CZAS ZAKRĘCIĆ ROSYJSKI KUREK s. 20

O. JÓZEF AUGUSTYN: MIŁOSIERDZIE POŚRÓD CIERPIENIA s. 10

WIARA W OBRAZACH s. 38

24.04.2022
nr 17 (860)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Miłosierdzie w praktyce

s. 12

FUNDACJA SŁUŻBY RODZINIE
NADZIEJA

Pomóż mi przekręcić klucz...

Mam na imię Beata. Jestem mamą dwójki dzieci. Od wielu lat żyję w przemocowym związku, który jest dla mnie źródłem ogromnego cierpienia. Nie mam już siły... Chcę zmienić swoje życie. Pomóż mi przekręcić klucz... Za tymi drzwiami jest bezpieczna przyszłość moja i moich dzieci...

Takich kobiet jak Beata jest więcej.
Przekaż 1% podatku, wpisując w rozliczeniu nr KRS: 0000262774
Daj im szansę na nowe życie.

1%

DOWÓD / POKWITOWANIE DLA WPŁACAJĄCEGO

nr rachunku odbiorcy
43 1140 1108 0000 2031 5500 1001

nr rachunku odbiorcy cd.

odbiorca:
Fundacja Służby Rodzinie „Nadzieja"
ŁÓDŹ, ul. Broniewskiego 1a

kwota:

tytułem:
Darowizna na cele charytatywne

zleceniodawca:

stempel dzienny

Opłata:

Polecenie przelewu / wpłata gotówkowa

nazwa odbiorcy
Fundacja Służby Rodzinie „Nadzieja"

nazwa odbiorcy cd.
ŁÓDŹ, ul. Broniewskiego 1a

l.k. nr rachunku odbiorcy
43 1140 1108 0000 2031 5500 1001

kwota słownie

waluta
PLN

kwota

nr rachunku zleceniodawcy (przelew)

nazwa zleceniodawcy

nazwa zleceniodawcy cd.

tytułem
Darowizna na cele charytatywne

Opłata:

data, pieczęć, podpis(y) zleceniodawcy

ks. Henryk Zieliński

Jesteśmy potęgą!

Polacy wciąż nie przestają zadziwiać świata. Niemcy przygotowują schrony – także prywatne – na wypadek wojny. Francuzi robią wszystko, żeby nie rozdrażnić Rosjan. Nawet Węgrzy, którzy nie mają ani kilometra wspólnej granicy z Rosją, zachowują się bardzo ostrożnie. U nas tymczasem życie toczy się normalnie. A może nawet lepiej niż normalnie? Na ulicach miast i w świątecznych rozmowach Polaków bynajmniej nie ma paniki.

Pewnie jest w tym coś z przyzwyczajenia się do życia w sąsiedztwie nieprzewidywalnego imperium. Trochę podobnie, jak w przypadku tysięcy Włochów przyzwyczajonych do życia w cieniu Wezuwiusza czy Etny, które w każdej chwili mogą się obudzić. Ale jest w tym również wiara w siłę polskiego ducha, który nieraz w historii pozwalał nam się ostać mimo zaborów, wojen i innych opresji. Może jest w tym również coś z naszego „jakoś to będzie”? Nade wszystko zaś jest dużo zaufania w Bożą Opatrzność, która nas chroniła „przez tak liczne wieki”, i rosnące zawierzenie Bożemu miłosierdziu, w którym Polska wedle objawień św. s. Faustyny ma być szczególnie wywyższona. To wszystko wyznaczało i wyznacza naszą tożsamość. Najczęściej noszonymi obrazkami w kieszonkach mundurów polskich żołnierzy tułaczy i innych wygnańców z naszej ojczyzny były wizerunki Matki Bożej Częstochowskiej i Jezusa Miłosiernego, choć było to pół wieku przed zatwierdzeniem przez Stolicę Apostolską kultu Bożego miłosierdzia.

W odrodzonej Polsce, niespełna jedenaście lat po Cudzie nad Wisłą, w ocalonym przed bolszewikami Płocku, Chrystus jako Miłosierny objawił się s. Faustynie. Objawienia towarzyszyły jej w polskim wówczas Wilnie, w Krakowie i wielu innych miejscach. I wreszcie w Krakowie w 2002 r. św. Jan Paweł II zawierzył świat Bożemu miłosierdziu i stamtąd orędzie o Jezusie Miłosiernym rzucił jak iskrę w świat. Relacjonowały to największe światowe media. Jedna z hiszpańskich dziennikarek stwierdziła, że orędzie to mogło zabrzmieć wiarygodnie tylko w Polsce, w której przyszły papież podczas niemieckiej okupacji, idąc w drewnianych chodakach do pracy w Solvayu, zachodził na modlitwę w Łagiewnikach. – To niezwykłe, że wyście wszystkim swoim zaborcom i najeźdźcom przebaczyli – mówiła wzruszona.

Rzeczywiście, Polacy przebaczyli i próbowali pojednania ze wszystkimi swoimi prześladowcami, począwszy od listu biskupów polskich do biskupów niemieckich z roku 1965 ze słowami: „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”. Czterdzieści lat później był piękny wspólny list episkopatu Polski i greckokatolickiego episkopatu Ukrainy, w którym powtórzono te słowa. Przypominamy na s. 5 to wydarzenie i najważniejsze fragmenty tego listu, żeby był punktem odniesienia dla kształtowania naszych relacji z Ukrainą i z Ukraińcami. W 2012 r. z naszej strony była także podjęta próba analogicznego pojednania z narodem rosyjskim, reprezentowanym przez odwiedzającego nasz kraj patriarchę Cyryla. Nie przyniosła ona jednak oczekiwanych owoców. Nie trzeba chyba nikomu tłumaczyć, dlaczego.

Dzisiaj znowu potwierdzamy, że jesteśmy potęgą miłosierdzia. Najpierw tego ludzkiego. Dowodem na to są ponad dwa miliony życzliwie przyjętych uchodźców z Ukrainy. Nie zmniejszajmy zaangażowania w tę pomoc, nie ulegajmy zmęczeniu miłosierdziem. Jednak równolegle pamiętajmy też o sprawach duchowych. Przebywający wśród nas Ukraińcy są nam w jakiś sposób „zadani”. Wielu z nich jest zafascynowanych Polską, niektórzy z nich nam zazdroszczą. Pokażmy im, gdzie tkwi źródło naszej postawy i naszej wewnętrznej wolności. Niech wywiozą do swojego kraju to, co w nas najlepsze. Jesteśmy krajem, który cieszy się największą w Europie liczbą systematycznie praktykujących chrześcijan! Ci, którzy trafili do Polski i Polska okazała się najżyczliwszym dla nich krajem, niech poznają to lepsze oblicze „Zachodu”, lepszy wariant wolności – tę prawdziwą, do której wyswobodził nas Chrystus (por. Ga 5, 1). Jest to również wolność od nienawiści.

Przez szacunek do tego, co chrześcijańskie i polskie, przyczyniamy się do ocalenia sensu walki milionów Ukraińców, żeby nikt nie mówił, że broniąc swojego prawa do życia tak, jak my żyjemy, umierali za prawo do parad gejowskich i deptania wszystkiego, co święte. Bo za to nie warto umierać. Dlatego na Zachodzie wielu ludzi, poddanych dyktaturze relatywizmu, nie ma już za co umierać.

Nie tylko podanie kromki chleba, ale także ocalenie człowieka przed odebraniem mu sensu jego cierpienia, a nawet ofiary z życia, może być miłosierdziem.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

24.04.2022 idziemy w numerze:

TEMAT NUMERU

Miłosierdzie pośród cierpienia – rozmowa z o. Józefem Augustynem SJ **s. 10**

fot. Irena Świerdzewska

Miłosierdzie w praktyce – jak niewielka parafia organizuje wielką pomoc **s. 12**

NA CZASIE

Na froncie pomocy – wolontariusze wspierający uchodźców **s. 18**

Czas zakręcić rosyjski kurek **s. 20**

Gotowi na wszystko – czym jest ruch preppersów **s. 36**

Nie tylko Dachau – męczeństwo polskich duchownych **s. 42**

Podmuch śmierci – zniszczone seminarium pod Kijowem **s. 54**

NASZE SPRAWY

Małżeństwo – do śmierci czy do czasu? **s. 23**

Ważna każda kropla – zasoby wodne w Polsce **s. 34**

Infekcja czy alergia? **s. 43**

MOJA WIARA

Celebrujemy dobro – rozmowa z br. Cordianem Szwarcem z Caritas Polska **s. 4**

Jak namalować miłosierdzie? **s. 38**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Celebrujemy dobro

Z br. **Cordianem Szwarcem**, franciszkaninem, zastępcą dyrektora Caritas Polska, rozmawia Barbara Wiśniowska

Potrzeba mówić o dobru czy ono obroni się samo?

Z jednej strony czyny mówią same za siebie. Gdy uważniej się przyjrzymy, jak funkcjonuje świat, to zobaczymy, że dobra jest więcej, ale nie jest nazwane. Łatwiej zobaczyć zło, które często jest krzykliwe i, choć jednostkowe, potrafi przyćmić ogrom dobra. Zło doskwiera nam mocno w momentach, w których doznajemy krzywdy, kiedy usłyszymy złe słowo. To trochę jak z kartką, na której narysowaliśmy czarną kropkę. Obserwator będzie opowiadał, że widzi czarną kropkę, a nie białą kartkę, mimo że biała powierzchnia jest o wiele większa niż mały czarny punkt. Doświadczamy w naszym życiu niewyobrażalnej ilości dobrych rzeczy w rodzinach i wspólnotach. Mama nie musi każdego dnia przypominać, że jest naszą mamą, a przecież mieć mamę to ogromne dobro. Mamy życie podtrzymywane przez Boga Ojca, mamy świat stworzony, który mówi, że Bóg się o nas troszczy. Możemy odkryć, że jesteśmy noszeni na rękach przez Boga, i się tym ucieszyć.

Zatem warto skupić się na promowaniu dobra zamiast na narzekaniu?

Z dobrem i złem jest jak ze światłem i ciemnością. Nie po to zapala się lampę, żeby stawiać ją pod korcem. Światło rozświetla ciemności. Przez sam fakt zapalonej lampy nie ma ciemności. Przez fakt czynienia dobra nie ma miejsca na zło. Dużo dobrych inicjatyw jest kopiowanych tylko z tego powodu, że są dobre. Warto promować dobro, żeby ludzie przychodzili i odpalali od naszego światła swoje świece. Mówienie o dobrych inicjatywach pozwala profesjonalizować pomoc, pomagać lepiej, zapraszając innych do dialogu i współtworzenia, żeby pomaganie było skuteczniejsze.

Czym jest Dzień Dobra organizowany przez Caritas w Święto Miłosierdzia Bożego?

Dzień Dobra to okazja do opowiedzenia, że dobra jest więcej, ucieszenia się dobrem i świętowania go. Jest to okazja do celebrowania faktu, że podążamy wszyscy w jednym kierunku: w stronę zbawienia. Warto tego dnia zatrzymać się ze swoimi bliskimi i zobaczyć, jak Bóg działa przez wspólnotę. Wspólnota uzdalnia nas do przyjęcia Bożego miłosierdzia, bo to, że umiemy pomagać, nie znaczy jeszcze, że umiemy przyjąć miłosierdzie Ojca. My jesteśmy w twórczym procesie przyjmowania miłości. Pomoc drugiemu człowiekowi ma przynieść nie tylko satysfakcję. Ona jest czymś o wiele głębszym, niż nam się wydaje, bo jest to twórcze budowanie królestwa Bożego na ziemi i budowanie relacji z Ojcem Wszechmogącym.

Dzień Dobra jest wydarzeniem cyklicznym. Chcemy rozwijać inicjatywy pomocowe, ale święto stało się też okazją do zaproszenia wolontariuszy i podziękowania im za to, jak wiele serca wkładają w pomaganie potrzebującym. Jest to też okazja do zakomunikowania, jak wiele ośrodków Caritas stało się domem dla ubogich, samotnych matek, dzieci i potrzebujących braci i sióstr z Ukrainy, którzy wyruszyli na największą pielgrzymkę życia i zostawili swoje domy.

fot. Caritas Polska

Dzień Dobra Caritas Polska to okazja, by pokazać, że dobra jest więcej.

Jak możemy się włączyć w Dzień Dobra i regularne działania Caritas?

W całej Polsce odbędą się tego dnia koncerty, festyny, pikniki, biegi, kiermasze, pokazy, warsztaty i wiele innych wydarzeń. Warto świętować lokalnie, a w dłuższej perspektywie także lokalnie wspierać koła Caritas, przystąpić do istniejącego centrum wolontariatu lub je założyć. Wolontariuszem można być w każdym wieku; mamy koła Caritas przedszkolne, szkolne, parafialne, akademickie, wolontariat senioralny, przez który seniorzy pomagają sobie nawzajem. Nigdy nie jest za wcześnie ani za późno na czynienie dobra. Pomagać można także modlitewnie oraz finansowo. W tym roku zbiórka przeprowadzana jest pod hasłem „Miejsca, które są domem" i wesprze ona miejsca schronienia uchodźców oraz pomoże tworzyć kolejne.

W Niedzielę Miłosierdzia Caritas organizuje też śniadanie wielkanocne dla Ukrainy.

Jest to dzień, w którym Kościoły Wschodnie obchodzą Wielkanoc. To bardzo symboliczne, że właśnie przed Wielkanocą uchodźcy z Ukrainy zostawili swoje zniszczone domy, strach, śmierć i zgliszcza i poszukują bezpiecznego miejsca do życia w naszym kraju. Oni właśnie przeszli ze śmierci do życia, a my nie tylko dostrzegamy ich potrzeby fizyczne, ale też zapraszamy ich do wspólnego stołu, który ma tak symboliczne znaczenie: jest najważniejszym meblem, przy którym jemy i rozmawiamy o radościach i smutkach. Postanowiliśmy z Polskim Holdingiem Hotelowym zaprosić 7000 osób do hoteli, gdzie odbędą się spotkania wielkanocne właśnie w Niedzielę Miłosierdzia, czyli w ich Wielkanoc. Dla nas to może pierwsza okazja w życiu, by świętować Zmartwychwstanie dwa razy z rzędu.

Kard. Józef Glemp, kard. Lubomyr Huzar i abp. Józef Michalik podczas modlitwy o pojednanie

fot. xhz

Dzieci jednego Ojca

Wydarzenia ostatnich miesięcy mobilizują nas do szczególnych wysiłków na rzecz pojednania Polaków i Ukraińców. Punktem wyjścia w tym procesie może być wspólny list biskupów Polski i Ukrainy sprzed 17 lat.

Wspólna modlitwa katolickiego duchowieństwa Polski i Ukrainy miała miejsce na pl. Piłsudskiego w Warszawie 19 czerwca 2005 r. na zakończenie III Krajowego Kongresu Eucharystycznego. Brali w niej udział ówczesny przewodniczący KEP abp Józef Michalik i zwierzchnik Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego kard. Lubomyr Huzar. Przyznali oni, że Polacy i Ukraińcy zadali sobie wzajemnie wiele krzywd, co „napawa nas niewymownym bólem". Poprosili „braci i siostry obu narodów" o wzajemne przebaczenie i zwrócili się do Boga z prośbą o odpuszczenie grzechów i win oraz pomoc. Przekazanie sobie przez biskupów greckokatolickich i rzymskokatolickich znaku pokoju zgromadzeni na placu Polacy i Ukraińcy przyjęli owacyjnie.

W specjalnym liście biskupi greckokatoliccy Ukrainy i rzymskokatoliccy Polski napisali wówczas m.in.: „Uczestniczymy w historycznej chwili, a celem jej jest dążenie do jedności narodów poprzez modlitwę i przebaczenie. Pragniemy – według wskazań Świętego Pawła – zmierzać do pojednania między wiernymi Kościoła Greckokatolickiego i Rzymskokatolickiego.

Dokonując aktu wzajemnego przebaczenia – w imię sprawiedliwości, miłosierdzia i dobra naszych narodów – pragniemy podjąć dziedzictwo Ojca Świętego Jana Pawła II – Papieża pokoju i pojednania. Czynimy to w poczuciu odpowiedzialności za «wychowanie młodych pokoleń w duchu pojednania i budowania przyszłości bez uwarunkowań historii» (Przesłanie Jana Pawła II w 60. rocznicę tragicznych wydarzeń na Wołyniu, Watykan 7 lipca 2003 r.). To On, zwracając się do Ukraińców i Polaków, pisał: «Skoro Bóg przebaczył nam w Chrystusie, trzeba, aby wierzący umieli przebaczać sobie nawzajem doznane krzywdy i prosić o przebaczenie własnych uchybień, i w ten sposób przyczyniać się do budowania świata, w którym respektuje się życie, sprawiedliwość, zgodę i pokój» (Przesłanie Jana Pawła II, jw.).

Krew przelana przez męczenników wzywa nas do miłości, przyjaciół i wrogów, i woła: „Pojednajcie się!".

Dziś ślemy braterskie pozdrowienia do naszych wiernych na Ukrainie i w Polsce, a także do braci prawosławnych i wszystkich ludzi dobrej woli. W naszej historii nie brakło wydarzeń trudnych, niekiedy tragicznych. Oddalały nas od siebie konflikty zbrojne, polityczne, religijne, mimo iż łączyło nas dziedzictwo tej samej wiary, wspólnota chrztu świętego, przez który zostaliśmy wszczepieni niezależnie od przynależności narodowej w śmierć i chwalebne Zmartwychwstanie naszego Pana. (…)

W ubiegłym stuleciu nasze narody złożyły świadectwa wierności okupionej śmiercią! Krew przelana przez męczenników wzywa nas do miłości, przyjaciół i wrogów, i woła: «Pojednajcie się!».

Wznieśmy się ponad polityczne poglądy i historyczne zaszłości, ponad nasze kościelne obrządki, nawet ponad naszą narodowość – ukraińską i polską. Pamiętajmy przede wszystkim, że jesteśmy dziećmi Boga. Zwróćmy się do naszego Ojca: «Przebacz nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom». Aby nasza modlitwa była ze wszech miar owocna, powiedzmy wobec siebie słowa: «Przebaczamy i prosimy o przebaczenie» – wszak mają już swoją historyczną moc w dziele pojednania narodów (por. List Biskupów Polskich do Biskupów Niemieckich, Rzym 1965). Niech ten akt przebaczenia i pojednania dokona się przed Obliczem Boga w Trójcy Jedynego i Bogurodzicy w miejscach świętych dla naszych wiernych: «na Jasnej Górze i w Zarwanicy, w Warszawie i Lwowie». Niech nasza wspólna modlitwa będzie modlitwą czystych serc, modlitwą ludzi dobrej woli"./**opr. bs**

W SKRÓCIE

■ **Czerwcowa pielgrzymka do Libanu.** Papież Franciszek odwiedzi Liban w dniach 12 i 13 czerwca – podała libańska Narodowa Agencja Informacyjna. Data ta została zawarta w liście skierowanym przez watykańskiego sekretarza ds. stosunków z państwami, abp. Paula Richarda Gallaghera, do przewodniczącego libańskiego parlamentu Nabiha Berry'ego.

■ **Więcej chrztów we Francji.** W tym roku podczas uroczystości wielkanocnych na terenie całej Francji zostanie ochrzczonych 4278 osób dorosłych – podała Konferencja Episkopatu Francji. Liczba ta jest wyższa o 17 proc. niż w roku ubiegłym. – Radość z przyjęcia nowo ochrzczonych w okresie wielkanocnym jest tym większa, że życie Kościoła we Francji zostało głęboko naznaczone nie tylko przez pandemię, która utrudniła towarzyszenie ludziom, ale także przez wstrząs, jakim był raport o nadużyciach seksualnych w Kościele – powiedział abp Vincent Jordy, przewodniczący Komisji ds. Katechezy i Katechumenatu, a zarazem wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatu Francji.

■ **Libia sprzedaje więcej ropy.** Rząd jedności narodowej Libii przyjął plan rozwoju sektora naftowego kraju w celu zwiększenia wydobycia do 1,4 mln baryłek dziennie. Decyzja wiąże się ze wzrostem cen ropy na świecie.

■ **Dar od papieża.** Cztery respiratory, będące darem papieża Franciszka, przekazał nuncjusz apostolski w Syrii kard. Mario Zenari tamtejszemu ministerstwu zdrowia. Dziękując papieżowi, minister Hasan al-Gobasz zapowiedział, że zostaną one umieszczone w szpitalach kardiologicznych w Damaszku i Aleppo.

■ **Wyrok na zamachowca.** Ali Harbi Ali, 26-letni obywatel brytyjski pochodzenia somalijskiego, zwolennik Państwa Islamskiego, został skazany przez sąd w Londynie na karę bezwzględnego dożywocia za zabójstwo 69-letniego posła Partii Konserwatywnej Davida Amessa oraz przygotowywanie aktu terroru. Sprawca zadał Amessowi ponad 20 ciosów nożem.

■ **Apel o pomoc międzynarodową.** Biskup położonego w regionie Tigraj Adigratu zaapelował do społeczności międzynarodowej o pilną pomoc humanitarną dla mieszkańców tej części Etiopii. Podkreślił, że na jego oczach każdego dnia umierają kobiety i dzieci. Pomimo osiągniętego pod koniec marca rozejmu, który miał umożliwić organizacjom pomocowym dostęp do wycieńczonego wojną terytorium, większość dostarczanego przez nie wsparcia jest blokowana, a tysiące ludzi wciąż umierają z głodu.

fot. PAP/EPA/Abir Sultan

ZNOWU W ZIEMI ŚWIĘTEJ

Po raz pierwszy od dwóch lat obchody Wielkiego Tygodnia i Wielkanocy w Ziemi Świętej miały normalny przebieg, a wszystkie miejsca związane z męką i zmartwychwstaniem Pana Jezusa są dostępne dla pielgrzymów. Jedyne restrykcje pandemiczne, jakie pozostały, to konieczność używania maseczek i środków dezynfekujących przy wejściach do świątyń.

Dwa lata pandemicznych obostrzeń, a tym samym braku pielgrzymów i pracy, dramatycznie wpłynęły na sytuację mieszkających w Izraelu chrześcijan. – Liczymy, że w czasie świąt ulice Jerozolimy, Betlejem i Nazaretu ponownie się zapełnią – mówił w Wielkim Tygodniu kustosz Ziemi Świętej o. Francesco Patton. Jak przyznał, franciszkanie liczą na fundusze z wielkopiątkowej zbiórki, która pozwala im na utrzymanie miejsc świętych i lokalnych parafii oraz na prowadzenie działalności edukacyjnej i charytatywnej. Część środków z kolekty trafia do Kongregacji Kościołów Wschodnich i przeznaczana jest na formację duchowieństwa oraz funkcjonowanie Kościoła na całym Bliskim Wschodzie.

O UKRYTYM BAŁWOCHWALSTWIE

– W czasie tej Mszy świętej Krzyżma chciałbym powiedzieć wam o trzech obszarach ukrytego bałwochwalstwa, w których zły duch posługuje się swoimi bożkami, aby osłabić nasze powołanie duszpasterzy i stopniowo oddzielić nas od dobroczynnej i pełnej miłości obecności Jezusa, Ducha Świętego i Ojca – powiedział papież Franciszek podczas Mszy świętej Krzyżma w Wielki Czwartek w bazylice św. Piotra w Watykanie. W swej homilii mówił o obszarach ukrytego bałwochwalstwa w życiu kapłańskim.

Pierwsza przestrzeń ukrytego bałwochwalstwa otwiera się tam, gdzie panuje duchowa światowość, która jest „pewną propozycją życia: jest kulturą ulotności, pozorów, kulturą makijażu". Jej kryterium jest triumfalizm – pewien triumfalizm bez krzyża (więcej na s. 41).

„(…) Inny obszar ukrytego bałwochwalstwa zakorzenia się tam, gdzie przyznaje się prymat pragmatyzmowi liczb. Ludzi, którzy mają tego ukrytego bożka, można rozpoznać po ich umiłowaniu statystyk, które potrafią zatrzeć wszelkie cechy osobiste w dyskusji i dać pierwszeństwo większości, która ostatecznie staje się kryterium rozeznania, co jest okropne. Nie może to być jedyny sposób postępowania ani jedyne kryterium w Kościele Chrystusowym. Ludzi nie da się «policzyć», a Bóg nie daje Ducha «według miary» (por. J 3, 34). W tej fascynacji liczbami tak naprawdę szukamy samych siebie i zadowalamy się kontrolą, jaką zapewnia nam ta logika, której nie interesują twarze i która nie jest logiką miłości, która kocha liczby. Cechą charakterystyczną wielkich świętych jest to, że umieją się wycofać, aby w ten sposób zostawić całą przestrzeń dla Boga. Trzecim obszarem ukrytego bałwochwalstwa, spokrewnionym z poprzednim, jest ten, który otwiera się przez funkcjonalizm, pociągającą sferę, w której wielu „ekscytuje się bardziej harmonogramem niż przemierzaną drogą". Mentalność funkcjonalistyczna nie toleruje tajemnicy, stawia na skuteczność. Stopniowo ten bożek zastępuje w nas obecność Ojca. (…) Kapłan o mentalności funkcjonalistycznej ma własne pożywienie, którym jest jego ego. W funkcjonalizmie odkładamy na bok adorowanie Ojca w małych i dużych sprawach naszego życia i popadamy w samozadowolenie z powodu skuteczności naszych programów. Podobnie jak to uczynił Dawid, kiedy kuszony przez szatana, postanowił przeprowadzić spis ludności (por. 1 Krn 21, 1). Są to miłośnicy planu trasy, planu drogi, a nie samej drogi".

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

fot. PAP/Jakub Szymczuk/KPRP

WIZYTA PREZYDENTÓW

UE i świat muszą dać wsparcie finansowe dla Ukrainy, wierzę, że jako społeczność międzynarodowa sprostamy temu zadaniu – powiedział prezydent Andrzej Duda. Wyraził nadzieję, że wizyta prezydentów w Kijowie to widomy znak wsparcia dla obrońców Ukrainy i że ten głos został usłyszany na świecie. Prezydenci Polski, Estonii, Łotwy i Litwy – Andrzej Duda, Alar Karis, Egils Levits i Gitanas Nauseda – przebywali dzień wcześniej w Kijowie, gdzie spotkali się z prezydentem tego kraju Wołodymyrem Zełenskim. Prezydenci odwiedzili też podkijowskie miejscowości: Buczę, Borodziankę i Irpień, gdzie miały miejsce masowe zbrodnie wojsk rosyjskich na ukraińskiej ludności cywilnej. Po raz pierwszy od agresji Rosji na Ukrainę Kijów odwiedziło jednocześnie pięciu szefów państw.

BĘDZIE DRUGA TURA

fot. PAP/EPA/Lewis Joly/POOL

Francuskie MSW podało ostateczne wyniki pierwszej tury wyborów prezydenckich we Francji. Ubiegający się o reelekcję Emmanuel Macron otrzymał 27,85 proc. głosów, liderka Zjednoczenia Narodowego Marine Le Pen – 23,15 proc. Macron i Le Pen zmierzą się w drugiej turze 24 kwietnia. Trzeci wynik osiągnął lider Francji Nieujarzmionej Jean-Luc Melenchon, na którego głos oddało 21,95 proc. wyborców.

GINĄ LUDZIE, NISZCZONE SĄ KOŚCIOŁY

Od początku wojny Federacji Rosyjskiej z Ukrainą uszkodzonych zostało co najmniej 160 budynków o znaczeniu sakralnym i religijnym. Zniszczenia odnotowano w ośmiu regionach Ukrainy: Kijowie, Doniecku, Żytomierzu, Zaporożu, Ługańsku, Sumach, Charkowie i Czernihowie. Całkowicie zniszczone zostały m.in. drewniana cerkiew św. Jerzego z 1878 r. we wsi Zaworyczi w rejonie browarskim, położonym w obwodzie kijowskim, oraz drewniana cerkiew Wniebowstąpienia z 1879 r. w Łukjanówce w obwodzie kijowskim. Podczas ostrzału zginęło kilka osób znajdujących się w budynku Caritas w Mariupolu. W ostrzale zginęły dwie pracowniczki Caritas, obie z mężami, a jedna również z córką, z którą się schroniła, licząc, że budynek organizacji charytatywnej zostanie oszczędzony. Inne zostały z placówki przymusowo przewiezione do Rosji. Ludziom odbierane są ukraińskie dokumenty i są wywożeni.

Na zdjęciu zabezpieczona katedra łacińska we Lwowie.

fot. PAP/EPA/Karina Sabo

W SKRÓCIE

■ **Finlandia do NATO.** Sytuacja militarna w sąsiedztwie Finlandii jest „obecnie spokojna", a „kraj nie stoi w obliczu bezpośredniego zagrożenia". Władze przestrzegają jednak przed „użyciem siły zbrojnej lub groźby jej użycia oraz naciskami politycznymi" – wynika z raportu przyjętego przez radę ministrów Finlandii. Dokument jest podstawą do złożenia formalnego wniosku o członkostwo w NATO.

■ **Atak w metrze.** Co najmniej trzynaście osób zostało rannych, w tym co najmniej pięć postrzelono, w wyniku ataku na stacji nowojorskiego metra na Brooklynie – poinformowała telewizja CNN. 62-letni sprawca uciekł z miejsca przestępstwa, po jakimś czasie został jednak zatrzymany.

■ **Śmierć sędziwego salezjanina.** W wieku 107 lat zmarł 12 kwietnia w brazylijskim São Paulo ks. Ladislau Klinicki – Polak z pochodzenia, najstarszy wiekiem salezjanin na świecie. Był przez cztery lata więźniem niemieckiego obozu koncentracyjnego. W 1968 r. przyjechał do Brazylii.

■ **Okupacja katedry.** Około 40 birmańskich żołnierzy siłą przejęło kontrolę nad katolicką katedrą Najświętszego Serca Jezusowego w Mandalay przed nabożeństwem wielkopostnym i zatrzymało arcybiskupa oraz dziesiątki innych wiernych – podaje agencja CNA.

■ **Nowy premier Pakistanu.** Shehbaz Sharif został wybrany i zaprzysiężony na nowego szefa rządu Pakistanu. Sharif uzyskał poparcie 174 z 342 posłów Zgromadzenia Narodowego, izby niższej pakistańskiego parlamentu. Następnie został zaprzysiężony przez przewodniczącego Senatu Sadiqa Sanjraniego w imieniu prezydenta Arifa Alviego, który tego dnia źle się poczuł. Nowy premier utworzy rząd i może pozostać na stanowisku do sierpnia 2023 r., na kiedy zaplanowane są wybory parlamentarne.

■ **Zatrzymanie opozycjonisty.** W Moskwie zatrzymano opozycjonistę i dziennikarza Władimira Kara-Murzę – poinformował jeden z liderów antykremlowskiej opozycji Ilja Jaszyn. Po rozpoczęciu przez Rosję wojny na szeroką skalę przeciwko Ukrainie Kara-Murza wraz z innymi rosyjskimi opozycjonistami, w tym przebywającymi na emigracji, utworzył Antywojenny Komitet Rosji.

■ **Zatopienie rosyjskiego okrętu.** Okręt flagowy rosyjskiej Floty Czarnomorskiej, krążownik Moskwa, zatonął. Potwierdziły to władze Rosji. Okręt został prawdopodobnie trafiony najnowszymi ukraińskimi rakietami „Neptun". Wcześniej ta sama jednostka uczestniczyła w ataku na Wyspę Węży.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Rodzaje miłości

Miłosierdzie Boże to „owa miłość łaskawa, współczująca, wynosząca człowieka ponad jego słabość ku nieskończonym wyżynom świętości Boga". Tak mówił o tym wielkim przymiocie Boga papież Jan Paweł II w 1997 r. w Łagiewnikach.

I jakkolwiek by na to patrzeć, w życiu człowieka chodzi o miłość. Tylko że nam samym dużo czasu zajmuje dojście do tej prawdy, że ze wszystkich rodzajów miłości, jakich możemy w tym życiu doświadczyć, pozostaje na zawsze i jako jedyna może dać nam szczęście tylko *caritas*. A to dlatego, że *Deus caritas est* – Bóg jest miłością.

fot. xtz

Różne rodzaje miłości pięknie sklasyfikował i opisał C.S. Lewis w książce „Cztery miłości", który podzielił ją na: przywiązanie, przyjaźń, *eros*, *caritas*. Ta ostatnia jest najwyższym wymiarem miłości, gdyż jej źródłem jest „kryniczne czysta miłość Ojca do Syna, w Duchu Świętym" – jak napisał papież Benedykt XVI w encyklice „Caritas in veritate". Powołany jest do niej każdy chrześcijanin, biorąc za podstawę miłość Boga do ludzi. Bo tylko miłością *caritas* można kochać tych, którzy nas denerwują, mało obchodzą, a nawet krzywdzą. Innymi rodzajami miłości po prostu nie da się wyjść poza osobisty komfort w relacjach z ludźmi.

Tylko miłością *caritas* można kochać tych, którzy nas denerwują, mało obchodzą, a nawet krzywdzą.

Z kolei miłosierdzie jest „'drugim imieniem' miłości ujmującym jej aspekt najgłębszy i najbardziej wzruszający: jej gotowość do zaspokojenia wszelkich potrzeb, a zwłaszcza jej bezgraniczną zdolność przebaczania" – mówił Jan Paweł II w homilii Mszy świętej kanonizacyjnej s. Faustyny Kowalskiej.

Nie przypadkiem więc Niedziela Miłosierdzia Bożego to także święto patronalne Caritas w Polsce. Bo przecież przez miłość bliźniego dajemy świadectwo miłości Bożej i dlatego od samego początku jedną z posług Kościoła była posługa charytatywna, czyli diakonia. Tyle tylko, że różni się ona zasadniczo od wszelkiej innej pomocy charytatywnej świadczonej przez różne organizacje świeckie: nie zatrzymuje się jedynie na zaspokojeniu potrzeb materialnych, gdyż to samo człowiekowi nie wystarczy. Świadczą o tym coraz liczniejsze przypadki depresji i samobójstw pośród osób dobrze sytuowanych, co stało się problemem właśnie krajów wysoko rozwiniętych. Zaspokojenie potrzeb jest bazą do tego, co najważniejsze, czyli do przekazywania ludziom Boga, gdyż brak wiary w Boga jest największą ludzką biedą.

Mówi się: Jeśli tracisz pieniądze, nic nie tracisz; jeśli tracisz zdrowie, coś tracisz; jeśli tracisz Boga, tracisz wszystko. To odróżnia miłosierdzie od działalności filantropijnej. O tym, że Kościół to nie instytucja charytatywna, przypominali kolejni papieże. Wiele o tym pisał Benedykt XVI, ale także Franciszek powiedział w 2016 r. przed modlitwą „Anioł Pański", że „misją Kościoła i każdego ochrzczonego jest ewangelizowanie ubogich". I dodał: „Bycie chrześcijaninem i bycie misjonarzem to to samo".

Warto o tym pamiętać zawsze, ale zwłaszcza teraz, kiedy tak wiele mówi się o solidarności z uchodźcami z Ukrainy i niesieniu im pomocy. Wierzący nie może poprzestawać na wrzuceniu jakiejś kwoty do puszki czy zakupie kartonu jedzenia, choć to oczywiście też jest pożądana pomoc. Wierzący musi iść dalej. I nie chodzi tu o nawracanie kogoś na siłę, ale o dawanie świadectwa Bożej miłości swoim życiem i czynami. Także słowem, jeśli jest ku temu okazja. A okazji do świadczenia miłosierdzia nigdy nie zabraknie, tak długo jak długo istnieć będzie ten świat.

Śmierć misjonarza

W kościele parafialnym św. Karola Lwangi w Akrze odbyły się uroczystości pogrzebowe zmarłego 5 kwietnia w wieku 79 lat polskiego misjonarza w Ghanie – werbisty o. Janusza Schilitza, który w tym kraju przepracował 50 lat. Przewodniczyli im abp Henryk Jagodziński, nuncjusz apostolski w Ghanie, oraz abp John Bonaventure Kwofie CSSp, metropolita Akry, a homilię wygłosił bp Gabriel Edoe Kumordji SVD.

Bp Kumordji w swojej homilii przypomniał życie zmarłego, który odznaczał się poświęceniem i hojnością dla innych. Wspierał wielu ubogich w parafiach, gdzie był, a szczególną troską otaczał dzieci, umożliwiając wielu naukę i studia. Na zakończenie Mszy świętej o. Marek Dąbrowski SVD, członek rady prowincjalnej, powiedział, że o. Janusz położył bardzo wielkie zasługi dla rozwoju Kościoła katolickiego w Ghanie./**wś**

UNICEF alarmuje

Około dwóch trzecich dzieci z Ukrainy zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów, szkół, a często i rodzin z powodu trwającej od 24 lutego rosyjskiej inwazji – poinformował Manuel Fontaine, dyrektor UNICEF ds. programów humanitarnych.

Według danych UNICEF połowa z 3,2 mln ukraińskich dzieci, które pozostały w domu, była narażona na brak żywności.

Fontaine zauważył, że sytuacja dzieci w Mariupolu jest najgorsza. – Dzieci i ich rodziny od tygodni są bez dostępu do bieżącej wody i kanalizacji, nie otrzymują regularnych dostaw żywności i pomocy medycznej. Chowają się w swoich domach i pod ziemią, czekając, kiedy skończą się bomby i przemoc – powiedział przedstawiciel UNICEF./**wś**

Dariusz Kowalczyk SJ

Parodia orędzia miłosierdzia

Zaraz na początku swego pontyfikatu papież Franciszek podkreślił: „Dla mnie najmocniejszym orędziem Pana jest miłosierdzie". Benedykt XVI natomiast stwierdził, że „znakiem czasu jest fakt, iż idea miłosierdzia Bożego staje się coraz bardziej centralna i dominująca". Jan Paweł II nazwał miłosierdzie „najbardziej zdumiewającym przymiotem Stworzyciela i Zbawiciela". A w 1940 r. Angelo Roncalli, przyszły Jan XXIII, napisał: „Najpiękniejszym imieniem Boga jest miłosierdzie". Jeszcze wcześniej jednak prosta zakonnica, Faustyna Kowalska, zapisała w swoim „Dzienniczku", że miłosierdzie jest „największym atrybutem Boga". W tamtym czasie z takim zdaniem nie zgodziłby się zapewne żaden teolog. Toteż Siostra Faustyna nie usłyszała tego od żadnego uczonego kapłana, ale bezpośrednio od Pana Jezusa.

Dziś o Bożym miłosierdziu mówią prawie wszyscy. Tyle że jak Bóg słucha wielu z tych wywodów o miłosierdziu, to rzeczywiście musi być bardzo cierpliwy i miłosierny, aby nie zagrzmieć z góry. Miłosierdzie bywa rozumiane w duchu powiedzonka: „Hulaj dusza, piekła nie ma!". Albo w duchu włoskiego „Tutto andrà bene", czyli „Wszystko będzie dobrze". To hasło Włosi wywieszali w różnych miejscach na początku tzw. pandemii COVID-19. Kilka tygodni potem zobaczyłem zdjęcie zawalonego balkonu, na którym smętnie powiewał transparent z tym właśnie hasłem. Diabeł, którego Ojcowie Kościoła nazywali „małpą Boga", jako że niekiedy próbuje małpować Stwórcę, nie mógł nie zająć się małpowaniem miłosierdzia. Niestety, odnosi na tym polu pewne sukcesy. Wtłoczył wielu ludziom do głów antychrześcijańską parodię orędzia miłosierdzia.

Autentyczne orędzie miłosierdzia znajdujemy przede wszystkim w Biblii. Jest to miłosierdzie, które nie anuluje prawdy i sprawiedliwości, ale – wręcz przeciwnie – uwypukla je. Miłosierdzie Boga jest wielkie, bo grzech nie jest jakąś błahostką, ale czymś, co sprowadza śmierć. Gdyby tak nie było, to Jezus nie musiałby umierać na krzyżu. Prawdziwe miłosierdzie kosztuje. Nie polega ono bowiem jedynie na pobłażliwym uśmiechu, poklepaniu po plecach i stwierdzeniu, że nie ma sprawy. Jezus staje po stronie cudzołożnicy, a w opozycji do obłudników, którzy ją oskarżają. Na koniec jednak mówi do kobiety: „Idź, a od tej chwili już nie grzesz!" (J 8, 11). Grzech nazywa grzechem i wzywa do nawrócenia. Tymczasem ideolodzy pseudomiłosierdzia zdają się uważać, że każdy ma swoją prawdę i nie należy się nikogo czepiać w imię jakiejś tam doktryny. Przy czym są w tym przypadku bardzo wybiórczy. Nie należy bowiem czepiać się w imię integralnie pojętego nauczania katolickiego, ale już w imię postępowych, modnych poglądów jak najbardziej trzeba przywalać na różne sposoby. Innymi słowy, manipuluje się miłosierdziem, by bronić swoich… Dla nie-swoich pozostaje ideologiczno-moralizujące wzburzenie.

Wynaturzone pojęcie miłosierdzia redukuje je do lewicowo-liberalnej tolerancji.

Wynaturzone pojęcie miłosierdzia redukuje je do lewicowo-liberalnej tolerancji, która w gruncie rzeczy odwraca chrześcijańskie sensy i znaczenia. I tak broni się np. aborcji właśnie w imię miłosierdzia-tolerancji, a kto przeciw, ten jest niemiłosierny i nienawidzi kobiet. Fałszywe miłosierdzie osłabia albo anuluje wagę grzechu, tyle że jednocześnie wprowadza nowe „grzechy", jak np. homofobia czy transfobia, które wymagają prawdziwej pokuty i publicznych oznak nawrócenia. W Kościele idea pseudomiłosierdzia sprawia, że przestaje się już przepowiadać i działać w duchu troski o zbawienie dusz, a próbuje się podążać za agendą globalistycznych organizacji. Bo skoro Bóg i tak „musi" zbawić wszystkich, bo przecież jest miłosierny, to pozostaje zająć się poprawianiem świata doczesnego.

Apostołką i nauczycielką Bożego miłosierdzia jest wspomniana Faustyna Kowalska. Jej „Dzienniczek" to skarbnica chrześcijańskiej nauki o miłosierdziu. Boże Miłosierdzie od strony Boga jest nieograniczone, ale człowiek może się na nie zamknąć i je odrzucić. Stąd Faustyna pisze też o gniewie Bożym, który nie tylko nie zaprzecza miłosierdziu, ale stanowi wymiar miłosierdzia. Gniew Boga to nic innego, jak miłosierdzie, które zostaje odrzucone. Można je porównać do gniewu kochającej matki, która patrzy bezradna, jak jej syn niszczy swe życie, pogrążając się w złu i grzechu. Bóg walczy o każdego człowieka do końca. W centrum tej walki stoi ukrzyżowany i zmartwychwstały Chrystus.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Przeciw delegalizacji

W ukraińskim parlamencie trwała dyskusja dotycząca ewentualnej delegalizacji Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego (UKP), pozostającego w strukturach Patriarchatu Moskiewskiego. „Nuncjatura Apostolska na Ukrainie uważa za stosowne oświadczyć, że Stolica Apostolska sprzeciwia się wszelkim działaniom restrykcyjnym podejmowanym wobec jakiegokolwiek Kościoła lub organizacji religijnej, w jakimkolwiek kraju i w jakiejkolwiek sytuacji" – stwierdza stanowisko Stolicy Apostolskiej./**wś**

Restrykcje dla Polaków

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska" jako jedyna organizacja z Polski pozbawione zostało przez Kreml prawa do działalności w Rosji. „Zostaliśmy ukarani za wspieranie Polaków w Rosji, dbanie o rozwój kultury i języka polskiego, pamięci narodowej, promocji wartości bliskich każdemu Polakowi" – komentuje decyzję Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rosji prezes stowarzyszenia Dariusz Piotr Bonisławski./**wś**

REKLAMA

fot. Dominik Nienartowicz

Miłosierdzie pośród cierpienia

Z o. **Józefem Augustynem** SJ rozmawia Radosław Molenda

Jak odnajdywać miłosierdzie Boże podczas wojny, kiedy widzimy i słyszymy o bestialstwie Rosjan wobec Ukraińców?

To dramatyczne pytanie. Wojna ujawnia całą otchłań nieprawości, tajemnicę zła. Złem wojny nie można jednak obarczać Boga. On nie ma upodobania w zabijaniu, także ludzi nieprawych. Bóg nienawidzi wojny. „On uśmierza wojny aż po krańce ziemi, On kruszy łuki, łamie włócznie, tarcze pali w ogniu" (Ps 46, 10).

Niektórzy katastroficzni artyści przedstawiali pobojowiska pełne trupów z podpisem: „wola Boża". Winni raczej podpisywać: „wola szatana i tych, którzy do niego należą". Choć wojny wszczynają ludzie, to jednak biorąc pod uwagę wojenne okrucieństwo, o którym Pan wspomina, nie byłoby ono możliwe bez udziału Złego.

Ale czy można wykluczyć działanie Bożego miłosierdzia w czasie wojny?

Zło jest jedno. A jest nim odrzucenie Boga, niewierność sumieniu. Gdy człowiek sam siebie czyni bogiem, w całej jego postawie uruchamiają się te same zachowania – choć w innym rozmiarze – które obserwujemy w taktyce tyranów i ich kohort pretoriańskich na wojnie. Mówimy o wojnie na Ukrainie, ale nie zapominamy, że w wielu częściach świata: w Afryce, na Bliskim Wschodzie toczą się nieustanne walki. Od dziesiątków lat toczą się też wojny karteli

Czy przestrzeń wojny Bóg zostawia szatanowi?

Oczywiście, że nie. Wojna, w którą bywamy wrzuceni jak do gorącego tygla, jest heroicznym wyzwaniem; „okazją", by zdemaskować Złego, jego zamiary, mechanizmy, jakimi się posługuje. Wojna to wyzwanie do szukania prawdy pośród kłamstwa; przebaczenia pośród nienawiści. Wojna jest wezwaniem do wzrostu wiary. I choć to tyrani wszczynają niesprawiedliwe wojny, to jednak każdy uczestnik tego konfliktu, po obu stronach, staje przed heroicznym egzaminem z człowieczeństwa.

I zdarzają się przypadki, że żołnierze odmawiają udziału w niesprawiedliwej wojnie. Egzaminem z człowieczeństwa jest fakt, że rzesza młodych Ukraińców pracujących za granicą wraca do ojczyzny, by jej bronić, jak warszawscy Kolumbowie w 1944 r. W ich odwadze, poświęceniu, zmaganiu się ze słabością objawia się Boże miłosierdzie. Na wojnie Jezus Miłosierny potrzebuje naszych serc, naszego trudu, heroizmu, odwagi. W czasie wojny widzimy, że miłosierdzie nie jest „darem konsumpcyjnym", ale naśladowaniem miłosiernego Pasterza, który oddał życie za swoje owce. I my Polacy zdajemy dzisiaj egzamin z człowieczeństwa, przyjmując uchodźców, dzieląc się z nimi tym, co mamy.

Wojna nie daje nam żadnej ważnej odpowiedzi na najtrudniejsze ludzkie pytania, ona je zadaje. Wojna bezlitośnie obnaża, kto jest kim i do czego jest zdolny; co naprawdę drzemie w głębi jego duszy. Wojna ujawnia zarówno to, co jest w nas najlepsze, jak i to, co jest w nas najgorsze.

Czy to, co ujawnia wojna, widać także w innych okolicznościach?

narkotykowych, gangów handlujących ludźmi, wszelkiego rodzaju mafii, a także – bliższe nam – małe, ale jakże wyniszczające wojny w naszych rodzinach, firmach, gremiach politycznych.

Jak godzić Boże miłosierdzie z niezawinionym cierpieniem milionów dzieci ukraińskich?

Obrazy tych dzieci rozdzierają serce; sześcioletni chłopiec kładzie sok na grobie matki, która zmarła z głodu; ciało dziecka rzucone na stos zamordowanych dorosłych – tego nie da się oglądać. Takie jest oblicze wojny. Zgorszenie cierpieniem niewinnych dzieci było jakąś obsesją Dostojewskiego. W „Braciach Karamazow" bezbożny Iwan mówi do swego młodszego brata Aloszy: „Nie chcę, aby matka uścisnęła kata, który zaszczuł psami jej syna. Ona nie śmie mu przebaczyć". Pierwszy odruch jest właśnie taki: tego nie można wybaczyć.

Wojna bezlitośnie obnaża, kto jest kim, ujawniając to, co w nas najlepsze, i to, co najgorsze.

Trudno ogarnąć cały rozmiar cierpienia, jakie spowodowała ta wojna. Ponad dziesięć milionów ludzi musiało opuścić swoje domy, setki tysięcy straciło cały dorobek życia; cierpienia matek z małymi dziećmi i tych oczekujących dziecka. Ale trzeba nam pamiętać też o cierpieniu rosyjskich matek, które straciły swoich synów. Wojna jest okrutna dla wszystkich.

W czasach pewnego dobrobytu usiłujemy nieraz uciec od otaczającego nas zła w świat rozrywki, w konsumpcję. Wojna jednak nam na to nie pozwala. Potrzebujemy wielkiego zaufania Jezusowi, by czas cierpienia stał się dla nas czasem Bożego miłosierdzia, stąd powtarzajmy nieustannie: „Jezu, ufam Tobie". Tam, gdzie obficie rozlało się zło wojny, tam jeszcze hojniej rozlewa się nieskończone Boże miłosierdzie. Jezus niesie dzisiaj krzyż ulicami ukraińskich miast. Bezmiar cierpienia, którego jesteśmy świadkami, zmusza nas do zrewidowania podejścia do życia, jego celu, sensu, ludzkiego szczęścia. Nie poradzimy sobie z naszym cierpieniem, gdy zamkniemy się w sobie, pielęgnując żal, ból, pretensje do Boga, do bliźnich.

A jak łączyć cierpienia wojny z doświadczeniem Jezusa Zmartwychwstałego?

Byłem wzruszony, gdy po kilkudziesięciu latach od śmierci mojej matki czytałem jej listy do moich sióstr. Po śmierci siedemnastoletniego syna pisała, że nieszczęście to winno być dla nas wyzwaniem, „abyśmy w tym wielkim bólu i żalu oczyścili nasze serca do większej miłości Bożej" (Anna Augustyn, „Listy Matki"). To było jej doświadczenie Jezusa Zmartwychwstałego. Każde wielkie cierpienie każe szukać mistycznej zażyłości z Jezusem ukrzyżowanym, który zmartwychwstał. Miłosierdzie Boga objawia się w Jezusie, który zapowiedział, że gdy zostanie podwyższony, wszystkich ku sobie pociągnie. Podwyższony na krzyżu i w dzień zmartwychwstania.

„On obarczył się naszym cierpieniem, dźwigał nasze boleści. (…) On był przebity za nasze grzechy, zdruzgotany za nasze winy" (Iz 53, 4-5). Bóg-Człowiek bierze na siebie każde zło, nieprawość, cierpienie. Jego mocą, i za Jego przykładem, możemy razem z Nim dźwigać nasze cierpienia. Oto istota Bożego miłosierdzia. „Patrzmy na Jezusa, (…) On przecierpiał krzyż, nie bacząc na jego hańbę, i zasiadł po prawicy tronu Boga", abyśmy nie ustawali, złamani na duchu (Hbr 12, 2).

I obejmuje ono także sprawców wojny?

Cierpienie, które sprowadzają na innych, spada na nich samych. I jest to dla nich czas Miłosierdzia, ponieważ mogą go dostąpić tylko ci, którzy ze skruchą wyznają swoje grzechy. Tylko ten, kto widzi skutki swoich grzechów, jest w stanie ukorzyć się przed Bogiem i otrzymać Jego miłosierdzie. Każdy, kto czyni zło, zostanie przez nie ugodzony. Wołodymyr Zełenski przestrzegał żołnierzy rosyjskich, że otrzymają na sądzie Bożym jedną karę: „wieczną piwnicę, wieczność w gradzie bomb, wieczność bez jedzenia, wody i ogrzewania", jeżeli nie przestaną mordować niewinnych.

Zadaniem spowiedników jest pomaganie ludziom, by otwierali się na miłosiernego Jezusa.

Jak jednak to miłosierdzie wytłumaczyć komuś, kto w niedoli myśli: Bóg mnie opuścił?

To sytuacja podobna do tej, gdy mama na chwilę oddali się od swego dziecka, a ono w swojej dziecięcej wyobraźni wpada w rozpacz. Od ponad trzydziestu lat zajmuję się poczuciem krzywdy. Wielu przyjeżdżających na rekolekcje rozpoczyna je od opowiadania o doznanych krzywdach. W tym momencie ból krzywdy zasłania im niemal wszystko. Psychologia podpowiada werbalizację uczuć, analizę przeszłości, akceptację itd. Są to niewątpliwie ważne elementy procesu uzdrowienia z poczucia krzywdy. Pozostaje jednak pytanie: co ostatecznie zrobić z krzywdą, komu ją powierzyć, kto ją weźmie na siebie w intymnej relacji przyjaźni i miłości. Na pewno nie terapeuta, który z zasady winien zachować się z profesjonalnym dystansem.

Z czasem uświadomiłem sobie, że kluczem do przekroczenia poczucia krzywdy jest utożsamienie się z Jezusem, który „nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz uniżył samego siebie, stawszy się posłusznym aż do śmierci" (Flp 2, 6-8). Poczucie krzywdy rozpływa się jak nocna mgła, gdy skrzywdzony upokorzy się przed Jezusem upokorzonym i Jemu powierzy swoje cierpienie. Źródłem Bożego miłosierdzia jest doświadczenie „zmiażdżenia" Sługi Jahwe: „Spodobało się Panu zmiażdżyć Go cierpieniem". Ale doświadczenie Sługi Jahwe nie kończy się na byciu zmiażdżonym za grzechy ludu. Po udrękach duszy Sługa „ujrzy światło wielkie i usprawiedliwi wielu" (Iz 53, 12, 10-11). Człowiek powierzający się w ręce Boga otrzymuje nowe życie w innym wymiarze.

W jaki sposób możemy dawać innym Boże miłosierdzie?

Nie jesteśmy dysponentami, ale jedynie świadkami Bożego miłosierdzia. Kapłan w konfesjonale jest sługą, a nie panem miłosierdzia – stwierdza katechizm. Naszym zadaniem jako spowiedników jest pomaganie ludziom, by coraz głębiej otwierali się na miłosiernego Jezusa. Św. Faustyna miała świadomość, że to nie ona rozdziela miłosierdzie Boże, ale jedynie na nie wskazuje. Czuła się biedną zakonnicą drugiego chóru, która nic nie może. Stąd skarżyła się Jezusowi: „Kogo Ty sobie wybrałeś, taką nędzę?". A Jezus jej odpowiadał: „Wiem, że jesteś nędzna. Właśnie dlatego ciebie wybrałem". Boże miłosierdzie nie patrzy, kto kim jest, ale czego pragnie.

W jednej z konferencji mówił Ojciec, że „na miłosierdzie trzeba pracować".

To parafraza słów Norwida z wiersza „Monolog": „na miłość trzeba pracować". Brzmi to może dwuznacznie, gdy słowa te zestawimy z psalmami, które mówią, że Bóg okazuje miłosierdzie tym, którzy Mu ufają. Wyrażenie „na miłosierdzie trzeba pracować" jest pewnym skrótem myślowym. Trzeba by raczej powiedzieć, że nad zaufaniem Bogu, by otrzymać Jego miłosierdzie, trzeba ciężko pracować. Św. Faustyna w swoim „Dzienniczku" daje świadectwo, ile cierpienia, wewnętrznej pracy kosztowało ją zaufanie Jezusowi oraz wypraszanie miłosierdzia dla bliźnich. To było białe męczeństwo. „Cierpiałam wiele przez trzy dni, ale dziwna moc wstępowała w duszę moją. Cieszę się, że mogę cierpieć dla Boga i dusz, które dostąpiły miłosierdzia (…). Widząc tak wiele dusz, które w tych dniach dostąpiły miłosierdzia Bożego, niczym sobie poczytuję trud i cierpienie" (Dz. 421).

Irena Świerdzewska

Parafia św. Małgorzaty w podwarszawskich Łomiankach imponuje skalą i doskonałą organizacją pomocy dla uchodźców z Ukrainy.

Miłosierdzie w praktyce

Parafię odwiedził przed świętami nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio. Przybywają też media, by pokazać fenomen niesionej pomocy.

Dziesięciotysięczna parafia przyjęła już 2,5 tys. osób z Ukrainy. – Nie w dużych obiektach czy halach sportowych. Nasi parafianie otworzyli swoje serca i domy. Wśród tych, którzy przyjmują naszych braci uchodźców, są także rodziny wielodzietne z sześciorgiem czy ośmiorgiem własnych dzieci – opowiada ks. Jacek Siekierski, miejscowy proboszcz. Podziemia kościoła służą jako magazyny, gdzie pracuje na zmiany ponad dwustu wolontariuszy. Parafia wydaje żywność, odzież, środki higieniczne. – Nie korzystamy z dotacji miejskich – mówi ks. Siekierski. W parafii w błyskawicznym tempie powstało Centrum Pomocy Uchodźcom, które działa tak, że niejedna organizacja charytatywna mogłaby się uczyć.

Dziesięciotysięczna parafia przyjęła już 2,5 tys. osób z Ukrainy.

Wyszła iskra

Pierwsi uchodźcy z Ukrainy przybyli do parafii już 25 lutego. – W Łomiankach od lat istniała wspólnota pracujących tutaj Ukraińców. Najpierw przyjechało osiem osób z ich rodzin i zamieszkały na plebanii. Zebrałem przedstawicieli wspólnot parafialnych, powiedziałem: Może byśmy podjęli akcję zorganizowanej pomocy? Wkrótce gotowy był sztab ludzi. Powstała nowa strona w języku ukraińskim. Drugiego dnia na granicę pojechały nasze samochody – opowiada ks. Siekierski. Po pierwszym tygodniu w parafii było już siedemset osób.

Powstało Centrum Pomocy Uchodźcom. – Ksiądz proboszcz, który jest tu gospodarzem, udostępnił pomieszczenia, oddał klucze do sal parafialnych – mówi pani Paulina, parafianka, która jest w Centrum prawie codziennie.

– Dwa dni po tym, jak wybuchła wojna, zaczęliśmy zbiórkę darów i zaraz potem ich wydawanie. Przychodziły osoby po wielogodzinnej podróży, matki z chorymi, zakatarzonymi dziećmi. Nikt na początku nie przewidywał, że logistycznie będzie to tak duże przedsięwzięcie – mówi Anna Kicinger, koordynator Centrum Pomocy.

Parafianie podzielili się na ekipy: „pozyskiwania" mieszkań, organizowania transportu, przygotowania i wydawania darów, przyjmowania, sortowania i wydawania odzieży. – Potem powstał magazyn, gdzie jest przechowywana żywność. Zorganizowany został system zapisów braci uchodźców. Przyjmujemy kolejne osoby, kiedy w banku mieszkań mamy zgłoszone propozycje – mówi ks. Siekierski.

Dorota Berger-Słowińska jako pierwsza przyjęła uchodźców. – W piątek 25 lutego rano zadzwonił proboszcz: „Słyszałem, że Pani ma busa? Będzie potrzebny, żeby przywieźć osoby z granicy". Przyjechało czworo dzieci, z mamą i ojcem, przepuszczonym przez granicę, ponieważ mają niepełnosprawną córeczkę. Udostępniłam w domu dwa pokoje. Dzieci szybko znalazły porozumienie z moim najmłodszym synem. Z Larysą wymieniałyśmy się gotowaniem, jednego dnia ja, drugiego ona.

Rodzina mieszkała u mnie dziesięć dni, bo potem dostali mieszkanie od lokalnego przedsiębiorcy – dewelopera, który też zatrudnił ojca rodziny. Deweloper przygotował cztery takie mieszkania, dla kolejnych rodzin, ze wspólną kuchnią i łazienką. Moja rodzina, kiedy dowiedziała się, że jest u mnie grupa uchodźców, wsparła mnie finansowo, razem robiliśmy zakupy, a za resztę pieniędzy kupiliśmy potrzebne Larysie rzeczy do domu – opowiada pani Dorota.

Tony dobra

Choć pomoc organizuje parafia św. Małgorzaty, włączają się w nią pozostałe trzy parafie w Łomiankach. – Odzew jest niesamowity. Osoby, które z różnych przyczyn nie mogły wziąć do siebie do domu gości, pytają, jak mogą pomóc w inny sposób. Potrzebny był laptop do nauki zdalnej dla dziecka. Napisałam do znajomych – po dwóch dniach dotarł laptop z cyrylicą. Szybko znajdują się inne potrzebne rzeczy, jak szafki kuchenne, szafy – mówi Daria Michalik, goszcząca razem ze swoją rodziną siedem osób z Ukrainy. – Serwisant, który przyszedł naprawić w domu piec, kiedy zobaczył, że to dla ukraińskiej rodziny, pracę wykonał gratis – dodaje pani Daria, która po pracy przychodzi też pomagać w Centrum.

– Kiedy potrzebne było tłumaczenie dokumentacji medycznej, na ogłoszenie w Internecie odpowiedziała pani ze znajomością ukraińskiego – mówi Dorota Berger-Słowińska.

Organizowaniu pomocy sprzyjała założona w parafii tydzień przed wybuchem wojny Fundacja św. Małgorzaty. – Jej start planowany był wcześniej, ale dopiero w tym czasie uzyskała rejestrację – opowiada ks. Siekierski. Pozwala to na zbieranie środków, które Fundacja przeznacza na kupno potrzebnych rzeczy. Na konto spływają dotacje od osób z Polski, USA, Kanady, Japonii, Francji, Hiszpanii, Anglii, Niemiec, Włoch.

– Ze środków fundacji kupujemy hurtowo potrzebne produkty – mówi Anna Kicinger. – Mamy też sponsorów i darczyńców. Jutro Indykpol przekaże nam 700 kg parówek – dodaje koordynatorka. Ilości wydawanych uchodźcom od ponad miesiąca darów idą już w tony. – To ponad 4 tony ziemniaków, tona marchwi, cebuli, nie licząc innych warzyw, jak kapusta, kalafiory; z owoców kilka ton jabłek, kilkaset kilogramów pomarańczy, mandarynek; dalej: 3,5 tys. litrów mleka, 2,5 tys. litrów oleju, kilkaset kilogramów słoniny, 750 kg parówek. Wydaliśmy ponad 30 ton odzieży, a ilości proszków do prania, mydła, pasty do zębów i innych środków higienicznych trudno już zliczyć – mówi ks. Siekierski. – Mamy za sobą czterdziesty

fot. Irena Świerdzewska

Ks. Jacek Siekierski z wolontariuszami i gośćmi z Ukrainy

dzień wydawania żywności w magazynie, nigdy nie było tak, żeby czegokolwiek zabrakło – dodaje ks. Siekierski.

Potrzeby są aktualizowane na bieżąco. – Kiedy coś się kończy, na bieżąco wrzucamy informacje na Facebooka. Ludzie odpowiadają, przywożą w bagażniku dwie zgrzewki oleju, mleka, cukru, których akurat potrzebujemy – mówi Anna Kicinger. – Ludzie widzą potrzebę systematycznego pomagania. Wczoraj zgłosił się pan, który raz w tygodniu będzie przynosić potrzebne rzeczy – mówi pani Paulina.

W pomoc zaangażowali się bracia ze wspólnoty Misjonarzy Matki Bożej Pocieszenia z pobliskiego Kiełpina, mający domy w różnych częściach Europy. Przez nich spływają też dary.

Właśnie przyjechał bus z włoską rejestracją. Parafianki sprawnie wypakowują paczki z żywnością. – Grupa rodzin z Turynu zaangażowała się w zbiórkę darów. Wczoraj przyjechało pięć pojazdów, a w sumie już piętnaście. Często wracają z uchodźcami z Ukrainy. Zabrali około czterdziestu chętnych osób – matek z dziećmi, którym będą pomagać już we Włoszech – mówi o. Luka Bovio, misjonarz MB pocieszenia.

Trzy warunki

Obok mieszkania i wyżywienia osoby z Ukrainy obdarowywane są też wszelką inną możliwą opieką i wsparciem.

W Centrum Pomocy Psychologicznej w poniedziałki, środy i piątki spotyka się z nimi Ludmiła Matsuk, psycholog z Ukrainy. Organizowane są też grupy wsparcia dla pań, pomoc prawna i ta związana z załatwianiem wszelkich formalności, jak zdobycie PESEL-u. – Powstał zespół zajmujący się przygotowaniem dzieci do szkół i przedszkoli. Spośród 850 dzieci większość jest w szkołach i przedszkolach, wszystkie otrzymały wyprawki – mówi ks. Siekierski.

W pomoc włączają się ludzie niewierzący i oddaleni od Kościoła. Zobaczyli żywą wspólnotę parafialną.

W Niedzielę Palmową zorganizowany został przy parafii kiermasz, na który panie z Ukrainy z dziećmi przygotowały świąteczne ozdoby. Kiermasz był dowartościowaniem ich talentów, pomógł zapomnieć na chwilę o trudnych przeżyciach i dać poczucie godności, że mogą zarobić jakieś fundusze – mówi Dorota Berger-Słowińska, artysta plastyk, inicjatorka kiermaszu.

– Kościół niesie bardzo dużą pomoc. Widzę tu niesamowitych ludzi wielkiego serca, którzy otworzyli dla nas swoje serca i domy. Cały czas pomagają i wspierają – mówi mieszkająca w parafii od kilku lat Oksana Dąbrowska.

Ksiądz proboszcz podkreśla tu zasługi wolontariuszy. – Pracujący w Centrum wolontariusze to cząstka naszej wspólnoty parafialnej, w Kościele anonimowa. Są tacy, którzy pozwalniali się z pracy, wzięli urlopy. Odnajdują się, pomagając innym. W pomoc włączyły się też osoby niewierzące i ci, którzy odeszli od Kościoła. Mówią, że chcą wrócić do Kościoła, bo zobaczyli tu żywą wspólnotę parafialną. To, co robimy, wyzwala potencjał dobra, które jest w naszych parafianach – mówi ks. Siekierski.

W niesieniu pomocy obowiązują jednak stałe zasady. – Od pięciu lat, od kiedy jestem tu proboszczem, powtarzam, że złożenie jakiegokolwiek daru i ofiary wymaga spełnienia trzech warunków: „trzeba mieć, trzeba chcieć i musi to sprawiać radość". Jeśli któryś z tych warunków jest niezachowany, nikt nie może złożyć daru. To, co dane jest z serca, pomnaża się, przynosi owoce – dodaje proboszcz.

– W naszej parafii kultywowaliśmy zwłaszcza nabożeństwa do Bożego miłosierdzia. Bóg powiedział do nas: „Teraz sprawdzam. Pokażcie miłosierdzie nie tylko słowem, ale i sercem" – mówi ks. Siekierski. Widać, jak z Łomianek promieniuje Boże miłosierdzie.

W SKRÓCIE

fot. BPJG

■ **Obraz w stanie stabilnym.** Stan obrazu jasnogórskiego jest stabilny, zważywszy na jego wielowiekowość i dramatyczną historię – brzmi orzeczenie dorocznego przeglądu konserwatorskiego wizerunku Matki Bożej. Wykonano iniekcję, czyli zastrzyk z kleju dla wzmocnienia deski, na której został wykonany. Zmieniona została także sukienka Matki Bożej – na „sukienkę wierności", jak nazywana jest przyozdobiona w latach 50. XX w. ślubnymi obrączkami rubinowa sukienka.

■ **Modlitwa za misjonarzy.** Dzięki akcji „Misjonarz na Post" ponad 46 tys. osób zbudowało modlitewne zaplecze dla misjonarzy. Na świecie pracuje obecnie 1771 polskich misjonarzy. Obok ewangelizacji zajmują się też poprawą jakości życia ludzi, wśród których pracują.

■ **W drodze na ołtarze.** Ojciec Święty podpisał dekret o heroiczności cnót matki Gruszczyńskiej, założycielki Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących, które powstało w XIX w., żeby służyć chorym. – Teraz oczekujemy na cud, proszę o modlitwę za wstawiennictwem sługi Bożej – powiedział postulator procesu beatyfikacyjnego ks. Albert Warso.

■ **Wierni w wojsku.** Do Instytutu Ordo Iuris napływają zgłoszenia dotyczące wątpliwości żołnierzy w zakresie odpowiedniej realizacji ich wolności sumienia i religii. Dotyczą one przede wszystkim możliwości uczestniczenia w nabożeństwach czy zachowywania diety zgodnej z wymogami religijnymi.

■ **Ukraińskie zwiedzanie.** Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej zaprosiło Ukraińców mieszkających w Gnieźnie na bezpłatne zwiedzanie katedry gnieźnieńskiej, muzealnego skarbca i innych zabytków Wzgórza Lecha. Dzięki temu mogą lepiej poznać nie tylko dzieje miasta, w którym znaleźli schronienie, ale także historię samych początków Polski. Uchodźcy z Ukrainy otrzymali schronienie zarówno w kwaterach prywatnych, jak i w miejscach zapewnionych przez instytucje, w tym Kościół. Także Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach specjalnie dla Ukraińców wprowadziło bilet zwiedzania ekspozycji stałej w cenie 1 zł od osoby.

fot. BP KEP

UZDROWIENIE I CHRZEST

– Pierwsze i podstawowe uzdrowienie dokonuje się przez spotkanie z Chrystusem, który nas jedna z Bogiem i uzdrawia nasze przygnębione serce – powiedział abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański i przewodniczący KEP, w homilii w Wielki Czwartek w katedrze poznańskiej.

Odniósł się także do święta Chrztu Polski 14 kwietnia: – 1056 lat temu Polska, w osobie swojego władcy, stała się państwem chrześcijańskim i ten moment wyznacza początek naszych dziejów ojczystych, ponieważ początek to nie tylko chwila, ale to także zasada – zaznaczył.

MILIONOWY RÓŻANIEC

W sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanem dzieci, także ukraińskie, odmówiły dziesiątkę różańca w ramach specjalnej edycji kampanii „Milion dzieci modli się na różańcu". – W gronie naszych wychowanków są dzieci, które uciekły przed wojną, tym bliższa jest nam ta modlitwa i tym ważniejsze jest dla nas każde „Zdrowaś Maryjo" z prośbą o pokój – wskazuje Agnieszka Chyc-Myrmuła, wychowawczyni w Przedszkolu Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny. Przedszkolaki modliły się dziesiątką różańca codziennie w swoich grupach, podobnie jak w przedszkolu Sióstr Felicjanek z Zakopanego. – Zachęcaliśmy także rodziców naszych dzieci do modlitwy w domach dziesiątkiem różańca – mówi s. Rita, dyrektorka placówki. Organizatorzy kampanii zaprosili uczestników do kontynuowania modlitewnego szturmu nieba aż do 13 maja.

fot. mat. pras. PKWP

UCHODŹCY POMAGAJĄ

W Kielcach otwarto nowy punkt pomocy Caritas dla uchodźców z Ukrainy. Już pierwszego dnia pomoc uzyskało w nim blisko sto osób. Prowadzi go Oleg Sakajew, który z żoną i dziećmi uciekł z ogarniętej wojną Ukrainy. Małżeństwo jest dwujęzyczne. Dary pochodzą ze zbiórek zorganizowanych w parafiach, od Caritas, prywatnych darczyńców oraz sztabu pomocy Ukrainie działającego przy „Echu Dnia". Przy Wiśniowej 6 uchodźcy mogą otrzymać żywność, artykuły chemiczne, leki, środki przeciwbólowe, odzież, foteliki dla dzieci, wózki. Wkrótce do pomocy w punkcie dołączą wolontariusze, w tym klerycy Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Z kolei Caritas Diecezji Rzeszowskiej zatrudniła w swojej centrali Zorianę Guleczko, która jest psychologiem z dwudziestoletnim doświadczeniem i która z dwójką dzieci uciekła przed okrucieństwem wojny. Zoriana Guleczko angażuje się w pomoc również w innych ośrodkach w Rzeszowie.

fot. Caritas Kielce

fot. KPRP/Grzegorz Jakubowski

WSPARCIE WSPIERAJĄCYM

W Lublinie pierwsza dama RP Agata Kornhauser-Duda wraz z ministrem obrony narodowej, szefem Gabinetu Prezydenta i wiceministrem spraw wewnętrznych spotkali się z funkcjonariuszami straży granicznej, policji oraz straży pożarnej, a także z wolontariuszami pomagającymi uchodźcom z terenów Ukrainy.

RÓWNE SZKOLNICTWO

Grupa posłów PiS – m.in. dr Bartłomiej Wróblewski, wiceminister Piotr Uściński i Paweł Lisicki – złożyła projekt ustawy wyrównujący szanse finansowe między różnymi rodzajami szkół oraz likwidujący biurokratyczne bariery stawiane szkołom niepublicznym. Projekt był konsultowany z przedstawicielami środowiska edukacyjnego.

– Szkoły niepubliczne, pomimo tego, że są równoprawnym i równocennym elementem systemu kształcenia w Polsce, nie zawsze są podobnie traktowane, jeśli chodzi o dostęp do środków publicznych – zauważa wiceminister Piotr Uściński. A współfinansowanie szkół niepublicznych należy do konstytucyjnych obowiązków władz publicznych.

– Proponujemy w ustawie rozwiązania wzmacniające organizacyjną i finansową stabilność niesamorządowych jednostek systemu oświaty poprzez szerszy dostęp do środków publicznych pochodzących z budżetu państwa oraz stworzenie możliwości skorzystania z pomocy finansowej lub rzeczowej pochodzącej ze środków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego – powiedział Bartłomiej Wróblewski. – Ważne jest też zniesienie niektórych ograniczeń szkolnictwa niepublicznego w obszarze polityki oświatowej państwa, tak aby ten segment oświaty mógł lepiej konkurować na rynku edukacyjnym i zapewnić szerszy dostęp dla osób, które ze względów finansowych nie mogą skorzystać z jego oferty – dodał.

fot. mat. pras.

– Umożliwi to wyrównanie szans edukacyjnych uczniów chodzących do szkół publicznych i niepublicznych, szczególnie uczniów niezamożnych – podkreślił poseł Paweł Lisicki, który przewiduje także pozytywne skutki gospodarcze przez zwiększenie szans funkcjonowania niesamorządowych szkół publicznych oraz szkół niepublicznych, których uczniowie nie są zamożni.

EKODZIEDZICTWO

W okolicy Bramy Poznania otwarto Eksperymentalny Ogród Dziedzictwa i Ekologiczną Ścieżkę Edukacyjną. W najbliższej przyszłości powstaną także Rzeczny Ogród Ekoedukacji oraz dedykowana tym działaniom strona internetowa.

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

W SKRÓCIE

■ **Śmierć bez kompromisów.** Instytut Ordo Iuris przekazał posłom i senatorom opinię w sprawie projektu ustawy „o bezpiecznym przerywaniu ciąży i innych prawach reprodukcyjnych", złożonego w sejmie 31 marca przez Komitet Inicjatywy Obywatelskiej „Legalna Aborcja. Bez kompromisów". Projekt przewiduje możliwość wykonywania aborcji do 12. tygodnia ciąży, w przypadku lekkich wad genetycznych do 24. tygodnia, a w sytuacji wad letalnych – nawet w 9. miesiącu ciąży. Dostęp do aborcji miałyby uzyskać dziewczynki od 13. roku życia, bez wiedzy i zgody rodziców. Te założenia są rażąco niezgodne z wieloma przepisami Konstytucji RP, obowiązujących ustaw i wiążących umów międzynarodowych.

■ **Pomoc i rozliczenie win.** – Niezbędne jest zaproponowanie perspektywy powojennej odbudowy Ukrainy, swoistego planu Marshalla – podkreślił szef MSZ, przewodniczący obecnie OBWE Zbigniew Rau. Szef MSZ Ukrainy Dmytro Kułeba zwrócił się do OBWE, by przygotowała raport ws. okrucieństw popełnionych przez Rosję w Ukrainie.

■ **Więcej broni i sankcji.** Zdaniem 79 proc. Polaków wojna w Ukrainie zagraża bezpieczeństwu naszego kraju. Połowa badanych uważa, że społeczność międzynarodowa robi wystarczająco dużo, aby pomóc Ukrainie, a niezadowoleni oczekują więcej broni dla Ukrainy i sankcji dla Rosji.

■ **Co zamiast abonamentu?** Senatorowie chcieliby, aby osoby fizyczne nie płaciły abonamentu radiowo-telewizyjnego. Sprzeciw – jak ustaliły Wirtualne Media – zgłaszają nie tylko publiczni nadawcy, ale także KRRiT oraz minister kultury. Główny argument: brak alternatywy dla utraconego abonamentu, a co za tym idzie – destabilizacja finansów nadawców publicznych.

fot. PAP/Wojtek Jargiło

■ **Studia dla osadzonych.** Minister edukacji, wiceministrowie sprawiedliwości, rektor KUL oraz dyrektor generalny Służby Więziennej poinformowali o inauguracji prac zmierzających do uruchomienia Centrum Studiów KUL dla Osadzonych w Areszcie Śledczym w Lublinie.

Jacek Karnowski

Król jest nagi

Jeszcze dwa miesiące temu nie brakowało komentatorów, którzy mówili o Niemczech jako „moralnym mocarstwie", a więc kraju, który wzorowo przepracował swoją zbrodniczą historię, niosąc w darze współczesnemu światu najpiękniejsze wartości liberalnej demokracji. W Berlinie tego typu komplementy przyjmowano aprobująco, po cichu potwierdzając, że tak, Republika Federalna Niemiec może być wzorem dla całego Zachodu, i nie tylko. Dziś nie zostało z tego nic, a Niemcy są krajem w istocie skompromitowanym, potrzebującym głębokich zmian, w tym również „deputinizacji".

Wojna obnażyła zakłamanie polityki Berlina. Wsparcie dla Ukrainy było płytkie, pozorne, udawane, sojusz z Rosją szczery, wielopoziomowy, głęboki. Głębszy niż sądziliśmy nawet tu, w Polsce, gdzie złudzeń było najmniej. W pierwszych dniach i tygodniach nie tylko porzucono Kijów, nie tylko nie dostarczono realnej pomocy walczącej demokracji, nie tylko ociągano się z naprawdę bolesnymi sankcjami, ale wręcz liczono na szybką klęskę sił ukraińskich. Gdyby rosyjskie tanki zajęły stolicę, a w pałacu prezydenckim zasiadła jakaś marionetka Putina, można by znów wrócić do tego, co było, a więc do robienia biznesów, okraszając cynizm słowną troską o los pokonanych Ukraińców. Ukraińcy jednak nie posłuchali i bronią się dzielnie.

Gdy prezydent Niemiec Frank-Walter Steinmeier zasygnalizował Kijowowi, że chciałby – tak jak wielu innych przywódców – odwiedzić Ukrainę, w odpowiedzi usłyszał, że nie jest mile widziany. Policzek to bolesny, ostentacyjny, ale potrzebny. Pudrowanie niemieckiej winy nie doprowadzi nas do dobrego końca. Tu potrzebny jest przełom i *mea culpa*. To Berlin utuczył reżim Putina, uzależnił i siebie, i całą Europę od rosyjskiej energii. To Berlin przymykał oczy na kolejne zabójstwa, najazdy, na ewolucję systemu politycznego w stronę wręcz totalitarną. Dziś prasa niemiecka otwarcie pisze o dekadach odwracania wzroku od tego, co robi Kreml, ale nie mamy pewności, że u naszych zachodnich sąsiadów nastąpiła już prawdziwa zmiana. Na razie widać zagubienie. Na przykład po wizycie prezydenta Andrzeja Dudy i prezydentów państw bałtyckich dziennikarz Ulrich Reitz na łamach „Focusa" wyraził żal, że przywódcy krajów naszego regionu „nie wpadli na pomysł, aby zrezygnować z podróży" w geście solidarności z prezydentem Niemiec, którego Kijów nie przyjął. To wciąż myślenie z przeszłości, do tego, zauważmy, całkowicie pomijające istotę sprawy, czyli los Ukrainy. W każdym razie Niemcy cierpią. „Niewypowiedziane przesłanie brzmi: teraz wszyscy to widzicie, waga w Europie się przesunęła, od Niemiec w naszą stronę" – ocenia Reitz. I nie sposób się z nim nie zgodzić. Niemieckie marzenie o trwałej, niezagrożonej hegemonii staje pod znakiem zapytania. Brytyjscy komentatorzy oceniają, że w wyniku wojny będzie rosła rola Francji, która zarówno dysponuje prawdziwymi siłami zbrojnymi, jak i jest niezależna od Moskwy w sferze energii. Marine Le Pen otwarcie ocenia, że Francja musi wybić się na niepodległość w relacjach ze swoim wschodnim sąsiadem. Rola Polski i regionu też rośnie. Amerykanie wyraźnie zerwali z polityką „po pierwsze Niemcy", oznaczającą obsadzenie RFN w roli europejskiego dozorcy, i mocno inwestują w relacje z Warszawą.

Wojna obnażyła zakłamanie polityki Berlina.

Niemiecka kompromitacja ma swoje krajowe konsekwencje. Opozycja „od zawsze" głosiła tezę, że oparcie się na Unii Europejskiej, czyli faktycznie na Berlinie, zapewni nam bezpieczeństwo. Dziś wiemy, że to nie tylko ułuda, ale wręcz pułapka. W sferze bezpieczeństwa narodowego – najważniejszej z ważnych – Donald Tusk i jego formacja popełnili błędy po prostu dyskwalifikujące, zarówno w polityce rosyjskiej, jak i niemieckiej. Dla Polski ocena Rosji lub Niemiec jest kwestią fundamentalną; politycy, którzy w tej sferze zawodzą, nie mogą aspirować do kierowania państwem. Problem niemiecki jest zresztą poważniejszy, i nie wynika z „wewnętrznego paraliżu", ale ze świadomego wyboru. Gdy trzeba było przełamywać opory wobec budowy obu Nord Streamów, gdy trzeba było podporządkowywać sobie państwa Europy Środkowo-Wschodniej, Niemcy działały bardzo konsekwentnie, energicznie i nadzwyczaj lojalnie wobec Putina. Co symboliczne, nawet teraz, gdy Polska przyjęła tak wielu uchodźców, Bruksela nadal blokuje pieniądze dla Polski z Planu Odbudowy, nie udziela też istotnej pomocy finansowej naszemu państwu. Polityka Berlina jest więc nadal dwulicowa, nieszczera i sprzeczna z zasadą niesienia pomocy potrzebującym, ale na szczęście już wiemy, że król jest nagi.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Zamknięci na dialog

Wojciech Biedroń z serwisu wPolityce.pl (Fratria) został uniewinniony od zarzutu zniesławienia Ludmiły Kozłowskiej, prezes Fundacji Otwarty Dialog, i Bartosza Kramka, przewodniczącego rady fundacji i jej prokurenta. Dziennikarz napisał na ich temat kilkanaście materiałów. Zdaniem sędziego Biedroń nie popełnił przestępstwa, a wszystkie przygotowane przez niego materiały znajdują odzwierciedlenie w faktach. Jak podaje wPolityce.pl, sędzia argumentował, że fundacja prowadzi działalność publiczną i musi być gotowa na krytykę. Wyrok sądu jest nieprawomocny. Kozłowska, Kramek i fundacja domagali się od Biedronia nawiązki w wysokości 200 tys. zł. Podobne akty oskarżenia dotyczą dziewiętnastu innych osób, w tym redaktora naczelnego „Gazety Polskiej" Tomasza Sakiewicza, Marcina Wikły i Marka Pyzy z tygodnika „Sieci", a także kilkorga polityków. Łączne żądania opiewały na kwotę niemal 1,7 mln zł.

Skarpety dla Rosjan

Przed ambasadą Federacji Rosyjskiej w Warszawie odbył się happening „Daj coś z worka dla orka". Mieszkańcy znieśli zbywające im stare skarpetki, podrdzewiały i stary sprzęt AGD, kubki z obtłuczonym uchem, co nawiązuje do łupieżczych procederów Rosjan.

Posmoleńskie honory

Andrzej Duda nadał imię tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej szefa Kancelarii Prezydenta Władysława Stasiaka sali w siedzibie Kancelarii Prezydenta RP przy ul. Wiejskiej w Warszawie.

fot. PAP/Radek Pietruszka

fot. ks. Bogdan Stepan

Христос Воскрес!

Z abp. **Eugeniuszem Popowiczem**, metropolitą przemysko-warszawskim Kościoła greckokatolickiego w Polsce, rozmawia Irena Świerdzewska

Wśród uchodźców wojennych z Ukrainy są osoby wyznania greckokatolickiego oraz prawosławnego. Jeśli w pobliżu nie ma cerkwi, czy możemy zapraszać je do kościołów katolickich, zachęcać do sakramentów?

Grekokatolicy, czyli katolicy obrządku wschodniego, mogą brać udział w liturgii łacińskiej, podczas której mogą przyjmować sakramenty święte. Prawo Kościoła rzymskokatolickiego i tradycja Kościołów wschodnich pozwalają także na udzielanie sakramentów świętych wiernym, którzy nie mają pełnej jedności z Kościołem katolickim. My nie widzimy przeszkód, żeby udzielać sakramentów także chrześcijanom prawosławnym. Pozostaje jednak pytanie, czy ci wierni będą mieli odwagę przyjąć sakramenty w Kościele katolickim, co we wspólnotach prawosławnych może być rozumiane jako akt apostazji.

Dlaczego mówi się wtedy o apostazji?

Znakiem świadczącym o przynależności do Kościoła prawosławnego jest przyjmowanie w nim sakramentów. Gdyby prawosławny przyjął sakrament Eucharystii w Kościele łacińskim czy greckokatolickim, to na tej podstawie według eklezjologii prawosławnej stałby się apostatą i straciłby jedność kanoniczną ze swoim Kościołem. Dla wielu prawosławnych jest to wielki dylemat. Zachęcamy naszych kapłanów, żeby byli otwarci, przyjmowali wiernych w swoich świątyniach, jeżeli oni tego pragną, by modlili się z nimi; ale niech będą roztropni, by nieopatrznie nie ranić ich duszy.

Chrześcijanie wschodni rozpoczynają wielkanocny posiłek nie od dzielenia się jajkiem, ale poświęconym chlebem.

Co jest symbolem Świąt Zmartwychwstania w Kościele obrządku wschodniego?

Najważniejszym symbolem jest ikona Zmartwychwstania Pańskiego, przedstawiająca Chrystusa podającego rękę Adamowi i Ewie. To symbol wydostawania naszych biblijnych rodziców ze śmierci do nowego życia. Ikona niesiona jest w procesji rezurekcyjnej, potem umieszczana jest na ołtarzu przed ikonostasem, w miejscu centralnym każdej cerkwi. Każdy wchodzący do świątyni oddaje cześć tej ikonie, a dopiero potem zajmuje swoje miejsce w świątyni.

Chrześcijanie Kościołów wschodnich obchodzą tegoroczną Wielkanoc 24 kwietnia. Jak wygląda świętowanie w ich rodzinach?

Spotykamy się, modlimy, składamy sobie życzenia. Śpiewamy wspólnie pieśń o tym, że Chrystus zmartwychwstał. Odmiennością w stosunku do rzymskich katolików jest to, że wielkanocnego posiłku nie zaczynamy od dzielenia się jajkiem, tylko chlebem paschalnym, poświęconym podczas jutrzni wielkanocnej albo w Wielką Sobotę. Chleb paschalny jest znakiem obecności Chrystusa pośród nas. Nie ma w naszych zwyczajach niczego takiego, co mogłoby zadziwić jedną lub drugą stronę. Piękne pisanki, malowane kraszanki to wspólne dla nas elementy świąteczne. W Polsce pojawiła się idea przygotowania śniadania wielkanocnego w punktach dla uchodźców, gdzie mieszkają prawosławni, grekokatolicy i łacinnicy. To wspólne śniadanie wielkanocne pozwoli im wszystkim odczuć, że zmartwychwstały Chrystus nie zapomniał o nich.

To również czas na składanie świątecznych życzeń?

Obchody Wielkanocy mają inny charakter niż w przypadku świąt Bożego Narodzenia, zbiegających się z Nowym Rokiem, kiedy życzenia krążą wokół spraw egzystencjalnych. W czasie paschalnym mówimy o tym, by przyjąć Chrystusa Zmartwychwstałego, zostawić w naszym życiu miejsce dla Pana. Nie ma specjalnych formuł, ale charakterystyczne u nas jest wielkanocne przywitanie: Христос Воскрес! (Chrystus zmartwychwstał). Tak mówi każdy, kto wraca z cerkwi do domu, a także zasiadający przy stole. Podobnie witamy w tym dniu znajomych i sąsiadów spotkanych na ulicy. Nie mówimy tego dnia: „Dzień dobry, jak się masz”, ale „Chrystus zmartwychwstał!”. W ten sposób głosimy prawdę o zmartwychwstaniu nie tylko w kościele, ale także w rodzinie i wśród tych, którzy żyją wokół nas.

REKLAMA

Autorka artykułu z uchodźcami

fot. archiwum Marty Dybińskiej

Na froncie pomocy

Marta Dybińska

Noc i dzień dyżurowali na dworcach i na przejściach granicznych. Poświęcali tyle czasu, ile tylko mogli. Wolontariusze od wielu tygodni pracują na pierwszej linii pomocy uchodźcom z Ukrainy.

To ludzie różnych zawodów oraz studenci. Bez względu na poglądy, wiek, status społeczny i wartości połączyła ich bezinteresowna chęć niesienia pomocy tym, którzy schronienia przed wojną szukają w naszym kraju. Służą uchodźcom dwadzieścia cztery godziny na dobę, na różne sposoby – od podawania herbaty i posiłków, pomocy w odnalezieniu pociągu czy autobusu, wsparcia w wypełnianiu dokumentów, po rozmowę i otarcie łez. Ci, którzy potrzebują lekarza czy psychologa, też mogą liczyć na takie wsparcie, bo wśród wolontariuszy są również przedstawiciele tych zawodów.

Na dworcu

Wolontariusze byli tymi, którzy pierwsi witali przybywających do Polski uchodźców. Na własne oczy widzieli prawdziwe ludzkie cierpienie i dramat, łzy, żal, smutek, niezrozumienie. Służyli pomocą przede wszystkim w wypełnianiu dokumentów, by ci, którzy chcieli udać się w dalszą podróż, mogli jak najszybciej dojechać do celu. Uśmiech, wsparcie, ale również dobre słowo, życzliwość, ciepło – wszystko to w tych trudnych momentach okazywało się niezbędne. Wielu Ukraińców mówiło: Modlimy się, żeby to się skończyło. Chcielibyśmy wrócić do domu, do swojej ojczyzny.

Wolontariusze dodają otuchy, nadziei i pomagają przetrwać pierwsze trudne chwile po przyjeździe na dworzec w nieznanym kraju. Problemem jest bariera językowa, choć wśród nich jest wielu obywateli Ukrainy, którzy wcześniej przyjechali do Polski.

Wolontariusze witali przybywających pociągami uchodźców. Widzieli ich cierpienie.

Jedną z nich jest Pola. – Studiuję w Polsce, chociaż pochodzę z Ukrainy. Jeszcze do niedawna mieszkała tam moja mama i babcia, i koleżanki. Kiedy Rosja zaatakowała mój kraj, przyszłam do punktu informacyjnego, bo chciałam pomóc – wspomina Pola, wolontariuszka. Wspierała uchodźców od pierwszego dnia, zarówno w wypełnianiu niezbędnych dokumentów, jak i dobrym słowem. Po kilku tygodniach pomocy wróciła na studia, ale teraz pomaga swojej mamie i babci, które bezpiecznie przyjechały do Warszawy. – Byłam kilka dni temu z moją babcią na spacerze. Akurat siedziałyśmy na ławce przy ulicy Marszałkowskiej. Na światłach zatrzymał się motocykl. Kiedy zaświeciło się zielone, ruszył na pełnym gazie, a moja babcia zapytała: Co się dzieje? Czy to rakiety? – opowiada Pola.

W odpowiedzi na potrzeby

Niektórzy wykazali się własną inicjatywą w pomocy uchodźcom. Przykładem jest architekt Filip, który podczas studiów poznał Ivana. Jego kolega po zakończeniu nauki wrócił na Ukrainę. Po wybuchu wojny Filip zapytał, w jaki sposób można pomóc. Ivan przygotował listę potrzeb i tak to się zaczęło. – We współpracy z kilkoma stowarzyszeniami i wspólnotami udało nam się zorganizować w sobotę 9 kwietnia transport ok. 1,5 tony ładunku do Łucka, Winnicy i Lwowa. W sumie zrobiliśmy w trzy dni ponad 2300 km, ale było warto. Wszyscy nam po drodze pomagali, a wdzięczność obdarowanych nie znała granic – mówi Filip. Wieźli głównie opatrunki uciskowe. Był to towar praktycznie niedostępny, ale udało się go zdobyć dzięki pomocy jednego z byłych klientów Filipa. Po drodze nie obyło się bez przeszkód. – Pękł nam resor przy lewym tylnym kole, kiedy mieliśmy jeszcze prawie 1000 km do domu. To jest lekcja na przyszłość, żeby nie ładować tyle towaru i jeździć wolniej na gorszych drogach – śmieje się. – Mam wrażenie, że ludzie mieli tam więcej pokoju oraz pewności siebie i swojej przyszłości niż my mamy tutaj, w Polsce – dodaje.

Z kolei Kuba, na co dzień pracujący w mediach klubowych Legii Warszawa, zaangażował się w pomoc na granicy polsko-ukraińskiej. Pomysł wyjazdu na granicę wyszedł od jego kolegi, który pracuje w międzynarodowej kancelarii prawniczej, ponieważ jego firma chciała pomóc w ewakuacji kobiet pracujących w ukraińskiej filii spółki w Kijowie. Kuba dołączył i to, co zobaczył, sprawiło, że

sam zajął się organizowaniem transportów. – Kiedy wracałem do domu, byłem z jednej strony szczęśliwy, że dzięki staraniom moim i kolegi sześć osób znalazło nowy dom, ale z drugiej strony było mi smutno, kiedy widziałem, że na granicy czeka jeszcze cała masa potrzebujących – opowiada wolontariusz. Wtedy postanowił zorganizować transporty na nieco większą skalę. Po ogłoszeniu na portalu społecznościowym informacji o planach pomocy uchodźcom, którzy często do granicy musieli przejść od kilku do nawet czterdziestu kilometrów pieszo, stan konta przerósł oczekiwania Kuby. – Miałem na koncie sumę, która w pełni wystarczała na zakup paliwa do dwóch aut, stworzenie paczek żywnościowych dla naszych gości, a także dokupienie koców i poduszek, by choć trochę mogli wypocząć po niezwykle długiej drodze, jaką przebyli. Stwierdziłem, że z językiem rosyjskim i dużym samochodem bardziej przydam się na granicy niż w Warszawie – dodaje. Z trzydziestu osób, którym pomógł Kuba, każda ma już dach nad głową albo pojechała dalej.

Wolontariat to często praca po kilkanaście godzin dziennie.

Zadbać o siebie

Wolontariusz, szczególnie ten, który zna język i rozmawia z ludźmi, którzy na Ukrainie przeszli prawdziwą gehennę, jest narażony na ogromny stres. Co powiedzieć małżeństwu, które ma za sobą prawie pięćdziesiąt lat wspólnego życia, a znalazło się na Dworcu Zachodnim w Warszawie z jedną torbą? Dlatego nie tylko uchodźcy, ale też wolontariusze potrzebują pomocy. – Wolontariusze to osoby o wielkim sercu i ogromnej empatii. Są to tak naprawdę zwykli ludzie, którzy na co dzień mają rodzinę, pracę, szkołę, firmę, a jednak znajdują czas na niesienie pomocy innym. Często wolontariat to praca po kilkanaście godzin dziennie, do późnych godzin nocnych. Nierzadkie są przypadki specjalnego urlopu lub chwilowej rezygnacji z pracy – mówi Bartosz Niewiadomy, psycholog, służący wsparciem wolontariuszom potrzebującym porady psychologicznej.

Wolontariuszom nikt nie kazał przychodzić ani do punktów informacyjnych, ani na dworzec. Jednak ich służba najczęściej po kilkanaście godzin dziennie, szczególnie na początku wojny, powodowała przemęczenie. Bartek, z zawodu fotograf, po kilku dniach pomagania i dwóch nieprzespanych nocach z rzędu zemdlał w pracy. Marta od drugiego dnia wojny zaangażowała się w pełni w wolontariat. – Po dwóch tygodniach dyżurów i pracy na wysokich obrotach, trudnych rozmów przez łzy, musiałam zrobić sobie przerwę – mówi wolontariuszka, która w dalszym ciągu służy pomocą uchodźcom, nie tylko na dworcu, ale też w zwykłych, codziennych sytuacjach. Jej atutem jest znajomość języka ukraińskiego.

Dobra decyzja

Wolontariusze jednogłośnie mówią o tym, że pomoc innym to była najwłaściwsza decyzja w danym momencie. – Nie mam rodziny, za którą byłbym odpowiedzialny. Ukraińcy walczą także za nas, bo gdyby nie oni, prawdopodobnie to, co się dzieje na Wschodzie, działoby się u nas – mówi Filip. Nieco inna motywacja była w przypadku Bartka. – Po kilku dniach dołowania się złymi wiadomościami z Internetu uznałem, że to tak nie może wyglądać. Mam dwie ręce, dwie nogi, jestem zdrowy, muszę działać – wspomina.

Część wolontariuszy nadal pracuje na dworcach, wspiera uchodźców. Pomaganie stało się niejako częścią ich życia. Jest to doświadczenie ubogacające, które zmienia spojrzenie na życie i pozwala inaczej ustawić priorytety. Razem możemy wiele. Warto pomagać, żeby głębiej żyć, a dobro zawsze się mnoży, kiedy się je dzieli.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

W czasie toczącej się wojny agresor wciąż zarabia miliardy na sprzedaży gazu, węgla czy ropy. Czy Polska jest w stanie szybko odciąć się od paliw kopalnych z Rosji?

fot. PAP/EPA/Focke Strangmann

Czas zakręcić rosyjski kurek

Piotr Kościński

Na jednej ze stron internetowych jest licznik, wskazujący, ile Unia Europejska zapłaciła Rosji za paliwa kopalne od 24 lutego, czyli od dnia rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Cyfry zmieniają się co chwila – w trakcie pisania artykułu było to 30 miliardów 989 milionów euro. Aby zmusić Rosję do porzucenia agresywnych zamiarów, trzeba spowodować, by ten licznik stanął.

Rosja, inaczej niż Polska i inne kraje Europy Środkowej, zreformowała swą gospodarkę w niewielkim stopniu. Podstawą tworzenia budżetu tego państwa są zyski ze sprzedaży surowców, przede wszystkim ropy i gazu. Jeśli sprzedaje ich mniej (lub cena spada), musi ciąć wydatki. A wojna kosztuje, i to dużo. Wystrzelenie jednej rakiety typu Iskander oznacza wydatek ok. 10 mln dolarów. Ukraińcy dowodzą, że zestrzelili ok. 120 rosyjskich śmigłowców – to strata rzędu 18 miliardów dolarów. Szacuje się, że dzienny koszt prowadzenia „specjalnej operacji wojskowej" na Ukrainie wynosi 20 miliardów dolarów.

Jest i drugi aspekt całej sprawy. Moskwa skutecznie szantażowała różne kraje możliwością „zakręcenia kurka" z ropą czy gazem. A Europa jest mocno od nich uzależniona. Chodzi o to, by owego uzależnienia się pozbyć.

Polski rząd zadeklarował rezygnację z rosyjskich surowców – najszybciej z węgla, do końca roku z gazu, a w nieco dłuższym czasie z ropy. Czy jest to możliwe?

„Czarne złoto"

Dla wielu zdumiewający jest fakt, że Polska, mająca przecież własny węgiel, importuje go z Rosji. W 2020 r. w naszym kraju zużyto 62,6 mln ton „czarnego złota". Około 80 proc. pochodziło z krajowego wydobycia, ale reszta, czyli około 12,9 mln ton, to import. Ponad 9 mln ton importowanego węgla pochodziło w 2020 r. z Rosji.

Niestety, nasz węgiel jest gorszej jakości niż zagraniczny. Ten ze Śląska ma wysoką zawartość popiołów (do 40 proc.), siarki (do 1,2 proc.) oraz metali ciężkich. To oczywiście nie oznacza, że nie może być wykorzystany – wymaga jednak większych nakładów na systemy ochrony środowiska. Indywidualni odbiorcy i koksownie potrzebują też węgla o szczególnych parametrach – brył średniej i dużej wielkości – a nasze kopalnie takiego nie dostarczają.

Także jego wartość opałowa jest dość niska. Mierzymy ją w megadżulach na kilogram (MJ/kg); w przypadku polskiego jest to 14 MJ/kg, a importowanego – 24 MJ/kg. Tymczasem nasz węgiel jest dość drogi. Powody są różne i trudno je tu opisywać.

W dalszym ciągu węgiel stanowi podstawę produkcji energii elektrycznej w naszym

kraju. W 2021 r. kamienny – prawie 50 proc., brunatny – ok. 25 proc., a resztę stanowił gaz, olej czy fotowoltaika (3 proc.).

Oczywiście, z rosyjskiego węgla można zrezygnować dość łatwo. Możliwe jest to zwłaszcza teraz – przez najbliższe pół roku powinno być ciepło, więc zużywać będziemy mniej energii. Na dłuższą metę możliwe jest z jednej strony zwiększenie wydobycia w polskich kopalniach, a z drugiej – zwiększenie importu z innych krajów, np. Czech, Australii, Mozambiku, USA lub Kolumbii. Jednak może to oznaczać wzrost cen. Powód jest prosty: w większości przypadków „czarne złoto" będzie transportowane statkami, i to na dość dużą odległość. To zaś będzie kosztować więcej niż przewóz koleją z nieodległej przecież Rosji. W przeszłości wykorzystywano do tego celu tzw. linię LHS, szerokotorową, ale surowiec docierał do nas nawet przez Kaliningrad.

Z końcem 2022 r. wygasa wieloletnia umowa PGNiG z rosyjskim Gazpromem.

Czystsze paliwo

Polska zużywa dużo gazu, uznawanego za paliwo zdecydowanie czystsze niż węgiel. W 2020 r. było to około 20 miliardów metrów sześciennych, a szacunki dotyczące roku kolejnego mówiły o miliardzie więcej. W 2020 r. sprowadziliśmy prawie 18 miliardów metrów sześciennych gazu, z czego 55 proc. pochodziło z Rosji.

Warto przy okazji zauważyć, że chodzi o gaz ziemny. Jak czytamy na stronie PGNiG, „W czasach, gdy szukamy ekologicznego i najmniej uciążliwego sposobu ogrzewania domów to właśnie gaz ziemny często brany jest pod uwagę jako jedna z alternatyw – nie emituje tak wiele zanieczyszczeń, jak ogrzewanie węglowe i pozwala ogrzewać budynek niemal bezobsługowo (zautomatyzowane kotły). Gaz jest wykorzystywany nie tylko w gospodarstwach domowych, ale i w przemyśle oraz energetyce". Na świecie wydobywany jest przede wszystkim w USA, Rosji i Iranie – a w naszym kraju na Podkarpaciu, w Wielkopolsce i w województwie lubuskim. Warto zauważyć, że początki jego wydobycia w Polsce datują się na 1854 r.

Od pewnego czasu dywersyfikujemy źródła pochodzenia naszego gazu. W 2015 r. otwarty został terminal LNG (gazu skroplonego) w Świnoujściu. Decyzja o jego budowie zapadła w 2003 r., a prace trwały od 2009 r. Wybudowano dwa zbiorniki o pojemności 160 tys. m sześc., co pozwala na odbiór do 5 mld m sześc. gazu ziemnego rocznie, z możliwością zwiększenia zdolności odbiorczej do 7,5 mld m sześc. Oprócz samego terminalu LNG powstała też infrastruktura portowa do obsługi statków LNG oraz gazociąg przyłączeniowy Szczecin–Świnoujście.

Budowany jest rurociąg Baltic Pipe. Połączy Norwegię, Danię i Polskę; będzie miał przepustowość 10 mld m sześc. gazu ziemnego rocznie, a zostanie uruchomiony 1 października br. Gaz będzie pochodził ze złóż norweskich – a kilkanaście koncesji należy do PGNiG – i będzie dostarczany na rynek duński i polski oraz ewentualne inne. Komisja Europejska uznała go za „projekt o znaczeniu wspólnotowym", a więc szczególnie ważny. Otrzymał duże dofinansowanie z UE. Z kolei w rejonie Gdańska w latach 2027–2028 umiejscowiona zostanie pływająca jednostka FSRU (ang. *Floating Storage Regasification Unit*), zdolna do wyładunku gazu skroplonego.

Tymczasem z końcem 2022 r. wygasa wieloletnia umowa PGNiG z rosyjskim Gazpromem, czyli kontrakt jamalski. To oznacza, że trzeba albo go przedłużyć, albo po prostu zrezygnować z rosyjskiego gazu. Czy to realne?

– Jesteśmy w stanie porzucić gaz od ręki. Kryzys gazowy z 2019 r. był okazją do opracowania takich planów. Od wtedy jesteśmy w stanie zaspokoić 100 proc. zapotrzebowania spoza Rosji dzięki terminalowi LNG i połączeniom z sąsiadami. Baltic Pipe i FSRU tylko zwiększą te możliwości. Może się okazać, że będziemy dostarczać gaz do Niemiec – powiedział tygodnikowi „Idziemy" Wojciech Jakóbik, redaktor naczelny portalu Biznes Alert, specjalista ds. energetyki.

Polska jest w stanie odciąć się od węgla i gazu z Rosji. Większą trudnością jest ropa naftowa.

Jak porzucić Ural

Większym problemem jest ropa naftowa. Nasz kraj był w Unii Europejskiej drugim po Niemczech największym importerem ropy naftowej z Rosji. W 2019 r. sprowadzono do Polski 195 mln baryłek surowca, w tym 133,4 mln baryłek z Rosji (68 proc.), w 2020 r. – niecałe 183,3 mln baryłek, z czego 131,2 mln baryłek z Rosji (72 proc.). W zeszłym roku odsetek ropy sprowadzanej od naszego wschodniego sąsiada zmalał do 63,6 proc. Objętość ropy mierzy się właśnie w baryłkach (ang. *barrel*); są to 42 galony amerykańskie, czyli około 159 litrów.

PKN Orlen ma długoterminowe kontrakty na dostawy rosyjskiej ropy z dwiema firmami. Jedna z nich to Rosnieft, a umowa z nią wygasa w grudniu 2022 r. Druga to Tatnieft, a w tym przypadku porozumienie wygasa dopiero w 2025 r. Prezes PKN Orlen Daniel Obajtek stwierdził niedawno, że zerwanie tych umów możliwe będzie jedynie w przypadku nałożenia sankcji na zakup rosyjskiej ropy. Wskazał jednak, że „są zapisy w umowie, które również dają nam pewne możliwości".

Ropa wciąż jest potrzebna. Ponad 70 proc. produktów naftowych jest zużywanych przez transport, głównie drogowy, reszta trafia do gospodarstw domowych oraz do przemysłu, który zużywa ją na cele nieenergetyczne.

– Jesteśmy w stanie porzucić ropę z Rosji przy zmianach pracy Rafinerii Płockiej, dostosowanej do mieszanki z Rosji. Zapasy pozwolą pracować bez zmian przez 60 dni. Największe wyzwanie to analog do rosyjskiej REBCO. Jest jednak kwestią czasu jego odnalezienie lub zmniejszenie zależności od niego – twierdzi Wojciech Jakóbik.

Wyjaśnijmy, co to jest REBCO (to skrót od *Russian Export Blend Crude Oil*). Jest to nazwa ropy, inaczej zwanej Ural, która jest ciężka i mocno zasiarczona – ale właśnie do takiej przystosowane są polskie rafinerie. Można wykorzystywać w nich inną, lżejszą ropę, ale jest to dość trudne.

Reforma energetyki

Na dłuższą metę trzeba po prostu reformować polską energetykę. Musimy zmniejszyć jej zależność od paliw kopalnych, co zresztą jest wskazane choćby ze względów ekologicznych. Tak dzieje się w innych krajach, które choćby w zdecydowanie większym niż my stopniu korzystają z tzw. odnawialnych źródeł energii (OZE). W Islandii jest to blisko 100 proc., a domy ogrzewane są wyłącznie dzięki elektrowniom geotermalnym i wodnym. Szwecja postawiła sobie za cel stuprocentowe korzystanie z OZE. Można oczywiście powiedzieć, że kraje takie jak Islandia, Kostaryka czy Nikaragua korzystają z faktu, że na ich terytoriach jest wiele źródeł geotermalnych, a w Polsce jest inaczej. Ale np. Dania chce do 2050 r. wyeliminować ropę, gaz i węgiel, a tam nie ma żadnych gorących źródeł – można co najwyżej stawiać wiatraki.

Tak czy inaczej, porzucenie rosyjskich surowców jest możliwe. – Nie obędzie się bez wyrzeczeń. Długi kryzys energetyczny, który trwa już od wakacji 2021 r., będzie oznaczał konieczność ograniczenia aktywności gospodarczej. Długoterminowo pozwoli nadrobić zaległości i porzucić „rosyjską stację benzynową", jak po kryzysie naftowym Bliski Wschód – dowodzi Wojciech Jakóbik.

Oczywiście, ważne będą działania długofalowe. Polscy politycy niechętnie sięgają myślą poza swoją kadencję, tymczasem tu chodzi o perspektywę 25 czy może nawet 50 lat. Bez tego zawsze będziemy mieć problemy.

Marek Jurek

Macron przeciw Polsce

A tak Emmanuela Macrona na premiera Morawieckiego uświadamia nam jedno: wojna na Ukrainie nie wymusi solidarności europejskiej na tych, którzy od lat atakują Polskę. W każdej chwili możemy znowu usłyszeć pod naszym adresem mieszankę absurdalnych insynuacji („antysemityzm" polskiego rządu – bo jest rządem Polski) i nienawiści antychrześcijańskiej (oskarżanie o „łamanie praw człowieka" każdego, kto choćby najłagodniej przeciwstawia się rewolucji homoseksualnej). Tym bardziej rola „reżysera sankcji" nie wywoła sympatii do Polski ze strony rządów, które ich rozszerzać nie chcą. Teoretycznie powinny przekonywać swoje społeczeństwa, że obrona Europy przed Rosją Putina będzie kosztować, a – w warunkach wojny i ryzyka jej rozszerzenia – wyższe ceny energii wcale nie są kosztem największym. Owszem, powinny, ale żyjemy w czasach postrepublikańskiej demokracji, w której politycy nie zajmują się definiowaniem (i przekonywaniem do) dobra wspólnego, ale jedynie nasłuchiwaniem nastrojów wyborczych i konkurowaniem o względy mediów.

Emmanuel Macron zaś ma spore szanse utrzymać się u władzy, choć sytuacja Francji jest bardzo niestabilna. Jeszcze nigdy w historii Piątej Republiki, od kiedy generał de Gaulle wprowadził wybór prezydenta w wyborach powszechnych, kandydat, który nie zdołał wejść do drugiej tury wyborów, nie uzyskał tak wysokiego poparcia. To jest miarą zarówno słabości władzy, jak i jej podmycia przez skrajną lewicę. Na Jean-Luca Mélenchona głosowało dwóch na dziewięciu Francuzów. On może być arbitrem drugiej tury wyborów, przesądzając jej wynik na rzecz Emmanuela Macrona. Oczywiście to tylko możliwość, bo politycy nie są właścicielami głosów „swoich" wyborców i ich apele nie zawsze są skuteczne.

Macron zaatakował polskiego premiera, zarzucając mu wspieranie Marine Le Pen. To dość absurdalne, bo polski rząd zajmuje się wojną na Ukrainie i jej konsekwencjami, a nie wyborami nad Sekwaną. Co więcej, od wybuchu wojny relacje między Prawem i Sprawiedliwością a francuskim Zjednoczeniem Narodowym bardzo się rozluźniły. Co nie zmienia faktu, że wpłynęły bardzo korzystnie i na samą Marine Le Pen, i na jej pozycję polityczną. Z pewnością bowiem jednym z czynników (może nie najważniejszym, ale realnym), który rozstrzygnął o zdecydowanej wygranej Marine Le Pen z Érikiem Zemmourem w konkurencji o głosy prawicy, było to, że w sprawie wojny na Ukrainie potrafiła przyjąć postawę prawdziwej damy stanu. Najpierw, po madryckim szczycie prawicy – zapowiedziała, że będzie po prostu wspierać próby negocjacji podejmowane przez jej kontrkandydata, prezydenta Macrona. Potem poparła wszystkie sankcje przeciw Rosji, sprzeciwiając się jedynie tym, którym i tak przeciwny jest Macron. Ktoś powie, że to mało, że nie ma między nimi istotnej różnicy. Owszem, w sprawie Rosji może nie ma, ale jest bardzo istotna różnica w sprawach najważniejszych. W sprawie Polski i Europy, która Polskę szanuje.

W obronie wiary

Siedemdziesięciu czterech biskupów z czterech kontynentów podpisało „Braterski list otwarty" do swoich odpowiedników w Niemczech, wyrażając zaniepokojenie kontrowersyjną „drogą synodalną" Kościoła niemieckiego.

Zauważając potrzebę reformy w życiu Kościoła, list stwierdza, że „historia chrześcijaństwa pełna jest wysiłków podejmowanych w dobrej intencji, które utraciły swoje oparcie w Słowie Bożym, w wiernym spotkaniu z Jezusem Chrystusem, w prawdziwym słuchaniu Ducha Świętego i w poddaniu naszej woli, woli Ojca". List stwierdza, że kontrowersyjna niemiecka „droga synodalna", popierana przez większość biskupów niemieckich, wzywająca do fundamentalnych zmian w nauczaniu Kościoła na temat seksualności, błogosławienia związków homoseksualnych oraz udzielania święceń kapłańskich kobietom – „może prowadzić właśnie do takiego ślepego zaułka".

List jest następstwem innych niedawnych wyrazów braterskiego zaniepokojenia niemiecką „drogą synodalną". 22 lutego abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, wystosował list do biskupów niemieckich, w którym wyraził „głębokie zaniepokojenie i obawy" związane z tym procesem. Obecny list wyróżnia się jednak międzynarodowym zasięgiem – a w niektórych przypadkach także znaczeniem – jego sygnatariuszy. Są wśród nich biskupi z Afryki, Australii, Europy i Ameryki Północnej, z dziesięciu krajów. Na liście znajduje się czterech kardynałów: Nigeryjczyk Francis Arinze, Amerykanin Raymond Burke, pochodzący z RPA Wilfred Napier i Australijczyk George Pell. Ponadto 15 arcybiskupów i 55 biskupów.

Międzynarodowy charakter sygnatariuszy listu odzwierciedla globalny problem, jaki zdaniem biskupów stanowi niemiecka „droga synodalna". W pierwszym zdaniu listu czytamy, że „w dobie szybkiej globalnej komunikacji wydarzenia w jednym kraju nieuchronnie wpływają na życie kościelne w innych krajach". „Dlatego też proces drogi synodalnej, realizowany obecnie przez katolików w Niemczech ma konsekwencje dla Kościoła na całym świecie (…) w tym dla Kościołów lokalnych, którym pasterzujemy, i dla wielu wiernych katolików, za których jesteśmy odpowiedzialni" – stwierdzają./**wś**

Kard. Krajewski w Ukrainie

Do stolicy Ukrainy, Kijowa, przybył papieski jałmużnik i specjalny wysłannik papieża Franciszka do spraw pomocy humanitarnej w Ukrainie kard. Konrad Krajewski. Wraz z miejscowymi wiernymi przeżywać będzie Triduum Paschalne. „Spędzimy te dni razem, aby przekazać ambulans, dar Ojca Świętego, do szpitala w Kijowie; aby odwiedzić miejsca w okolicach Kijowa, które ucierpiały i doświadczyły rzeczy niewiarygodnych i niemożliwych do opisania, aby spotkać się ze wspólnotami katolickimi i wraz z nimi się modlić. Z pewnością jest wiele pilnych spraw, ale mimo to postaramy się przeżyć Triduum Paschalne na intensywnej modlitwie" – zapewnił abp Visvaldas Kulbokas, nuncjusz papieski w Kijowie. W Wielki Piątek kardynał i biskupi mieli odwiedzić Worzel, Irpień, Buczę i Borodiankę – miejscowości, w których doszło do ogromnych zbrodni wojennych Rosjan.

W Wielką Sobotę w konkatedrze rzymskokatolickiej św. Aleksandra w Kijowie zaplanowana była Wigilia Paschalna z udziałem bp. Witalija Krywieckiego i abp. Światosława Szewczuka. W Wielkanoc liturgia zostanie odprawiona w katedrze katolickiej./**wś**

Prawdziwy news

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele,
znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte".
Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić.
(…) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości,
które trzeba „utrzymać" i „obronić".

Jan Paweł II

Paradoksalnie, w świecie praktycznego materializmu powraca z niesamowitą siłą stwierdzenie sceptyków: „Jeśli jest coś, o czym by się rzekło: «Patrz, to coś nowego» – to już to było w czasach, które były przed nami" (Koh 1, 10). Epidemie, wojny, głód, kataklizmy… przecież wszystko to już było. Paradoks polega na tym, że wiedza i jej zastosowanie techniczne sprawiają wrażenie nieustannego postępu, a mimo tego ich nowość jest bardzo przelotna. Człowiek szybko się do nich przyzwyczaja i powszednieją w jego oczach. Nastawienie konsumpcyjne z łatwością prowadzi do poczucia znudzenia, a przy głębszej refleksji – do nihilizmu.

Głoszenie zmartwychwstania Pana oświetla ciemne obszary świata, w którym żyjemy.

Rzeczywiście, jednym z pytań, które najbardziej nurtują człowieka, jest właśnie to: Czy śmierć jest ostatecznym celem? Czy życie pojedynczego człowieka, z całym bogactwem mniej lub bardziej trafnych decyzji, szlachetnych lub nie, sukcesów i porażek w ostateczności nie ma żadnego znaczenia? A może nagrobkowy zapis RIP (*Requiescat in pace* – niech odpoczywa w pokoju) trzeba tłumaczyć jako „resztki inicjatywy prywatnej", czyli: po człowieku pozostaje tylko garstka prochu?

Wielkanoc odpowiada na te pytania. Śmierć nie ma ostatniego słowa, ponieważ ostatecznie to Życie zwycięża. To przekonanie nie opiera się na zwykłym ludzkim rozumowaniu, ale na historycznym fakcie wiary: Jezus Chrystus, ukrzyżowany i pogrzebany, zmartwychwstał w swoim chwalebnym ciele. Nie jest to mit ani sen, nie jest to utopia ani bajka, ale wydarzenie jedyne w swoim rodzaju i niepowtarzalne: Jezus z Nazaretu, syn Maryi, który w piątkowy zmierzch został zdjęty z krzyża i pogrzebany, wyszedł zwycięsko z grobu. Zmartwychwstały ukazał się świętym niewiastom, apostołom, a potem wielu innym uczniom w Galilei.

W poranek wielkanocny wszystko zostało odnowione. To jest właśnie nowość. Nowość, która zmienia egzystencję tych, którzy ją przyjmują, tak jak to się stało ze świętymi. Jeśli pozbawimy człowieka Chrystusa i Jego zmartwychwstania, nie będzie dla niego żadnego wyjścia, a cała jego nadzieja okaże się złudna. Zmartwychwstał, abyśmy i my, wierząc w Niego, mogli mieć życie wieczne. Boże miłosierdzie usuwa monotonne, powtarzające się głupoty i grzechy człowieka.

Głoszenie zmartwychwstania Pana oświetla ciemne obszary świata, w którym żyjemy. Od świtu Wielkanocy świat napełnia się nową wiosną nadziei. Takie jest sedno orędzia ewangelicznego. Można powiedzieć, że jest to jedyny „news", który nie traci swej aktualności.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Do śmierci czy do czasu?

Anna Wardak

„Gdy cię nie widzę, nie wzdycham, nie płaczę, nie tracę zmysłów, kiedy cię zobaczę" – ten przebój Marka Grechuty, do wiersza Adama Mickiewicza, wciąż porusza serca. Każda zwrotka kończy się retorycznym pytaniem: Czy to jest przyjaźń? Czy to jest kochanie?

To pytanie zadaje sobie również wiele małżeństw, zwłaszcza tych z nieco dłuższym stażem. Motyle z brzucha dawno już odleciały, adrenalina, jeśli skacze, to często z zupełnie innych przyczyn, a głos, zamiast więznąć w gardle, bywa mocno nadużywany w trakcie małżeńskich kłótni. Jednym słowem: pospolitość skrzeczy, a czasem także wkrada się „nuda, nuda, nuda" – zupełnie jak w „Rejsie" Piwowskiego. Krótkodystansowcy i życiowi „łowcy wrażeń" w tym momencie stwierdzają, że „coś się wypaliło" i szukają nowej „miłości swojego życia".

Ci, którzy miłość, wierność i uczciwość ślubowali do śmierci, a nie „do czasu", mają łatwiej, bo pewne furtki w ich głowach są zamknięte. Częstym zjawiskiem jest obecnie tzw. „mentalność rozwodowa". Opcja „najwyżej się rozwiedziemy" osłabia determinację w walce o małżeństwo. Kiedy domu nie buduje się z myślą, by mieszkać w nim do końca życia, lecz np. wynajmuje, wiedząc, że jakby co, można się wyprowadzić, wtedy liczy się każdy grosz potrzebny na remont czy naprawę i kalkuluje, żeby przypadkiem nie przeinwestować.

W domu, w którym chcemy mieszkać do końca, naprawiamy rysy i pęknięcia, zanim staną się naprawdę groźne. Dane GUS pokazują, że pierwsza fala rozwodów wypada teraz w czwartym roku małżeństwa. Jest to zatem krótko po wejściu w typowy dla dynamiki miłości małżeńskiej etap nazywany „związkiem przyjacielskim", w którym miejsce dominującej na samym początku namiętnej miłości *eros* zajmuje stopniowo relacja bardziej zrównoważona i bliższa miłości *agape*.

Dane GUS pokazują, że pierwsza fala rozwodów wypada teraz w czwartym roku małżeństwa.

To normalne, choć oczywiście warto wciąż podsycać wzajemną fascynację i dbać o sferę erotyczną – mocne spoiwo więzi małżeńskiej. Przeważnie po kilku latach życia w trybie 24/7 ekstaza przygasa, wkrada się rutyna, słabnie motywacja, by starać się tak, jak na początku… To krytyczny moment i dużo zależy od tego, czy nie ulegniemy pokusie źle rozumianej wolności i pozornego szczęścia, i czy zwycięży w nas świadomość, że cokolwiek by się działo (poza drastycznymi okolicznościami wymagającymi separacji) mamy być razem aż do końca życia, bez żadnych uchylonych furtek, przez które „w razie czego" moglibyśmy się wymknąć. Wtedy staje się oczywiste, że wszystkie siły i środki, bez kalkulowania kosztów, mamy poświęcić na budowanie mocnej więzi i serdecznej przyjaźni małżeńskiej, pielęgnowanie miłości we wszystkich jej wymiarach, aby nabierała mocy i smaku i cieszyła nas aż do śmierci, a nie tylko „do czasu".

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Z miłością nie ma żartów

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Czy grzechem jest tzw. „wakacyjny flirt", „łóżkowa przygoda"? Ona jest wolna, on jest wolny, są dorośli i odpowiadają za to, co robią. Nikomu nie robią krzywdy.

Sytuację prowadzenia „wakacyjnych flirtów bez zobowiązań" tradycyjnie nazywa się rozwiązłością albo rozpustą. Racją jest, że opisane „flirty" nie stanowią bezpośredniego niszczenia żadnego zawartego małżeństwa i krzywdy konkretnej rodziny. Należą jednak do kategorii grzechów ciężkich. Święty Paweł przestrzega (1 Kor 6, 18n): „Strzeżcie się rozpusty; wszelki grzech popełniony przez człowieka jest na zewnątrz ciała; kto zaś grzeszy rozpustą, przeciwko własnemu ciału grzeszy. Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie? Za [wielką] bowiem cenę zostaliście nabyci".

Inne grzechy są na zewnątrz ciała; nie wpisują się w pamięć ciała. Natomiast grzechy nieczystości na trwałe pozostają w człowieku. To coś więcej niż imprinting – wdrukowanie pierwszych doświadczeń, te pierwsze są zawsze najmocniejsze. Nasze zmysły „pamiętają" także kolejne przeżycia erotyczne. Te przeżycia nieodwracalnie coś w nas zmieniają. Stąd też naruszają świętość ciała – świątynię Ducha Świętego. Nie jest tak, że kobieta i mężczyzna mogą sobie ot tak współżyć i o tym zapomnieć. Zawsze zostają konkretne konsekwencje.

„W domach z betonu nie ma wolnej miłości" – śpiewała niegdyś Martyna Jakubowicz. Niezależnie od uroku piosenek trzeba wspomnieć, że tzw. wolna miłość, flirty wakacyjne itp. mają swoje konkretne wady. Po pierwsze, jest to kwestia chorób wenerycznych, z AIDS włącznie. Po drugie, naraża się ewentualne dziecko. Bywa, że owoc letniej przygody zostaje zniszczony. Bywa, że przychodzi na świat, ale wychowuje się bez ojca. Właściwy ojciec pozostaje nieznany albo podaje się w USC fikcyjnego ojca. Do grzechu nieczystości dodaje się grzech niesprawiedliwości. Niesprawiedliwością będzie tu nie tylko ewentualna krzywda dziecka. Podważa się bowiem podstawy obyczajowości, rolę instytucji małżeństwa. Skoro „dorośli" mogą tak się „bawić" i zewnętrznie wydaje się, że nie przynosi to im szkody, mniej dorośli również zaczną grzeszyć.

Sformułowanie z listu: „Nikomu nie robią krzywdy" jest nadużyciem. Człowiekowi wolno decydować się na pożycie, gdy ma błogosławieństwo Boga i jest gotowy przyjąć wszystkie konsekwencje swojego czynu. Z miłością nie ma żartów.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Moc zmartwychwstania

Pieczenie ciast, gotowanie, przygotowywanie koszyczków na błogosławieństwo pokarmów i świąteczne spotkania rodzinne już za nami. Można zatem nieco odetchnąć, zagłębić się w fotelu z filiżanką gorącej kawy i sięgnąć po lekturę, która pozwoli zastanowić się nad tajemnicą zmartwychwstania Pańskiego. Tę rolę świetnie spełni Pawłowy List do Efezjan wraz z komentarzem.

List do Efezjan mocno wyróżnia się na tle innych pism przypisywanych Apostołowi Narodów. Jest uznawany za najbardziej wyrazisty i zawiera jedne z najgłębszych teologicznych wypowiedzi w tradycji chrześcijańskiej. Św. Paweł nie tylko podkreśla to, co zostało dokonane poprzez śmierć i zmartwychwstanie Jezusa, ale także wskazuje na ostateczny plan Boga – zjednoczenie wszystkich pod zwierzchnictwem Chrystusa. Jak wyjaśnia autor komentarza, św. Paweł wielokrotnie zaznacza, że „dobrodziejstwa, którymi cieszą się chrześcijanie, są skutkiem ich zjednoczenia z Chrystusem w przeszłości (…), teraźniejszości i przyszłości (…)". To zjednoczenie z kolei jest źródłem zupełnie nowej tożsamości: porzucając starego człowieka, przyoblekamy się w nowego.

Skoro więc „już po świętach", spróbujmy nostalgiczne westchnienie zamienić na pełną nadziei perspektywę, którą zyskaliśmy dzięki zmartwychwstaniu Chrystusa./**amd**

„List do Efezjan. Katolicki Komentarz do Pisma Świętego"
Peter S. Williamson
przeł. Dominika Krupińska
W drodze, Poznań 2022

Było co pokazać

O Powszechnej Wystawie Krajowej zorganizowanej w Poznaniu w 1929 r., zaledwie jedenaście lat po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, przez wiele lat nie pisano prawie nic. W okresie Polski Ludowej osiągnięcia gospodarcze Polski międzywojennej miały pozostać w cieniu „osiągnięć" gospodarki socjalistycznej. Ta ostatnia swoje „sukcesy" odnotowywała głównie w statystykach i kolejnych planach pięcioletnich, realizowanych zwłaszcza przed zjazdami partii.

Tymczasem wielkiego zadania przypomnienia współczesnemu pokoleniu Polaków znaczącej wystawy Polski międzywojennej podjęła się związana z Instytutem Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu Magdalena Heruday-Kiełczewska.

A było co pokazać. Wystawa miała zainteresować Polską świat gospodarczy i polityczny, ożywić handel zagraniczny i wzbudzić zaufanie do polskiego przemysłu i gospodarki. Jaki był przebieg wystawy, jakim dysponowano na nią budżetem, kto się zaprezentował i jakie były skutki ekspozycji, która zachwyciła cały ówczesny świat? – to niektóre z poruszonych zagadnień. Wśród dokumentów wiele związanych jest z postacią Cyryla Ratajskiego, ówczesnego prezydenta Poznania, który miasto przekształcił w prężnie działający ośrodek gospodarczy./**wś**

Magdalena Heruday-Kiełczewska
„Powszechna Wystawa Krajowa w 1929 r. w źródłach historycznych"
Instytut Pamięci Narodowej
Poznań-Warszawa 2021, 488 s.

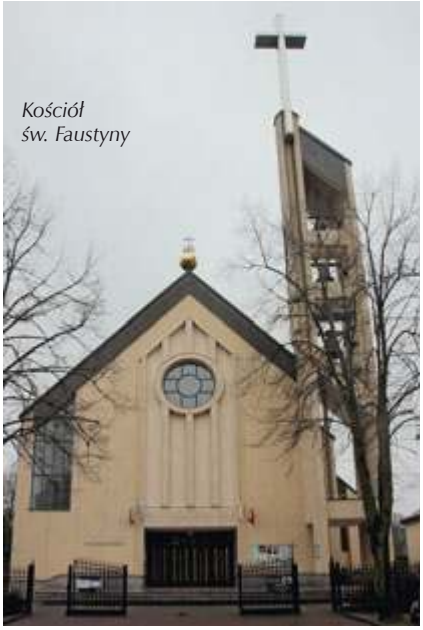
Kościół św. Faustyny

fot. Patryk Lubryczyński

Pod opieką św. Faustyny

Patryk Lubryczyński

Św. Faustyna pisała: „miłość rzeczy małe umie zamieniać na rzeczy wielkie". Przykład, jak to realizować, daje parafia na warszawskim Bródnie.

Gdy wkraczam na teren parafii św. Faustyny, mija mnie spieszący się kapłan z Najświętszym Sakramentem w zawieszonej na szyi bursie. Na plebanii proboszcz ks. prał. Ryszard Ladziński wyjaśnia, że wierni często zgłaszają pilną potrzebę skorzystania z sakramentów, dzięki czemu mogą doświadczyć Bożego miłosierdzia. – Akurat dziś przyszedł po Mszy parafianin z prośbą o odwiedziny z posługą sakramentalną ciężko chorej żony – tłumaczy.

Każdego szesnastego dnia miesiąca sprawowane jest specjalne nabożeństwo, na które składa się koronka, litania i Msza święta z nauką o Bożym miłosierdziu. – Ciekawostką jest, że data nabożeństwa jest symboliczna, tego dnia kard. Karol Wojtyła został wybrany na Stolicę Piotrową – dodaje duchowny.

Ksiądz proboszcz Ryszard Ladziński

fot. arch. ks. Ryszarda Ladzińskiego

Giganci różańca

W charyzmat parafii wpisują się kółka różańcowe, których jest aż sto! – Wspólnoty różańcowe rodzinne, stanowe, młodzieżowe, dziecięce spotykają się regularnie – opowiada ksiądz proboszcz.

W trzynasty dzień miesiąca, nazywany „dniem fatimskim", w parafii odmawiane są wszystkie cztery części różańca. Każde z kółek odmawia wspólnie z kapłanem dziesiątkę różańca przy tabernakulum. Działa też grupa różańcowych ewangelizatorów, którzy na spotkaniach ewangelizacyjnych w innych parafiach zachęcają do modlitwy różańcem.

Aneta Szafoni, zelatorka parafialnej Rodzinnej Róży Różańcowej św. Joanny Beretty Molli, opowiada, że parafianie modlą się m.in. o Boże błogosławieństwo i opiekę Matki Bożej dla rodzin oraz umocnienie rodziców mocą miłości w codziennych obowiązkach. – W pierwszą niedzielę miesiąca po Mszy świętej modlimy się przy grocie Matki Bożej Niepokalanej usytuowanej na dziedzińcu kościoła. Wraz z księdzem odmawiamy wspólnie dziesiątek różańca, a kapłan wygłasza krótkie słowa umocnienia – opisuje. Dodaje, że dzięki modlitwie różańcowej wiele osób się nawraca, a Maryja Matka miłosierdzia skutecznie prowadzi do Jezusa. Od wielu lat tradycją jest, że każda róża różańcowa uroczyście obchodzi wspomnienie swojego patrona. – Odbywają się Msze święte w intencji członków, po Komunii świętej członkowie róży różańcowej ponawiają zawierzenie przez Niepokalane Serce Maryi. Po części modlitewnej jest czas na agapę – opowiada zelatorka.

Jeśli chcesz mieć kościół

Ks. Ryszard Ladziński jest organizatorem i pierwszym proboszczem parafii. Po skierowaniu w czerwcu 1993 r. przez kurię warszawsko-praską do organizowania ośrodka duszpasterskiego na Bródnie otrzymał od jednego z duchownych „Dzienniczek" św. Faustyny i uznał ten fakt za znak Bożej Opatrzności.

Praktycznie od początku miał w sercu silne przekonanie, że patronką przyszłej parafii powinna być beatyfikowana kilka miesięcy wcześniej wyjątkowa polska zakonnica, s. Faustyna Kowalska, na co pasterze diecezji warszawsko-praskiej spojrzeli z życzliwością. – Zawierzyłem budowę kościoła Bożemu miłosierdziu. Powiedziałem w duchu: „Siostro Faustyno, jeżeli chcesz mieć kościół pod twoim wezwaniem i abyśmy tutaj szerzyli kult Bożego miłosierdzia, to proszę Cię, pomagaj nam w budowie" – wspomina. Świątynię konsekrował abp. Henryk Hoser SAC w październiku 2013 r.

W 2020 r. dokonano przebudowy fasady kościoła, zamurowano okno i umieszczono rozetę z witrażem Jezusa Miłosiernego wraz z wizerunkiem św. Faustyny i św. Jana Pawła II. W prawej nawie znajdują się relikwie świętej oraz jej obraz, a w lewej – obraz i relikwiarz naszego rodaka papieża. Całość fasady obłożono włoskim kamieniem, nadając frontonowi świątyni nowy charakter.

Wystrój kościoła tworzy spójną kompozycję, która w wielu elementach przypomina o Bożym miłosierdziu. Tabernakulum jest w kształcie połamanej hostii, a po jego bokach wyryto cytat z „Dzienniczka" św. s. Faustyny: „Wszystko, co we mnie jest dobrego, sprawiła to Komunia święta, jej wszystko zawdzięczam. Czuję, że ten święty ogień przemienił mnie całkowicie. O, jak się cieszę, że jestem mieszkaniem dla Ciebie, Panie; serce moje jest świątynią, w której ustawicznie przebywasz…" (n. 1392).

Relikwiarz św. Jana Pawła II

fot. Patryk Lubryczyński

Parafia św. Faustyny, ul. Żuromińska 2,
e-mail: parafia.faustyna@gmail.com,
tel. do kancelarii: 22 674 40 97,
www.swfaustyna.waw.pl,
FB/faustynaparafia

W SKRÓCIE

■ **Adoracja u Matki Życia.** Paulini z sanktuarium Jasnogórskiej Matki Życia przy ul. Długiej 3 w Warszawie zachęcają do wzięcia udziału 24 kwietnia o godz. 15.15 w adoracji Najświętszego Sakramentu. Będzie to wydarzenie modlitewno-muzyczne przygotowane przez zespół młodych osób ze wspólnot neokatechumenalnych przy sanktuarium. Adoracja zostanie połączona z czytaniem fragmentów Pisma Świętego oraz „Dzienniczka" św. Faustyny.

■ **W intencji ojczyzny.** W świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie 3 maja o godz. 12.00 odprawiona zostanie Eucharystia w intencji ojczyzny.

■ **Nowenna do Patronki Warszawy.** Jezuici z sanktuarium NMP Łaskawej przy ul. Świętojańskiej 10 w Warszawie zapraszają do wspólnego odmawiania w świątyni nowenny do Pani Łaskawej w dniach 5–13 maja o godz. 19.45 w ramach przygotowań do uroczystości Matki Bożej Łaskawej, głównej Patronki Warszawy, która odbędzie się w sobotę 14 maja.

■ **Kurs dla narzeczonych.** Kuria Metropolitalna Warszawska zaprasza na nowy cykl kursu o rozpoznawaniu płodności według reguł prof. Jozefa Rötzera. Spotkania: 18 i 25 maja oraz 1 czerwca (spotkanie indywidualne dla pary) w godz. 18.00–20.00. Kurs odbywać się będzie przy ul. Miodowej 17/19, budynek A, I piętro. Można zapisać się drogą elektroniczną, e-mail: beata.chojnacka@gmail.com.

■ **Katechezy dla dorosłych.** Parafia Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych przy ul. J. Conrada 7 w Warszawie zaprasza 24 kwietnia o godz. 19.00 do sali Matki Bożej na kolejną katechezę dla dorosłych z cyklu „Do źródła wiary". Spotkania odbywają się w drugą i czwartą niedzielę miesiąca.

■ **Wykład w MAW.** W Muzeum Archidiecezji Warszawskiej przy ul. Dziekania 1 w Warszawie odbędzie się 26 kwietnia o godz. 17.30 kolejny z cyklu wykładów „Varsovia. Ars et historia", zatytułowany „Wizerunek Branickich właścicieli Wilanowa przed i po II wojnie światowej". Wykład wygłosi Tomasz Igrzycki. Bilety kosztują 15 zł, są do nabycia w kasie muzeum.

■ **Z potrzeby serc.** W parafii św. Floriana przy ul. Biskupickiej 2 w Brwinowie 24 kwietnia o godz. 19.00 odbędzie się koncert gospel zespołu „Z potrzeby serc". Wstęp wolny. W dzień odpustu parafialnego 4 maja o godz. 18.00 do kościoła wprowadzone zostaną relikwie patrona parafii, św. Floriana. Uroczystościom przewodniczyć będzie kard. Kazimierz Nycz.

MISTERIUM W PNIEWNIKU

fot. Anna Wąsowska

Grupa teatralna działająca przy parafii św. Jana Chrzciciela w Pniewniku przygotowała spektakl pt. „Dzień, w którym umarł Chrystus…". Sztukę obejrzała 9 kwietnia młodzież pniewnicka oraz z parafii Stoczek Węgrowski i Stanisławów, która przyjechała na dzień skupienia wraz ze swoimi duszpasterzami. W Niedzielę Palmową misterium męki Pańskiej zobaczyli parafianie i goście. Spektakl został przyjęty z wielkim wzruszeniem i zachwytem, o czym świadczą owacje na stojąco dla występujących aktorów i twórców./**Anna Wąsowska**

fot. www.otwock.pl

GOLGOTA LEŚNIKÓW

Na terenie Centrum Edukacji Leśnej Nadleśnictwa Celestynów 11 kwietnia przy pomniku „Golgota Leśników Polskich" odbyły się uroczystości patriotyczne związane z upamiętnieniem ofiar zbrodni katyńskiej. Monument upamiętnia ponad 3 tys. leśników i ich rodzin zabitych w latach 1939–1948. Obok pomnika, w Lesie Pamięci, rośnie 101 dębów, za którymi stoją tabliczki z nazwiskami pomordowanych osób.

ŁÓDZKA MSZA KRZYŻMA

Mszy Krzyżma w łódzkiej bazylice archikatedralnej przewodniczył metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś. Wraz z nim liturgię koncelebrowali abp senior Władysław Ziółek, bp Ireneusz Pękalski, bp Marek Marczak oraz licznie zgromadzeni kapłani. – Kochani księża, bracia! Wiem, że się spalacie w przepowiadaniu, a w posyłaniu? Nie wystarczy przepowiadać Ewangelię ludziom, trzeba ich posłać! Co wam ze zbudowanej świątyni, jeśli nie będzie w niej kapłanów? Co nam z tych wszystkich rzeczy, które wybudujemy, jeśli nie otwieramy ludzi na posłanie w mocy Ducha? – pytał abp Ryś./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

fot. ks. Paweł Kłys

PIELGRZYMKA MATURZYSTÓW

Po dwóch latach przerwy związanej z pandemią COVID-19 uczniowie klas maturalnych z archidiecezji łódzkiej, wedle starej tradycji, we wtorek po Wielkanocy pielgrzymowali do sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze. Tam wzięli udział w Eucharystii pod przewodnictwem metropolity łódzkiego oraz zawierzyli swój egzamin dojrzałości i wybór drogi życiowej Matce Bożej./**ks. Paweł Kłys**

URODZINY BOHATERA

fot. www.jablonna.pl

107. urodziny obchodził 12 kwietnia bohater wojny obronnej 1939 r., żołnierz Armii Krajowej oraz Honorowy Obywatel Gminy Jabłonna płk Stanisław Sierawski. W składzie 32. pułku piechoty w 1939 r. uczestniczył w walkach z Niemcami w obronie Modlina jako dowódca drużyny granatników. Pod pseudonimem „Stachurski" wstąpił do oddziału sabotażowo-szturmowego działającego w okolicach Legionowa i na warszawskiej Pradze. Podczas powstania warszawskiego pełnił służbę na terenie Rejonu I AK Legionowo w Plutonie 707.

W SKRÓCIE

■ **Gala finałowa.** W Katolickim Centrum Kultury przy ul. Dewajtis 3 w Warszawie, w sali widowiskowej, 28 kwietnia o godz. 12.00 odbędzie się uroczysta gala finałowa III edycji diecezjalnego konkursu dla młodzieży „Prymas Tysiąclecia Kardynał Stefan Wyszyński". Zaproszeni są laureaci wraz z katechetami i rodzicami.

■ **Punkt dla uchodźców.** W Pałacu Młodzieży w Warszawie (PKiN, pl. Defilad 1) został otwarty centralny punkt do nauki zdalnej w ukraińskim systemie edukacji. Do dyspozycji uczniów przygotowano sale wyposażone w sprzęt komputerowy przekazany przez darczyńców. Miejsce będzie czynne od pon. do pt. w godz. 9.00–13.30. Podobne punkty organizują dzielnice.

■ **Bezpłatne przejazdy.** Warszawski Transport Publiczny jest bezpłatny dla uciekających przed wojną obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski 24 lutego lub później. Uprawnienia będą obowiązywały do 31 maja br. we wszystkich pojazdach WTP na obszarze 1. i 2. strefy biletowej.

■ **Olimpiada wiedzy.** Urząd Gminy Mińsk Mazowiecki zaprasza panie i panów mieszkających w gminie do uczestnictwa w olimpiadzie wiedzy o wiejskim gospodarstwie domowym i przedsiębiorczości, która odbędzie się 10 maja w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Mińsk Mazowiecki. Rozpoczęcie zmagań o godz. 10.00. Laureaci konkursu otrzymają nagrody. Wszyscy uczestnicy olimpiady otrzymają upominki.

REKLAMA

Istota powołania

fot. Irena Świerdzewska

W konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej Mszy Krzyżma w Wielki Czwartek przewodniczył bp Romuald Kamiński w koncelebrze z bp. Jackiem Grzybowskim. W celebrę włączyli się kapłani przybyli z całej diecezji warszawsko-praskiej, w prezbiterium zgromadzili się tegoroczni srebrni i złoci jubilaci.

W homilii bp Romuald Kamiński wskazał na istotę kapłańskiego powołania.

– Ludziom potrzebny jest kapłan świadomy sensu swego kapłaństwa, który głęboko wierzy i świadomie to wyznaje, umie bezinteresownie miłować – mówił bp Kamiński. – Dawajmy dobre świadectwo o wypełnianiu swojego powołania. Choćbyśmy wyłożyli apologię, jak dobre i piękne jest kapłaństwo – niczego nie zwojujemy. Przykład naszego życia, czyniony z miłością i pokorą, dokona wszystkiego – mówił bp Kamiński. Ordynariusz praski podkreślił, że za powołaniem kapłańskim stoi autorytet Boga. – Bóg jest tym, który nas powołuje, to powinno uskrzydlać, dodawać siły, wlewać otuchę. Powinniśmy podejmować posługę na wzór Chrystusa, służyć z miłością i pokorą, one powinny kształtować nasze kapłaństwo – mówił bp Kamiński.

Wskazał, że dziś jednym z najczęstszych problemów człowieka jest nadmierny lęk. – Lęka się ten, kto nie pracuje, by wydoskonalić się w miłości. Wewnętrzna siła nie rodzi się z nas samych, ale pochodzi od Boga, który jest pełnią miłosierdzia. Kapłan musi też zaradzać lękom, z którymi boryka się zwłaszcza młode pokolenie. Ma być ojcem dla powierzonych jego opiece, na wzór Boga Ojca. Bóg pokazuje, jak ojcostwo ma być realizowane. Ojciec pełen jest zatroskania, a nigdy pretensji – wskazywał bp Kamiński.

Ordynariusz dziękował kapłanom za ich dar posługi, często cichej, ukrytej, która nie doczekała się zauważenia i docenienia, ale jest największym świadectwem wierności, którą widzi Bóg. Dziękował za niesioną w diecezji pomoc uchodźcom z Ukrainy.

Podczas Mszy Krzyżma zgromadzeni licznie w archikatedrze księża odnowili swoje przyrzeczenia kapłańskie.

Poświęcone także zostało krzyżmo oraz oleje chorych i katechumenów.

Irena Świerdzewska

Służebność kapłana

fot. PAP/Tomasz Gzell

Mszy Krzyżma w archidiecezji warszawskiej przewodniczył kard. Kazimierz Nycz, a koncelebrowali ją biskupi pomocniczy archidiecezji warszawskiej Michał Janocha, Rafał Markowski i Piotr Jarecki oraz biskup polowy Wiesław Lechowicz.

W homilii kard. Nycz wiele miejsca poświęcił służebności kapłaństwa w kontekście kryzysu religijności. – Potrzeba nam dziś wychodzenia na peryferie Kościoła i szukania ludzi, by głosić Ewangelię tym, którzy odeszli od Chrystusa lub nigdy o niej nie słyszeli, bo zostali wychowani w takich rodzinach – podkreślił hierarcha, parafrazując słowa papieża Franciszka. – Czekanie, aż przyjdą, nic nie da, bo za kilkadziesiąt lat sami zostaniemy w kościołach – zwracał uwagę kard. Nycz.

– Wychodzenie do ludzi młodych, studentów i uczniów szkół średnich, zagubionych, często już nawet nie szukających, to standard dzisiejszego Kościoła – wyjaśnił. Tworzenie wspólnot ewangelizacyjnych i ewangelizujących, aby wszyscy uczestnicy Kościoła czuli zań odpowiedzialność i za Ewangelię – to zadanie owej służebności na dzisiaj – dodał hierarcha. Kard. Nycz dziękował za pomoc niesioną w archidiecezji uchodźcom z Ukrainy. Przestrzegał przed upolitycznianiem Kościoła. – Wiemy doskonale, na podstawie także ostatniej wojny, do czego prowadzi zbyt bliski związek ołtarza i tronu na przykładzie Kościoła prawosławnego w Moskwie. Kiedy trzeba mówić nie to, czego chce Pan Bóg i jaka jest prawda, tylko to, czego chce władca – powiedział kard. Kazimierz Nycz./**KAI**

O cud nad Dnieprem

Diecezja warszawsko-praska rozpoczęła modlitwę w intencji pokoju i ocalenia Ukrainy za wstawiennictwem Matki Bożej Zwycięskiej, patronki diecezji. Inicjatywę ogłosił bp Jacek Grzybowski w Wielki Czwartek, podczas Mszy Krzyżma w konkatedrze na Kamionku, przypomniał o niej podczas Mszy Wieczerzy Pańskiej w parafii Nawrócenia św. Pawła na Grochowie.

Z inicjatywy ks. Dariusza Marczaka zostały przygotowane obrazki z wizerunkiem Matki Bożej Zwycięskiej i modlitwą na odwrocie w języku polskim i ukraińskim. – Modlitwa, nawiązująca do Cudu nad Wisłą w 1920 r., jest modlitwą o zwycięstwo Matki Bożej nad Dnieprem. Prosimy, rozdawajcie obrazki, propagujcie tę modlitwę pośród wiernych, a szczególnie naszych braci z Ukrainy – grekokatolików, prawosławnych czy katolików. Chcemy się modlić, aby Ukraina doznała zwycięstwa przez Matkę Bożą, tak jak my ponad sto lat temu doświadczyliśmy mocy i opieki Maryi – zwrócił się bp Grzybowski do kapłanów. Po Mszy Krzyżma obrazki z wizerunkiem Matki Bożej Zwycięskiej kapłani zabrali do swoich parafii, gdzie będą propagować modlitwę wśród wiernych./**is**

Pan jest tu

fot. Patryk Lubryczyński

Biskup Romuald Kamiński przewodniczył Mszy Wieczerzy Pańskiej w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na warszawskim Kamionku. Ordynariusz warszawsko-praski powiedział, że wielkoczwartkowy wieczór to czas wdzięczności Panu Bogu za dar sakramentu kapłaństwa i Eucharystii. – Dzięki tym darom możemy iść przez życie bezpiecznie i owocnie. Chciałbym, sprawując Najświętszą Ofiarę, wszystkim wam podziękować, że często modlicie się za kapłanów i o nowe święte powołania. Jesteśmy sobie nawzajem potrzebni, to jest niezwykłe! Mamy jedni drugich brzemiona nosić, pomagać sobie w drodze do nieba – tłumaczył biskup warszawsko-praski.

Homilię wygłosił ks. dr Wacław Madej, proboszcz parafii konkatedralnej Bożego Ciała. Kapłan wyjaśnił, że jedna z najistotniejszych prawd, którą pierwotne gminy chrześcijańskie sobie przekazywały, dotyczyła ustanowienia Najświętszej Ofiary.

Przedstawił dwa warunki godnego i owocnego przyjmowania Komunii świętej. – Po pierwsze, trzeba skrupulatnie pielęgnować wiarę w realną obecność Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie. Całą naszą postawą, także zachowaniem zewnętrznym, dawać dowód wewnętrznego przekonania, że Pan jest tu – nauczał ksiądz proboszcz. Podkreślił, że wiara ta nie zależy ani od wyobraźni, ani od stanu emocjonalnego. Jako drugi warunek wskazał odnajdywanie praktycznego związku między posiłkiem eucharystycznym a wysiłkiem ofiarnej miłości wobec bliźnich. – Kto wie, czy apostołom starczyłoby sił na powrót do Jezusa po ucieczce spod krzyża, gdyby nie ich pierwsza Eucharystia. Sam Jezus, działając duchowo, ale w sposób rzeczywisty, skłonił zagubione serca uczniów do nawrócenia – podjął refleksję ks. Madej.

Po homilii bp Romuald Kamiński dokonał obrzędu mycia nóg dwunastu mężczyznom z parafii.

Oprawę muzyczną Mszy świętej przygotował Konkatedralny Chór Kamionek. Po zakończeniu Mszy wielu wiernych pozostało, aby adorować Jezusa Eucharystycznego w „ciemnicy".

Patryk Lubryczyński

Głód Eucharystii

fot. Irena Świerdzewska

fot. Irena Świerdzewska

Biskup Jacek Grzybowski przewodniczył Mszy Wieczerzy Pańskiej w parafii Nawrócenia św. Pawła na Grochowie. Wśród koncelebrujących miejscowych kapłanów z księdzem proboszczem prałatem Bogusławem Kowalskim na czele obecny był też ks. Konrad Biskup, prefekt seminarium duchownego.

W homilii bp Grzybowski, przypominając o znaczeniu sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, skupił się na Eucharystii. – Chrzest jest dla nas bramą wiary. Bez chrztu nie możemy być chrześcijanami. Drugi sakrament udzielany jest zwykle, kiedy siedmioletnie dziecko zrozumie, że w miejscu, w którym gromadzi się wspólnota, centralne miejsce to ołtarz, na którym dokonuje się składanie ofiary eucharystycznej. W prostym znaku chleba i wina najważniejsze jest to, że po ustanowieniu ofiary eucharystycznej kapłan wychodzi i dosłownie nas karmi. Kiedy mówi: „Ciało Chrystusa", to odpowiadamy starym hebrajskim słowem: „Niech się tak stanie" – „Amen". Każdy nosi w sobie jakiś rodzaj głodu: miłości, pokoju czy bezpieczeństwa. Próbujemy nasycić się światem, konsumujemy świat tak, że go niszczymy. Taka konsumpcja wzmaga w nas głód, który nas nie karmi, jest odwrotny do metafory Eucharystii. Rodzi gniew, złość, pychę, nieczystość, zazdrość. To głód pożerający radość, energię, ideały, ludzkie sumienia, a nawet bliźniego. Człowiek staje się ciągle nienasycony – tłumaczył bp Grzybowski.

Przytoczył przypowieść o synu marnotrawnym, któremu nie pozwalano pożywiać się nawet odpadkami zjadanymi przez zwierzęta. Wtedy przypomniał sobie, że w domu jego ojca nawet najmniejszy sługa ma pod dostatkiem chleba. – Ten, kto zrozumie, że motywem, źródłem nasycenia jest Bóg, ten wygrywa – podkreślił bp Grzybowski. – Kiedy przychodzimy do kościoła, powinniśmy uświadomić sobie, że jesteśmy głodni Boga. Dopóki żyjemy, będziemy obarczeni takim głodem. Tylko Bóg może nas nasycić – przypomniał bp Grzybowski.

Podczas liturgii biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej dokonał obrzędu mycia nóg dwunastu parafianom.

Irena Świerdzewska

fot. Jakub Bala

fot. Aleksandra Plichta

Niedziela Palmowa

W Niedzielę Palmową bp Romuald Kamiński sprawował liturgię w parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Wołominie, bp Jacek Grzybowski zaś – w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku.

W homilii biskup ordynariusz, mówiąc o przeżywanej uroczystości, zaapelował o nieustanną pracę nad formacją duchową. – Przekaz Niedzieli Palmowej jest ogromnie radosny. Ci, którzy w nim odnaleźli swoją drogę życiową, zrozumieli, że w życiu najważniejsza jest miłość, a wszystko, o czym mówił Jezus, jest fundamentem naszego życia. Bardzo wielu ludzi, którzy w tamtych czasach byli przekonani, że Jezus jest dla nich wszystkim, potem krzyczało: „Ukrzyżuj Go!”. Widać w tym, że ciągle jesteśmy słabymi ludźmi, że dajemy sobą manipulować. (…) Potrzebna jest nam formacja duchowa. Pan Jezus pokazał nam drogę jedyną dla nas, najlepszą, i trzeba uczynić wszystko, aby nic i nikt nas z tej drogi nie sprowadził. Jednak potrzebna jest ogromna praca, byśmy mieli mocną wiarę i miłość. Wtedy nic złego nie może się nam stać.

Mszy świętej w parafii konkatedralnej Bożego Ciała na Kamionku przewodniczył bp Jacek Grzybowski. Wraz z lektorami odczytał Mękę Pańską z niedzielnej Ewangelii. W czasie Mszy świętej modlono się w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej, ofiar agresji rosyjskiej na Ukrainę oraz za parafian. Liturgii towarzyszył śpiew Konkatedralnego Chóru Kamionek.

Aleksandra Plichta

Warszawski Festiwal Teologiczny

W dniach 5–8 maja odbędzie się Warszawski Festiwal Teologiczny, organizowany przez Akademię Katolicką w Warszawie. Wstępem do wydarzenia jest cykl filmów „Teologia dla Ciebie”, w których profesorowie AKW ukazują piękno poznania teologicznego i jego wartość dla życia wiarą. Odcinki z cyklu „Z okna teologa” są dostępne na kanale YouTube AKW. Konferencje i debaty naukowe będą się odbywać w auli Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi przy ul. Krakowskie Przedmieście 66 w Warszawie.

W programie festiwalu:

- 5 maja: 11.00–13.00 debata naukowa „Człowiek – zmagania o przyszłość. Nauka, kultura, wiara”, uczestnicy: prof. Alojzy Nowak, prof. Marek Krawczyk, prof. Zbigniew Stawrowski, ks. prof. Marian Machinek. Prowadzi o. dr Janusz Pyda; 19.30–21.30 modlitwa uwielbienia, Zespół Mocni w Duchu (kościół akademicki św. Anny, ul. Krakowskie Przedmieście 68).
- 6 maja: 18.00–20.00 konferencja „Modlić się, ale jak. Przewodnik po modlitwie”. Uczestnicy: o. prof. Andrzej Derdziuk, dr hab. Dorota Kornas-Biela; 20.00–21.30 koncert w kościele Matki Bożej Łaskawej na Starym Mieście: „Artyści Bogu. Muzyka z teologicznym zamyśleniem”, występują Barbara Żarnowiecka (sopran), o. Rafał Kobyliński (tenor), Michał Chorosiński (recytacja), Andrzej Chorosiński (organy).
- 7 maja: 9.30 Msza święta pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza w kościele Seminaryjnym, ul. Krakowskie Przedmieście 52/54; 11.00–12.30 konferencja „Moje dziecko odchodzi z Kościoła. Jak przekazywać wiarę w rodzinie?”, uczestnicy: ks. prof. Romuald Jaworski, dr Szymon Grzelak, prowadzi ks. dr Marcin Szczerbiński; 13.30–15.00 konferencja: „Komu służy wirtualna ambona? Ewangelizacja, formacja, dezinformacja”, uczestnicy: o. Tomasz Grabowski, ks. Teodor Sawielewicz, Agata Rujner, prowadzi red. Weronika Kostrzewa; 16.00–18.00 „Varsovia Sacra. Spacer teologiczny po Starym Mieście” z bp. Michałem Janochą (zbiórka – kościół akademicki św. Anny, ul. Krakowskie Przedmieście 68).
- 8 maja: 9.00 Msza święta z transmisją radiową z kościoła św. Krzyża pod przewodnictwem ks. prof. Krzysztofa Pawliny, rektora AKW; 12.00 pielgrzymka autokarowa społeczności akademickiej AKW na Jasną Górę; 20.00 Msza święta w kaplicy Cudownego Obrazu; 21.00 Apel jasnogórski i zakończenie festiwalu. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

oprac. Patryk Lubryczyński

Nadzieja dla Ukrainy

W Niedzielę Palmową kard. Kazimierz Nycz przewodniczył Eucharystii w parafii Wniebowstąpienia Pańskiego na Ursynowie.

– W Niedzielę Palmową jak dawniej śpiewaliśmy „Hosanna!” Synowi Dawidowemu, Jezusowi, Bogu, a potem przyszedł dla wielu ludzi niespodziewany Wielki Piątek, modlitwa w Ogrójcu, śmierć, krzyż. Ale po nich było zmartwychwstanie i radosne „Alleluja!” – przypomniał w homilii kard. Nycz. – Modlimy się gorąco i wierzymy, że dla narodu ukraińskiego i dla wszystkich, którzy mu pomagają, po obecnym cierpieniu przyjdzie zmartwychwstanie i radosne „Alleluja!” – powiedział kard. Nycz.

Przed liturgią kard. Nycz poświęcił wielkanocne palmy, także te, które wzięły udział w Ursynowskim Konkursie Palm. Przez cały dzień w parafii odbywał się kiermasz ukraińskich dań, z którego dochód zostanie przeznaczony na materialne wsparcie uchodźców.

Nie tylko dla uchodźców

Z s. **Walerią Terlecką** CSS, koordynatorką punktu charytatywnego w parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie, rozmawia Patryk Lubryczyński

Jak wygląda posługa w punkcie charytatywnym przy parafii?

Praca ma wymiar społeczny i socjalny. Pomagamy w szczególności emerytom, rencistom i bezdomnym. Współpracujemy z Caritas diecezji warszawsko-praskiej. W ramach programu „Spiżarnia Caritas" otrzymujemy paczki żywieniowe: mięso, owoce, warzywa, pieczywo. Kooperujemy też z piekarnią „Putka", od której trzy razy w tygodniu dostajemy zwroty produktów. Przywożą nam wieczorem chleb, bułki, ciasteczka, które rano wydajemy potrzebującym. Z pomocy korzysta stale około stu osób, dary wydajemy w poniedziałki i czwartki przeważnie o godz. 14.00, kolejka ustawia się od rana. Obecnie w pomoc zaangażowanych jest sześcioro wolontariuszy.

Siostra Waleria z uchodźcami wojennymi

fot. arch. s. Walerii Terleckiej

Pomoc jest świadczona tylko na miejscu?

Część paczek dostarczamy do mieszkań emerytów i rencistów – są to osoby, którym trudno się poruszać i nie wychodzą z domu. Wolontariusze s. Zuzanny ze Szkoły nr 72 i Skautki Europy dostarczają paczkę pod dany adres.

Czy jest też zaproszenie do modlitwy?

Tak, w dniach wydawania paczek o godz. 12.00 przy figurze Maryi na placu przy świątyni odmawiamy z potrzebującymi różaniec. Większość osób bierze udział w modlitwie, niektórzy potrzebujący proszą o podarowanie różańca. Intencją modlitwy jest pokój w Ukrainie i ustanie epidemii.

Z jakimi postawami spotyka się Siostra w trakcie wydawania paczek?

Z jednej strony jest wielu samotnych emerytów nieśmiało proszących o pomoc, a z drugiej strony są ludzie roszczeniowi oraz osoby, które gromadzą żywność w nadmiarze. Znam z imienia i nazwiska większość potrzebujących, którym udzielamy pomocy.

Zdarza się, że ludzie uniezależniają się od pomocy?

Są przypadki osób, których już nie widzę w kolejce, bo dobrze sobie radzą. Wychodzę z założenia, że trzeba pomagać każdemu proszącemu. Oczywiście, czasami zdarzają się sytuacje, że produkty, które wydajemy, stają się przedmiotem handlu. Nie jesteśmy w stanie ocenić intencji wszystkich zwracających się do nas o pomoc.

W parafii zamieszkują też uchodźcy wojenni...

Impulsem był dla mnie wyjazd z wolontariuszami do przygranicznego Dorohuska. Na miejscu posługę pełniły już siostry z mojego zgromadzenia. Pomoc tam miała wiele wymiarów: przyjmowanie poszczególnych grup uchodźców w celu udzielenia pierwszej pomocy, zapewnienie dalszego transportu, przyjmowanie darów, przepakowywanie, aby konwojami wysyłać je na Ukrainę. To, co zobaczyłam na miejscu, sprawiło, że do dziś nie jestem w stanie o tym spokojnie rozmawiać. Uciekające osoby przez całą dobę przywożono do Pałacu Suchodolskich. Jednej nocy był moment, że nie mieliśmy miejsc noclegowych.

Wychodzę z założenia, że trzeba pomagać każdemu proszącemu.

Wtedy zaczęła się pomoc dla nich w parafii św. Pawła Apostoła?

Będąc jeszcze w Dorohusku, kierowaliśmy matki z dziećmi na plebanię do Warszawy. W krótkim czasie dostosowaliśmy pomieszczenia kawiarenki na kuchnię, aby nasi goście sami mogli przygotowywać sobie posiłki. Do uchodźców z czasem zaczęli dojeżdżać kolejni członkowie rodziny.

Łącznie od początku wojny gościliśmy w budynku parafialnym ponad trzydzieści osób. Mogliśmy liczyć na pomoc finansową księdza proboszcza i parafian. W Wielkim Poście trwały zbiórki dla uchodźców, m.in. zgromadziliśmy koce, środki czystości, poduszki, kołdry itp. Część gości przebywała u nas tymczasowo, czekając na transport do znajomych lub rodziny w Europie Zachodniej. Z wolontariuszami pomagaliśmy ustalać dalszą podróż. Większość uchodźców mówiła mi, że chce jak najszybciej wracać do Ukrainy.

Radzi sobie Siostra z barierą językową?

Korzystam z tego, że uczyłam się w szkole języka rosyjskiego. Wiele słów jest podobnych, tyle że po ukraińsku wymawia się je z innym akcentem. W parafii nadal przebywa jedna rodzina, pani Tanja z dwojgiem dzieci. Samodzielnie załatwiła sobie kurs języka polskiego, dostrzegam już widoczne postępy w jej wymowie. Znalazła pracę jako sprzątaczka w Wojskowym Instytucie Medycznym przy ul. Szaserów w Warszawie.

Zapamiętała Siostra wyjątkowe momenty w parafialnej posłudze uchodźcom?

Przykładowo pani Nadja z córką Bohdaną przyjechały na plebanię z ogromnej hali EXPO w Nadarzynie. Były tam przerażone ilością ludzi. Bohdanka miała alergię i zaczęła chorować. Jeden z księży, który wiedział, że zapewniamy noclegi uchodźcom, zaproponował im przenosiny do nas. Pamiętam także świadectwo starszej pani z Irpienia, która powiedziała, że nic nie ma, bo musiała natychmiast opuścić dom. Otrzymała od nas bieliznę i pomoc w wykupieniu leków. Staraliśmy się, aby wszyscy goście poczuli namiastkę domowej atmosfery.

fot. materiały dystrybutora

Bronimy Bambę!

Mirosław Winiarczyk

W Polsce Ludowej z powodów cenzuralnych nie były wyświetlane francuskie filmy sensacyjne o przygodach agenta specjalnego OSS 117. Pierwszy utwór z tej serii wszedł na tamtejsze ekrany w 1963 r., a do 1968 r. powstały jeszcze cztery obrazy.

Francuscy autorzy wzorowali się na głośnych wówczas brytyjskich filmach (pierwszy w 1961 r.) o wyczynach Jamesa Bonda, które – jak wiemy – realizowane są do dzisiaj i w kółko powtarzane w naszej TVP. W latach 60. XX w. francuscy filmowcy chcieli za wszelką cenę rywalizować z amerykańskim kinem rozrywkowym, „po francusku" tworząc rodzime odpowiedniki ekranowych rozrywek. Niektóre kryminały i komedie znad Sekwany, w których występowały tamtejsze gwiazdy, były z sukcesem wyświetlane w wielu krajach, także w Polsce. Brytyjskie oryginały „bondowskie" zdobyły popularność na całym świecie, czego nie można jednak powiedzieć o francuskim odpowiedniku głośnej serii. Na polskich ekranach filmy z Bondem zaczęły pojawiać się dopiero po 1990 r. (wcześniej były na pirackich kasetach), a o francuskich obrazach o przygodach agenta OSS 117 nadal było u nas cicho. Po 2000 r. Francuzi przypomnieli sobie o ich rodzimym podstarzałym agencie, który jeździł z ważnymi misjami m.in. do Kairu i Rio w obrazach z 2006 i 2009 r., wykonując polecenia przełożonych z Paryża.

Teraz trafił do nas ostatni produkt z tej serii – „Agent specjalny. Misja Afryka". Możemy więc na własne oczy zapoznać się z dokonaniami francuskiego szpiega. Widzimy podstarzałego faceta, stylizującego się na Seana Connery'ego jako Bonda. Akcja filmu rozgrywa się w 1981 r. OSS 117 zostaje wysłany do jakiegoś państewka w Afryce, byłej kolonii francuskiej, gdzie rządzi prezydent Bamba, marionetka Paryża.

Bohater filmu ma za zadanie doprowadzić do wyborczego zwycięstwa Bamby, któremu zagrażają zjednoczone rewolucyjne oddziały opozycji, sterowane przez radzieckich agentów. Przemądrzały OSS 117, zachowujący się jak kabotyńska karykatura Bonda, pcha się w coraz większe tarapaty, poznając dopiero tajemnice Czarnego Lądu.

Film wygląda na satyrę na francuską politykę z początku lat 80. XX w., cynicznie i instrumentalnie ingerującą w życie byłych kolonii i żerującą na ich bogactwach. Karykaturalny, chamski, seksistowski i rasistowski OSS 117 jest ekranowym odbiciem ówczesnej Francji. Nie bardzo wiadomo, czy film „Agent specjalny. Misja Afryka" jest komedią i parodią, czy też możemy odnaleźć tu coś poważniejszego. Wszystko zostało w obrazie dokładnie pomieszane. Jak na komedię niektóre dowcipy i dialogi wydają się tu stanowczo za ciężkie i wtórne, a akcja utworu momentami siada. Niemniej możemy się tu zdrowo pośmiać z zakłamanej i zawsze egoistycznej Francji.

„Agent specjalny. Misja Afryka"
(„OSS 117. Alerte rouge en Afrique noire");
Francja, 2021; reżyseria: Nicolas Bedos;
aktorzy: Jean Dujardin, Pierre Niney,
Fotou N'Diaye, Natacha Lindinger i inni;
dystrybucja: Kino Świat

Wyszyński w Dobrym Miejscu

fot. materiały organizatora

Dobre Miejsce (Warszawa, ul. Dewajtis 3, wejście A) zaprasza na wystawę „Stefan Wyszyński". Znajdują się na niej fotografie ze zbiorów: Agencji Fotograficznej East News, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (AIPN), Archiwum Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego (AIPSKW), Centrum Życia i Rodziny, Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC), domeny publicznej i zbiorów prywatnych. Autorem wystawy jest Artur Kolęda. Ekspozycja: 10 kwietnia – 8 maja 2022, wstęp wolny, codziennie w godz. 8.00–20.00.

KONKURS

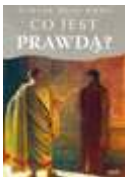

Dlaczego w Kościele zdarzają się skandale? Dlaczego nie wolno wyświęcać homoseksualistów? A dlaczego Kościół nie wyświęca kobiet? Czy modlenie się przed figurą świętego to oddawanie czci bożkom? Z podobnymi pytaniami wierzący spotykają się na co dzień w rozmowach z bliskimi, w dyskusjach publicznych, czasem sami mają podobne wątpliwości. Carver Alan Ames w książce „Co jest prawdą?" (Esprit) krótko, acz treściwie odpowiada na wątpliwości w kwestiach konstytuujących naszą wiarę, powołując się przy tym obficie na teksty biblijne. Szczególnie aktualnie rysuje się rozdział dotyczący postawy chrześcijanina wobec wojny. Wśród czytelników, którzy 25 kwietnia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie konkursowe: **Czego – zgodnie z Listem do Hebrajczyków – mamy oczekiwać, jeśli dobrowolnie grzeszymy po otrzymaniu pełnego poznania prawdy?** – wylosujemy 3 egzemplarze książki.
Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 16: Aleksandra Szczerbińska współtworzyła Towarzystwo Opieki nad Więźniami Politycznymi. Zwycięzcom gratulujemy!

Filharmonia Narodowa

1901

2021

repertuar 5/6

Sezon jubileuszowy 2021 / 2022

8.05 niedziela / 11:00
dzieci 3–6 lat
niedziela / 14:00
dzieci 7–12 lat
Sala Kameralna
Poranek i Popołudnie dla Małych Melomanów

Przystanek: Francja

Agnieszka Rogowiecka – flet
Mateusz Kowalski – gitara
Przemysław Wojciechowski / Jacek Małachowski – akordeon
Radosław Mysłek / Michał Bator – perkusja
Katarzyna Podlasińska – prowadzenie koncertów

Na koncerty zaprasza
PGE Polska Grupa Energetyczna – Mecenas Roku Filharmonii Narodowej

---

8.05 niedziela / 18:00
Sala Koncertowa

Chór Filharmonii Narodowej
Muzycy Orkiestry Filharmonii Narodowej
Bartosz Michałowski – dyrygent, dyrektor chóru
Jakub Pankowiak – organy

Sylwestrow / Pärt / Urbaniak / Ešenvalds / Elgar / Ziółkowski / Dyczko / Miškinis / Vasks

---

13.05 piątek / 19:30
Sala Koncertowa
18:30 Wykład wprowadzający

14.05 sobota / 18:00
Sala Koncertowa

150. rocznica śmierci Stanisława Moniuszki

Orkiestra i Chór Filharmonii Narodowej
Przemysław Neumann – dyrygent
Wioletta Chodowicz – sopran
Łukasz Załęski – tenor
Szymon Mechliński – baryton
Łukasz Kocur – bas
Bartosz Michałowski – dyrektor chóru

Moniuszko / Karłowicz

15.05 niedziela / 18:00
Sala Kameralna

Recital fortepianowy
Ewa Pobłocka

J.S. Bach

Po prostu... Filharmonia! Polacy w Konkursie Wieniawskiego

16.05 poniedziałek / 19:00
Sala Kameralna

18.05 środa / 19:00
Sala Kameralna

19.05 czwartek / 19:00
Sala Kameralna

Polscy uczestnicy 16. Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego

---

17.05 wtorek / 19:00
Sala Kameralna
Scena Muzyki Polskiej

Jakub Jakowicz – skrzypce
Łukasz Chrzęszczyk – fortepian

Malawski / Bacewicz / Górecki / Penderecki

Koncert współorganizowany przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca w ramach programu własnego *Scena Muzyki Polskiej*, finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

---

20.05 piątek / 19:30
Sala Koncertowa
18:30 Wykład wprowadzający

21.05 sobota / 18:00
Sala Koncertowa

Koncerty organowe na 120-lecie Filharmonii

Orkiestra i Chór Żeński Filharmonii Narodowej
Alexander Shelley – dyrygent
Paul Jacobs – organy
Bartosz Michałowski – dyrektor chóru

Schafer / Harrison / Holst

Na koncerty zaprasza
PGE Polska Grupa Energetyczna – Mecenas Roku Filharmonii Narodowej

---

24.05 wtorek / 19:00
Sala Kameralna

Agata Zubel – sopran
Muzycy Orkiestry Filharmonii Narodowej
Maciej Tomasiewicz – dyrygent

MacMillan / Kurtág / Koppel / Berio

27.05 piątek / 19:30
Sala Koncertowa
18:30 Wykład wprowadzający

Orkiestra Polskiego Radia w Warszawie
Michał Klauza – dyrygent

Mozart

29.05 niedziela / 11:00
dzieci 3–6 lat
niedziela / 14:00
dzieci 7–12 lat
Sala Kameralna
Poranek i Popołudnie dla Małych Melomanów

Piosenki z kapelusza

Marta Słociak-Wiszniewska / Katarzyna Andruszko – wokal
Kamil Zięba / Piotr Gawarecka – wokal
Michał Borowski – saksofon /
Łukasz Jankowski – flet
Adam Sychowski / Mateusz Gramburg – fortepian
Orkiestra Dęta ZPSM nr 1 w Warszawie
Jarosław Proszczałek – prowadzenie koncertów, dyrygent

Na koncerty zaprasza
PGE Polska Grupa Energetyczna – Mecenas Roku Filharmonii Narodowej

---

31.05 wtorek / 19:00
Sala Kameralna
Scena Muzyki Polskiej

Adam Kośmieja – fortepian

Sikorski / Serocki / Tansman

Koncert współorganizowany przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca w ramach programu własnego *Scena Muzyki Polskiej*, finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

---

3.06 piątek / 19:30
Sala Koncertowa
18:30 Wykład wprowadzający

4.06 sobota / 18:00
Sala Koncertowa

Zakończenie jubileuszowego sezonu artystycznego 2021/2022

Orkiestra i Chór Filharmonii Narodowej
Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej
Andrzej Boreyko – dyrygent
Ewa Wolak – kontralt
Michael Spyres – tenor
Tomasz Konieczny – bas-baryton
Bartosz Michałowski – dyrektor Chóru FN
Bożena Violetta Bielecka – kierownik Chóru OiFP

Elgar

4.06 – transmisja → filharmonia.pl

7.06 wtorek / 19:00
Sala Kameralna

Koncert kameralny Dyplomantów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina

---

17.06 piątek / 19:30
Sala Koncertowa

Koncert symfoniczny Dyplomantów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Daniel Mieczkowski – dyrygent
Marianna Żołnacz – flet

Wagner / Ibert / Dvořák

---

filharmonia.pl

Filharmonia Narodowa ul. Jasna 5 / 00-950 Warszawa

Organizator: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Strategiczny Mecenas: Bank Polski
Mecenas: PGE Polska Grupa Energetyczna
Sponsorzy: Fundacja BNP Paribas, Tavex, 85 dwójka
Patroni medialni: Rzeczpospolita, Kultura, Radio 5, Carolina, Fundacja, Mokotów
Partnerzy: Bilety24

Monika Odrobińska

Ważna każda kropla

Susza – jak nowotwór – ujawnia się dopiero wtedy, gdy jej efekty są nieodwracalne. Występujące niemal rokrocznie huśtawki suszowo-powodziowe są sygnałem ostrzegawczym. Czy w tym roku uda się jej uniknąć?

Susze i powodzie występują w Polsce naprzemiennie. Problem w tym, że wydłużają się okresy tych pierwszych. Susza z 2020 r., która zapowiadała się na suszę 50-lecia, była konsekwencją wcześniejszych susz. Zagrożenia udało się uniknąć dzięki opadom, ale problem nie znikł. Podobnie jak w zeszłym roku jest i w tym – po alarmująco suchym marcu przyszedł niezbyt mokry kwiecień. Jednak jeśli opady będą punktowe, burzowe, zwiększy się ryzyko nie tylko powodziowe, ale także suszowe, bo tego typu opady ograniczają możliwość retencjonowania wody w glebie. Na razie sytuacja hydrologiczna i wilgotnościowa gleby jest umiarkowanie dobra, choć lokalnie może to wyglądać różnie – w zależności od rozkładu i rodzaju opadów, gleby czy uprawianych na niej roślin. W niektórych regionach zagrożenie suszą będzie więc większe.

– Zagrożonych suszą rolników i producentów kolejne ekipy rządowe przyzwyczaiły do wypłaty odszkodowań – mówi Anna Jastrzębska z projektu „Stop suszy" Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. – W efekcie płaci klient, bo żywność drożeje, a suszom to i tak nie przeciwdziała. Pieniądze z odszkodowań lepiej przekazać na inwestycje i edukację.

Pechowe położenie

Już w latach 90. XX w. odnotowywano niepokojąco niski poziom wód z opadów w Wielkopolsce i na Kujawach. Z analizy programu „Stop suszy" wynika, że dziś suszą zagrożone jest całe terytorium Polski. W stopniu najwyższym – pas od Niziny Szczecińskiej przez Kujawy, Żuławy, Mazowsze po część województw lubelskiego i podlaskiego.

Bezpieczeństwo wodne oznacza zdolność danej populacji do zapewnienia sobie dostępu do źródeł wody pitnej. Co prawda dwie trzecie powierzchni Ziemi pokrywają wody, ale są to głównie morza i oceany. Reszta uwięziona jest w lodowcach, a zaledwie 3 proc. wodnych zasobów Ziemi możemy wykorzystać w przemyśle, rolnictwie czy do celów komunalnych.

W Polsce zawsze borykaliśmy się z losowością zasobów wodnych.

Z gospodarczego punktu widzenia woda mórz i oceanów jest nieprzydatna, ale jest ważna, jeśli chodzi o obieg wody w przyrodzie. – To skomplikowany proces – mówi dr hab. Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk z Katedry Ekologii Wód Wydziału Biologii Uniwersytetu w Białymstoku. – Po drodze każda kropla wody może napotkać zdarzenie, które czasowo lub trwale wykluczy ją z tego obiegu. Niektóre z tych zdarzeń zależą od działalności człowieka.

Rocznie na jednego Polaka przypada 1600 m sześc. wody. Pod względem zasobności w ten surowiec plasujemy się w ogonie Europy. – Zasoby świadczące o deficycie to około 1700 m sześc., a Polska zmierza w kierunku 1500 m sześc. Należy opóźnić odpływ każdej kropli – mówi Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk. Do corocznych susz musimy się przyzwyczaić, ale nieodzowne jest też przygotowywanie się do nich.

Pod względem dostępności wody Polska ma pecha już na etapie położenia geograficznego. W leżących w klimacie morskim krajach Europy Zachodniej rozkład opadów jest korzystny, w Polsce są one nierównomierne pod względem

nie tylko obszaru, ale i częstotliwości. Aż 70 proc. opadów w Polsce przypada na okres letni, a woda w połączeniu z wysoką temperaturą oznacza parowanie. Zawsze borykaliśmy się z losowością zasobów wodnych – w jednym roku było to 90 km sześc., a w innym zaledwie 30 km sześc. Hiszpania, która także boryka się z problemem suszy, ma na swoim terenie ponad tysiąc zbiorników wodnych, w Polsce jest ich… sto. W sferze marzeń pozostaje posiadanie większej liczby zbiorników gromadzących wodę, a w konsekwencji rozwiązujących problem suszy i powodzi. Ale w obiegu wody ważny jest los każdej jej kropli, dlatego możemy szukać też innych rozwiązań.

Człowiek w ekosystemie

Anna Jastrzębska podkreśla, że do Bałtyku „ucieka" nam 94 proc. wody. – Spory wpływ na to ma rosnący obszar zabetonowania – mówi. – Z kostki brukowej woda opadowa spływa do studzienek, a stamtąd – do morza. Powoduje to nie tylko nagłe powodzie miejskie, ale także susze. Powinno się tę wodę magazynować, oczyszczać i wykorzystywać.

fot. xhz

Pierwszym działaniem Wód Polskich była retencja korytowa. – Pozwala ona zatrzymać wodę w rzece i odprowadzać ją kanałami melioracyjnymi do gruntów rolnych – mówi Anna Jastrzębska. – W 2020 r. udało się w ten sposób zatrzymać 57 mln m sześc. wody. Kolejna rzecz to zadrzewienia śródpolne w rolnictwie, pozwalające zatrzymać wilgoć w glebie i spowalniające parowanie.

Jeśli chodzi o zasoby wód podziemnych, na razie możemy być spokojni. – Ale one przecież także wymagają odtwarzania, a to trwa kilkadziesiąt lat – podkreśla dr Robert Żurawski z Departamentu Ochrony przed Powodzią i Suszą PGW Wody Polskie. – Wody podziemne mają „wychodnie", w których są zasilane w wodę. Jeśli te miejsca zabudujemy, uniemożliwimy to zasilanie.

Wody Polskie zintensyfikowały także retencjonowanie wody na obszarach rolniczych. – W skali kraju może się to wydawać mało znaczące, ale dla pojedynczego rolnika ważny jest każdy ciek wodny – mówi Robert Żurawski. – Susza – jak nowotwór – ujawnia się, gdy jej efekty są nieodwracalne. Teraz jesteśmy na etapie „diagnozy", gdy jeszcze coś można zrobić. Potrzeba przy tym wspólnego działania na szczeblu państwowym, samorządowym, ale też jednostkowym.

Gromadzenie deszczówki, zmniejszenie konsumpcji – możemy na różne sposoby oszczędzać wodę.

Tymczasem wokół inwestycji ingerujących w przyrodę natychmiast powstaje mnóstwo kontrowersji i protestów. – Jeśli naszym celem jest retencjonowanie wody tam, gdzie spadła, i magazynowanie jej na okresy, gdy jest jej mniej, należy rozważać wszystkie rozwiązania – mówi dr Grzegorz Chocian, prezes Fundacji Konstruktywnej Ekologii Ecoprobono. – „Regulacja rzeki" kojarzy się ludziom z jej prostowaniem. W rzeczywistości jest to renaturyzacja jej przebiegu, czyli wpuszczenie w starorzecze, co spowalnia jej rozlew i zwiększenie ilości wód w terenie.

Podobnie złe konotacje ma melioracja, która – jak tłumaczy Grzegorz Chocian – nie jest odwadnianiem, ale nawadnianiem tam, gdzie wody jest za mało. W tym celu odwodnić należy tereny, na których jest jej za dużo. – Przyczyną konfliktów społecznych jest z jednej strony dezinformacja, dlatego warto sięgać po materiały źródłowe; z drugiej strony – wiele lat zapóźnień infrastrukturalnych. W dyskusjach dotyczących retencjonowania wody główną rolę gra troska o organizmy żywe. A przecież człowiek to też organizm żywy. Jeśli wyrzucimy go poza nawias ekosystemu, okaże się, że nic już nie możemy zrobić. Błędem jest więc zarówno niepodejmowanie działań, jak i oprotestowywanie tych podejmowanych. Nie stać nas na bezczynność.

Co ja mogę?

Państwowe przedsiębiorstwa zwiększają retencję na różne sposoby, ale nawet budowanie dużych zbiorników wodnych jest działaniem niewystarczającym. Należy siać łąki kwietne, zakładać oczka wodne, stawy, co pozwoli gromadzić opad w miejscu, w którym woda spada.

– Przeciwdziałajmy nadmiernej eutrofizacji [przeżyźnianiu – przyp. red.] wód – apeluje Elżbieta Jekatierynczuk-Rudczyk. – Do ponownego „zakwitu" wody, którą po raz kolejny należy uzdatniać, prowadzą np. proszki do prania bogate w fosforany. Przerzućmy się więc na biodegradowalne detergenty. Woda podlegająca bioretencji ma szanse zasilać wody podziemne, dzięki czemu możemy gromadzić wodę dobrej jakości, filtrowaną w procesie aeracji [napowietrzania].

Kiedyś myśleliśmy, że second handy sprzyjają ochronie środowiska. – Ale recykling ubrań wymaga ogromnych ilości wody – tłumaczy Robert Żurawski. – Najlepszym rozwiązaniem jest… zmniejszenie konsumpcji. W tle każdej kupionej rzeczy, w tym żywności, jest woda potrzebna do jej produkcji. Jeśli możemy, zdecydujmy się na kropelkowe podlewanie ogródka, gromadźmy deszczówkę, unikajmy podlewania w upał. Rolnicy mogą wprowadzać odmiany roślin potrzebujących mniej wody. Wydaje się zbyt proste, by było skuteczne? Pomnóżmy to przez liczbę konsumentów. Każde działanie – i to małe, i długofalowe – ma sens. Tak samo każdy z nas nie tylko jest odpowiedzialny za retencjonowanie wody, ale też jest niezbędnym elementem tego procesu. Jeśli oszczędzam wodę, oddziałuję na życie swoje i otoczenia.

Cytaty pochodzą z konferencji „Bezpieczeństwo wodne kraju" Fundacji Polska Ziemia

fot. arch. Piotr Czuryłło/www.preppersi.pl

Gotowi na wszystko

Trudne czasy prowokują do stawiania pytań o możliwość przetrwania. Dlatego warto przyjrzeć się rosnącej popularności preppingu. Kim są preppersi?

Patryk Lubryczyński

Konieczność samodoskonalenia i robienia zapasów towarzyszyła ludzkości od zarania dziejów. Ruch preppersów wpisuje się w tradycję ruchu surwiwalowców, który został zapoczątkowany w USA w połowie XX w., wraz z nastaniem globalnego zagrożenia konfliktem nuklearnym. Wizje te były przez znaczącą część amerykańskiego społeczeństwa uważane za wysoce prawdopodobne. Preppers – od angielskiego słowa *prepare*: „przygotowywać się" – to osoba gotowa na wszelkie sytuacje kryzysowe (wojny, klęski żywiołowe, katastrofy naturalne, nieszczęśliwe wypadki).

Mądre działania

Piotr Czuryłło, autor publikacji „Vademecum przetrwania", wyjaśnia, że preppers to człowiek poszukujący racjonalnych metod i sposobów zachowania się w trudnej sytuacji. Oliwia Grambs, prowadząca sklep dla preppersów, dodaje, że każdy może nim zostać, a im więcej osób będzie przygotowanych na trudne czasy, tym łagodniej większość społeczeństwa je zniesie. Zaznacza, że brak przygotowania powoduje, że ludzie wpadają w panikę i przestają racjonalnie myśleć.

Czuryłło zauważa, że każde zagrożenie może skutkować wyparciem psychologicznym. W przetrwaniu jedną z najważniejszych reguł jest zasada „stop", która składa się z czterech następujących po sobie czynności: zatrzymaj się – pomyśl – zaplanuj – działaj. To ważne, aby właściwie zdiagnozować zagrożenie. Wielu ludzi naraża się na śmierć, bo albo nie wiedzą, jak się zachować, albo nie przyjmują do świadomości tego, co się dzieje.

Preppersi wpisują się w tradycję ruchu surwiwalowców.

Preppers doradza, aby opracować własny system przygotowań. Zebrać domowników, przyjaciół i zrobić burzę mózgów, zapisać na kartce rzeczy, które są nam na co dzień potrzebne. Wynotować, jakie produkty były dla nas niezbędne w danym okresie oraz w jaki sposób możemy zabezpieczyć się przed ich brakiem. Przekonuje, że warto opracować z rodziną procedury bezpieczeństwa na wypadek, gdyby coś złego nam się przytrafiło. Ustalić wspólne miejsca zbiórki i skrzynki kontaktowe, gdzie można zostawić wiadomość dla bliskich. Przypomina, że bez względu na to, co wywołuje kataklizm, skutki są podobne. Zaczyna brakować wody, żywności, upada system polityczno-prawny. Ludziom zagraża bezprawie i wzmożona przestępczość. Pani Oliwia relacjonuje, że gdy w ostatnim czasie Polacy masowo kupowali benzynę czy żywność, preppersi ze spokojem mijali sklepy i stacje benzynowe, mając zgromadzone zapasy.

Poradnik ewakuacyjny

Każdy preppers ma tak zwany EDC (z ang. *Every Day Carry*), czyli ekwipunek noszony codziennie, w którym znajduje się na przykład krzesiwo, latarka, nóż, apteczka, gaz, puszki czy bransoletki surwiwalowe. Oliwia Grambs mówi, że każdy indywidualnie ustala własny zakres rzeczy potrzebnych do przetrwania. – EDC pomaga w codziennych trudnościach, jak brak prądu na klatce schodowej, ale też w ekstremalnych wyzwaniach – wymienia prepperka.

Preppersi posiadają także plecaki ucieczkowe BOB (z ang. *Bug Out Bag*) na wypa-

dek konieczności szybkiej ewakuacji z domu. – Do środka pakujemy ważne dokumenty, artykuły spożywcze i higieniczne, odzież, wodę czy śpiwór. BOB powinien być zawsze spakowany i przygotowany na awaryjne opuszczenie mieszkania – przekazuje Grambs. Preppers Sławomir Nizner podkreśla wagę miejsc ewakuacyjnych, które w sytuacji zagrożenia pomagają spędzić bezpiecznie bliżej nieokreślony czas. – Przykładowo mogą to być ogródki działkowe, szałas, gospodarstwo rodzinne na wsi, działka w lesie lub hotel za granicą. Każdy wybiera miejsce ze względu na własną znajomość terenu i ocenę możliwości przetrwania – doradza Nizner.

W sztuce przetrwania jedną z najważniejszych reguł jest zasada „stop": zatrzymaj się – pomyśl – zaplanuj – działaj.

Podstawowym założeniem jest ewakuacja tam, gdzie wcześniej poczyniliśmy przygotowania. – W każdym województwie w Polsce oraz za granicą mam kilka miejsc ewakuacyjnych – opowiada pan Sławomir. Zaleca, aby mieć wcześniej opracowane trasy dojazdu do schronienia. Miejsca ewakuacyjne powinny być zlokalizowane w promieniu kilkunastu kilometrów, aby w przypadku zagrożenia móc bocznymi drogami pieszo lub rowerem dotrzeć do celu. – Na trasie warto mieć zabezpieczone niewielkie skrytki. To nie muszą być kosztowne magazyny żywności; wystarczy woda, parę batoników itp. Powinniśmy zaopatrzyć się w produkty, które w trakcie podróży łatwo będzie wykopać i spożyć – tłumaczy prepper.

Piotr Czuryłło uzupełnia, że w Polsce brakuje schronów w przypadku zagrożenia wojennego, a alternatywą są własnoręcznie budowane schronienia. – Zwykła ziemianka może być schronem. Dostępne są gotowe prefabrykaty, które można zamienić na wartościowe miejsce ewakuacyjne. Niektórzy wkopują w ziemię jako element budulca rury o dużej średnicy, studzienki kanalizacyjne czy kontenery budowlane – podpowiada.

Zbieracze umiejętności

Prepping jest szerokim pojęciem – istnieją preppersi, którzy całe życie poświęcają na zgłębianie tajników roślin jadalnych, inni doskonalą się w strzelectwie. Oliwia Grambs należy do grupy, która stara się nabywać umiejętności z różnych dziedzin.

– Przez pewien czas mieszkałam w domku w lesie, miałam tam kuchnię opałową i czerpałam wodę ze studni. Pozyskiwałam opał, sprawiałam zwierzynę, robiłam przetwory, budowałam wędzarnię… Mieszkając tam, można było się dużo nauczyć. Wielu ludzi wykonuje zawody, które są nieprzydatne w sytuacji zagrożenia. Dlatego tak ważne jest zdobywanie nowych umiejętności, jak robienie noży czy szycie, aby w razie czego mieć dodatkowy, przydatny w gorszych czasach fach w ręce i mieć za co żyć – analizuje prepperka. Pani Oliwia propaguje także prepping w sąsiedztwie. – Przygotowany na sytuacje kryzysowe sąsiad stanowi mniejsze ryzyko; jest większa szansa, że życie i zdrowie jego i bliskich nie będzie zagrożone, więc nie zrobi nam w desperacji krzywdy, chcąc np. sięgnąć po nasze zasoby, a zamiast tego będziemy mogli współpracować – zwraca uwagę.

Piotr Czuryłło podkreśla, że gdyby stopniować, co jest ważniejsze w przygotowaniach, to lepiej wiedzieć niż mieć. Jeśli zgromadzę wiele sprzętu, a nie będę umiał się nim posługiwać, będzie to dla mnie dodatkowy problem.

Jak twierdzą rozmówcy, prepping wymaga poświęcenia energii i pieniędzy na nowe szkolenia, ale korzyści przewyższają koszty. – Gdy coś się dzieje, czuję się bezpieczniej, bo nie martwię się o konsekwencje awarii prądu, braku żywności lub wody; jestem przygotowana na takie ewentualności. Jeśli chodzi o zapasy, idę do sklepu z listą zakupów i kupuję produkty z dłuższym terminem ważności, a zjadam te, które są w domu, z krótszym terminem przydatności, dbając przy tym o stałą rotację zapasów, aby nic się nie zepsuło i niczego nie brakowało – relacjonuje pani Oliwia.

Poleca samodzielnie suszyć wołowinę, a owoce, sałatki oraz mięso pakować w weki. Raz w tygodniu znajduję czas, aby zrobić odpowiednie zapasy. Zachwala, że własnoręcznie przygotowana żywność jest zdrowsza i tańsza. Sławomir Nizner radzi, aby zorientować się, w jakim miejscu w pobliżu są ujęcia wody, na wypadek, gdyby tej zabrakło. Należy zabezpieczyć się w filtry oraz inne rzeczy do uzdatniania i magazynowania, mieć stały zapas wody, a mieszkając na wsi, wykopać studnię.

Niestety, jak zauważają sami preppersi, wokół tego ruchu narosły nieprzychylne stereotypy. – Nie jesteśmy ani wariatami, ani osobami czekającymi na widowiskową apokalipsę. Preppersi to w dużej mierze osoby życzliwe i otwarte na pomoc innym, każdy z nas ma dodatkowo własne zainteresowania, często związane z przygotowaniami – mówi Grambs.

Rozrywka dla rodziny

Preppersi podkreślają, że w ruch zaangażowane są całe rodziny. Prepping to dobra zabawa i alternatywa dla dzieci zanurzonych w wirtualnym świecie. – Sam prepping może stanowić miłą formę spędzania wolnego czasu. Możemy trenować zielony surwiwal, zamiast pikniku w lesie zorganizować unikatowy przemarsz. Podczas przechadzki zobaczyć, gdzie rosną rośliny jadalne, i nauczyć się rozpoznawać poszczególne gatunki. Zbudować wspólnie szałas albo potrenować zawiązywanie węzłów, łucznictwo czy strzelanie z procy; to także formy zdrowej rywalizacji i relaksu – zachwala pani Oliwia. W Polsce odbywają się również szkolenia organizowane przez preppersów dla dzieci. Najmłodsi uczą się rozpalać ognisko, dowiadują się, jak dobrać rozpałkę i odpowiednio ułożyć stos. Poznają, jakie są rodzaje ognisk, czasem dostają krzesiwo i pod okiem instruktorów próbują wzniecić ogień.

fot. arch. Piotr Czuryłło/www.preppersi.pl

Nie każdy zostanie preppersem, ale każdy może spotkać się z nieznanym wcześniej zagrożeniem, które szybko zweryfikuje jego stopień przygotowania. Dlatego zaradność i przewidywanie różnych scenariuszy zdarzeń są cenne w każdym czasie.

Barbara Stefańska

Jak namalować miłosierdzie?

Czy można oddać piękno Boga i opowiedzieć prawdy wiary językiem współczesnej sztuki?

Pytanie to towarzyszyło również św. s. Faustynie Kowalskiej. Swój „Dzienniczek" rozpoczyna od słów: „Miłości wiekuista, każesz malować obraz swój święty". Staraniem jej oraz ks. Michała Sopoćki powstał obraz wykonany przez wileńskiego malarza Eugeniusza Kazimirowskiego. „Kto Cię wymaluje tak pięknym, jakim jesteś?" – żaliła się Jezusowi po tym, gdy zobaczyła wizerunek. „Nie w piękności farby ani pędzla jest wielkość tego obrazu, ale w łasce Mojej" – pocieszył ją Pan.

Wkrótce wizerunki Jezusa Miłosiernego przedstawionego według wskazań z „Dzienniczka" rozprzestrzeniły się po całym świecie. Na trwałe wpisały się w naszą kulturę i wyobraźnię; wiszą w kościołach i domach. Chyba najbardziej znany jest obraz Adolfa Hyły, nieco różniący się od dzieła Kazimirowskiego, które obecnie znajduje się w sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Wilnie (dawnym kościele Świętej Trójcy). Ale wyzwanie to podejmowało także wielu innych artystów – nie tylko malarzy. Jednym z najbardziej przejmujących wizerunków jest figura Jezusa Miłosiernego w Warszawie na Kole, wykonana przez prof. Kazimierza Gustawa Zemłę. Jej popiersie prezentujemy na naszej okładce.

Wyzwanie dla twórców

Zachętą do tworzenia nowych propozycji obrazów Jezusa Miłosiernego jest pierwszy etap projektu „Namalować katolicyzm na nowo", zainicjowanego przez Fundację Świętego Mikołaja, Teologię Polityczną oraz Instytut Kultury św. Jan Pawła II na rzymskim Angelicum. To zaplanowane na szeroką skalę przedsięwzięcie ma na celu opowiadanie prawd wiary językiem współczesnej sztuki.

Artystów do przedsięwzięcia zaprosili malarz prof. Jarosław Modzelewski oraz dr Dorota Lekka, teolog i historyk sztuki. Znaleźli się w nim malarze z najwyższej półki: Beata Stankiewicz, Ignacy Czwartos, Krzysztof Klimek, prof. Jacek Dłużewski, Wojciech Głogowski, a także zdolni przedstawiciele młodego pokolenia: Jacek Hajnos OP, Bogna Podbielska, Artur Wąsowski, Wincenty Czwartos.

Zadaniem artystów było wierne odczytanie przesłania Jezusa do s. Faustyny. – Założenia dla malarzy przygotowała dr Izabela Rutkowska, znawczyni „Dzienniczka" – mówi inicjator przedsięwzięcia dr Dariusz Karłowicz, filozof, prezes Fundacji Świętego Mikołaja. Artyści w czasie warsztatów zgłębiali przesłanie Bożego miłosierdzia i zapoznawali się z wcześniejszymi bardziej lub mniej udanymi wizerunkami.

Namalowanie obrazu według wskazówek z „Dzienniczka" to dla nich wielkie wyzwanie artystyczne. Prof. Modzelewski stwierdził wręcz, że „największe, z jakim miał do czynienia". Dzieła już powstały, lecz w tej chwili jeszcze nie można ich obejrzeć ani publikować, gdyż zostaną zaprezentowane dopiero na planowanej wystawie.

Ignacy Czwartos zaproponował obraz dużego formatu: 2,6 m × 1,4 m. – Wyzwaniem było, skąd wziąć twarz – relacjonuje malarz. Zdecydował się na Całun Turyński. Promienie przedstawił, nawiązując do sztuki średniowiecznej. W przeciwieństwie do znanych nam dotychczas obrazów tło na jego płótnie jest jasne. Pierwsze reakcje pokazują, że obraz robi wrażenie. – Gdy przychodzą ludzie do mojej pracowni, zamiast gadać o swoich sprawach i pić wino, gapią się na obraz – mówi Ignacy Czwartos.

Potrzeba artystów, którzy będą tworzyć sztukę na wysokim poziomie i dostępną dla ludzi.

Z kolei o. Jacek Hajnos OP w swojej interpretacji wyakcentował element światła, a napis umieścił na ramie. – Obraz ma być przeznaczony do celów kultu, dlatego trzeba uwzględniać aspekt modlitewny i wrażliwość ludzi chodzących do kościoła – mówi dominikanin i malarz. Jego dzieło zarezerwował już biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej Jacek Grzybowski, który od początku wspiera całe przedsięwzięcie.

Dokąd trafią pozostałe obrazy? Trwają rozmowy z grupą proboszczów, bardzo życzliwych wobec projektu – mówi dr Karłowicz, który wyraża wdzięczność za wsparcie bp. Romualdowi Kamińskiemu, bp. Jackowi Grzybowskiemu i proboszczom, w tym ks. Andrzejowi Kuflikowskiemu.

Dzieła trafią raczej do nowo budowanych świątyń. Proboszczowie pomagają też w gromadzeniu środków na ich

fot. xhz

zakup. – Nie ma malarstwa religijnego, gdyż brakuje zwykłych mechanizmów zamówień – wymienia jedną z przyczyn Dariusz Karłowicz.

Wiara w obrazach

Już kilka wieków temu drogi sztuki i Kościoła zaczęły się rozchodzić. Obecnie mniej artystów niż w dawnych epokach podejmuje tematykę religijną. Tymczasem – jak pisze Jan Paweł II w Liście do artystów – Kościół potrzebuje sztuki, a sztuka czerpie inspiracje z wiary. Kościół „musi bowiem sprawiać, aby rzeczywistość duchowa, niewidzialna, Boża, stawała się postrzegalna, a nawet w miarę możliwości pociągająca". Z kolei dla artysty, w tym malarza, „wielkim źródłem natchnienia może być ta swoista «ojczyzna duszy», jaką jest religia".

Piękne obrazy o tematyce religijnej skłaniają do refleksji, pomagają się modlić. O. Jacek Hajnos zauważa wielkie zapotrzebowanie na taką twórczość, gdyż z jednej strony jest kicz i tandeta, a z drugiej – dzieła hermetyczne, niezrozumiałe dla ludzi. – Potrzebujemy artystów, którzy będą tworzyć sztukę na wysokim poziomie, ale dostępną dla ludzi; taką, która by poruszała, przybliżała do Boga – mówi.

Malarze zwracają również uwagę na potrzebę uwrażliwiania proboszczów na jakość dzieł kupowanych do kościołów. Zdaniem Ignacego Czwartosa sztuka sakralna powinna być konsultowana z szerokim zespołem ludzi, nie tylko malarzami. – To powinien być styl – mówi artysta. Nawet styl prowincjonalny, ale nawiązujący do pewnych wzorców. Nieprzypadkowo wierni często wolą odwiedzać świątynie barokowe czy gotyckie, które właśnie prezentują konkretny styl.

„Namalować katolicyzm na nowo" ma na celu opowiadanie prawd wiary językiem współczesnej sztuki.

Projekt „Namalować katolicyzm na nowo" daje szansę na stworzenie dzieł, które prezentują jakość i styl. Jest to przedsięwzięcie zaplanowane na dwadzieścia kolejnych lat. Pojawiło się już zainteresowanie artystów z zagranicy. – Może diecezja warszawsko-praska stanie się za jakiś czas stolicą europejskiej sztuki sakralnej? – pyta dr Karłowicz. Wskazuje przy tym na przykłady wysokiej jakości sztuki znajdujące się w tej diecezji, takie jak dzieła Jerzego Nowosielskiego w kościele Opatrzności Bożej w Warszawie-Wesołej czy malowidła Mateusza Środonia w kościele Imienia Najświętszej Maryi Panny w Warszawie-Międzylesiu.

Bez oszczędzania

„Namalować katolicyzm na nowo" stanowi próbę tłumaczenia treści wiary na język współczesnej sztuki. Zdaniem dr. Dariusza Karłowicza „wcielenie" Ewangelii we współczesną kulturę jest sprawą priorytetową. – Możemy się obudzić ze świadomością, że nie znamy języka, którym moglibyśmy się skomunikować z ludźmi na temat Ewangelii, tymi spoza Kościoła, ale też z jego wnętrza – mówi filozof. Język, kultura są bowiem elementem wspólnym, łączącym ludzi. Stąd potrzeba filmów, spektakli, obrazów, powieści, poezji, które oddziałują na wyobraźnię wiernych i nie tylko. – Powinna wyć syrena alarmowa w Kościele, bo znika medium, które pozwala mówić o chrześcijaństwie – dodaje.

Kościół przez wieki pełnił funkcję mecenasa sztuki. Powstawały piękne świątynie, wybitne dzieła malarskie, które podziwiamy do dziś. Obecnie daje się zauważyć, że ta rola straciła na znaczeniu. – Kościół odwrócił się plecami do kultury – twierdzi dr Karłowicz. Jego zdaniem Kościół „pogodził się z rolą największego NGO-sa w Polsce", a tymczasem dzieła charytatywne nie wyczerpują Jego misji.

Można sobie zadawać pytania, dlaczego pieniądze mają być wydawane na dzieła sztuki, gdy wokół jest tylu biednych. Odpowiedź można znaleźć w Ewangelii. Jezus pochwalił Marię, która w hojnym geście wylała funt drogocennego olejku nardowego na Jego stopy. Zaprotestował przeciwko temu… Judasz Iskariota. To jest wskazówka, by na tym, co odnosi się do kultu, nie oszczędzać. Jezusowi należy się to, co najcenniejsze. Tak postępowali nasi przodkowie, wznosząc przepiękne świątynie i wspierając artystów tworzących dzieła sztuki sakralnej.

fot. xbz

SMRÓD GRZECHU I WOŃ PRZEBACZENIA

W Psalmie 38 znajdujemy następujące zdanie: „Bo winy moje wyrosły ponad moją głowę, gniotą mnie jak ciężkie brzemię. Cuchną, ropieją me rany na skutek mego szaleństwa” (Ps 38, 6-7). Psalm ten jest zatytułowany „Błaganie nieszczęśliwego grzesznika”. Autor zanosi w nim modlitwę w doświadczeniu śmiertelnej choroby i w opuszczeniu przez bliskich. Swój grzech obrazuje przez rany, które cuchną i ropieją. W ten sposób o grzechu mówi św. Faustyna (o której nie sposób nie wspomnieć w Niedzielę Miłosierdzia), gdy opisuje męki potępionych w swoim mistycznym doświadczeniu „wizyty” w piekle: „Rodzaje mąk, które widziałam: (…) piąta męka – jest ustawiczna ciemność, straszny zapach duszący” (Dzienniczek 741). Św. Rita z kolei przyjęła na siebie ciężar pokuty za grzeszników, nosząc na czole ranę, która wydawała bardzo przykrą woń. Z tego powodu przebywała piętnaście lat w odosobnieniu, jak czytamy w jej życiorysie. Jezus, piętnując grzech obłudy faryzeuszy, porównał ich do „grobów pobielanych, które z zewnątrz wyglądają pięknie, ale wewnątrz są pełne trupich kości i zgnilizny” (Mt 23, 27). W tym tonie grzechu, który wydaje woń zgnilizny, Mel Gibson w „Pasji” przedstawia śmierć Judasza.

Jezus po zmartwychwstaniu przychodzi do uczniów, mając na sobie rany. Te rany są Jego tożsamością. Są one dowodem tego, że Jezus, który wziął na siebie grzech całego świata i został przybity do krzyża, jest tym samym, który stoi teraz przed uczniami jako Zwycięzca nad grzechem, śmiercią, piekłem i szatanem. Jego rany na całą wieczność pozostaną źródłem, z którego wypływa uzdrawiająca miłość. Z tych ran płynie przebaczenie, uzdrowienie dla każdego, kto zechce ich dotknąć – „Podnieś tutaj swój palec i zobacz moje ręce. Podnieś rękę i włóż ją do mego boku”. Te rany nie ropieją, bo nie ma w nich przekleństwa. Są jak życiodajna rzeka z Księgi Ezechiela. Z tych ran wypływa lekarstwo, a jest nim Duch Święty – „pokazał im ręce i bok (…) tchnął na nich i powiedział: weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuścicie grzechy, są im odpuszczone”.

Moje i Twoje rany, te, które nie zostaną poddane Jezusowemu leczeniu, przez które w sakramencie miłosierdzia nie przejdzie miłość Ducha Świętego, będą ropieć. Będzie to ropa poczucia winy, będzie to ropa przechowywanej urazy, nabrzmiałego gniewu, smutku, zgnilizna braku przebaczenia, złości, chęci zemsty, przekleństwa. Moje i Twoje rany, które są konsekwencją naszych grzechów, albo grzechów innych, oddane w konfesjonale, pachną wonią przebaczenia, pachną zmartwychwstaniem.

„Duszo Chrystusowa, uświęcaj mnie (…) O dobry Jezu, wysłuchaj mnie, w ranach swoich ukryj mnie, nie dozwól mi odpaść od Ciebie”.

ks. Mariusz Zieliński
Wikariusz parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Warszawie

II NIEDZIELA WIELKANOCNA, CZYLI UROCZYSTOŚĆ MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

24 kwietnia 2022

Czytanie z Dziejów Apostolskich
5, 12-16
Wiele znaków i cudów działo się wśród ludu przez ręce apostołów. Trzymali się wszyscy razem w krużganku Salomona. A z obcych nikt nie miał odwagi dołączyć się do nich, lud zaś ich wychwalał. Coraz bardziej też rosła liczba mężczyzn i kobiet przyjmujących wiarę w Pana. Wynoszono też chorych na ulice i kładziono na łożach i noszach, aby choć cień przechodzącego Piotra padł na któregoś z nich. Także z miast sąsiednich zbiegały się wielkie rzesze do Jeruzalem, znosząc chorych i dręczonych przez duchy nieczyste, a wszyscy doznawali uzdrowienia.

Psalm responsoryjny
118, 2-4. 22-24. 25-27a

Refren: Dziękujcie Panu, bo jest miłosierny.

Niech dom Izraela głosi: „Jego łaska na wieki”.
Niech dom Aarona głosi: „Jego łaska na wieki”.
Niech wyznawcy Pana głoszą:
„Jego łaska na wieki”.

Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym.
Stało się to przez Pana i cudem jest w naszych oczach.
Oto dzień, który Pan uczynił,
radujmy się nim i weselmy.

O Panie, Ty nas wybaw,
pomyślność daj nam, o Panie!
Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie,
błogosławimy wam z Pańskiego domu.
Pan jest Bogiem i daje nam światło.

Czytanie z Apokalipsy Świętego Jana Apostoła
1, 9-11a. 12-13. 17-19
Ja, Jan, wasz brat i współuczestnik w ucisku i królestwie, i wytrwaniu w Jezusie, byłem na wyspie, zwanej Patmos, z powodu słowa Bożego i świadectwa Jezusa. Doznałem zachwycenia w dzień Pański i posłyszałem za sobą potężny głos, jak gdyby trąby mówiącej: „Co widzisz, napisz w księdze i poślij siedmiu Kościołom: do Efezu, Smyrny, Pergamonu, Tiatyry, Sardes, Filadelfii i Laodycei”.
I obróciłem się, by patrzeć, co to za głos do mnie mówił; a obróciwszy się, ujrzałem siedem złotych świeczników i pośród świeczników kogoś podobnego do Syna Człowieczego, przyobleczonego w szatę do stóp i przepasanego na piersiach złotym pasem. Kiedy Go ujrzałem, do stóp Jego padłem jak martwy, a On położył na mnie prawą rękę, mówiąc: „Przestań się lękać! Ja jestem Pierwszy i Ostatni, i Żyjący. Byłem umarły, a oto jestem żyjący na wieki wieków i mam klucze śmierci i Otchłani. Napisz więc to, co widziałeś i co jest, i co potem musi się stać”.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Uwierzyłeś, Tomaszu, bo Mnie ujrzałeś;
błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli.

Słowa Ewangelii według Świętego Jana
20, 19-31
Wieczorem w dniu zmartwychwstania, tam gdzie przebywali uczniowie, choć drzwi były zamknięte z obawy przed Żydami, przyszedł Jezus, stanął pośrodku i rzekł do nich: „Pokój wam!”. A to powiedziawszy, pokazał im ręce i bok. Uradowali się zatem uczniowie, ujrzawszy Pana.
A Jezus znowu rzekł do nich: „Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam”. Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: „Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane”.

Ale Tomasz, jeden z Dwunastu, zwany Didymos, nie był razem z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Inni więc uczniowie mówili do niego: „Widzieliśmy Pana!”. Ale on rzekł do nich: „Jeżeli na rękach Jego nie zobaczę śladu gwoździ i nie włożę palca mego w miejsce gwoździ, i ręki mojej nie włożę w bok Jego, nie uwierzę”.
A po ośmiu dniach, kiedy uczniowie Jego byli znowu wewnątrz domu i Tomasz z nimi, Jezus przyszedł, choć drzwi były zamknięte, stanął pośrodku i rzekł: „Pokój wam!”. Następnie rzekł do Tomasza: „Podnieś tutaj swój palec i zobacz moje ręce. Podnieś rękę i włóż w mój bok, i nie bądź niedowiarkiem, lecz wierzącym”. Tomasz w odpowiedzi rzekł do Niego: „Pan mój i Bóg mój!”.
Powiedział mu Jezus: „Uwierzyłeś dlatego, że Mnie ujrzałeś? Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli”.
I wiele innych znaków, których nie zapisano w tej księdze, uczynił Jezus wobec uczniów. Te zaś zapisano, abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc, mieli życie w imię Jego.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek 25 kwietnia
Święto św. Marka, ewangelisty
Czytania mszalne: 1 P 5, 5b-14; Ps 89, 2-3. 6-7. 16-17; Mk 16, 15-20

Wtorek, 26 kwietnia
Uroczystość św. Wojciecha, biskupa i męczennika, patrona Polski
Czytania mszalne: Dz 1, 3-8; Ps 126, 1b-6; Flp 1, 20c-30; J 12, 24-26

Środa, 27 kwietnia
Czytania mszalne: Dz 5, 17-26; Ps 34, 2-9; J 3, 16-21

Czwartek, 28 kwietnia
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Ludwika Marii Grignion de Montfort, prezbitera, albo wspomnienie św. Piotra Chanela, prezbitera i męczennika
Czytania mszalne: Dz 5, 27-33; Ps 34, 2. 9. 17-20; J 3, 31-36

Piątek, 29 kwietnia
Święto św. Katarzyny Sieneńskiej, dziewicy i doktora Kościoła, patronki Europy
Czytania mszalne: 1 J 1, 5 – 2, 2; Ps 103, 1b-4. 8-9. 13-14. 17-18a; Mt 11, 25-30

Sobota, 30 kwietnia
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Piusa V, papieża
Czytania mszalne: Dz 6, 1-7; Ps 33, 1-2. 4-5. 18-19; J 6, 16-21

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

POKUSA ŚWIATOWOŚCI
Przestrzeń ukrytego bałwochwalstwa otwiera się tam, gdzie panuje duchowa światowość, która jest „pewną propozycją życia: jest kulturą ulotności, pozorów, makijażu”. Jej kryterium jest triumfalizm – pewien triumfalizm bez krzyża. A Jezus modli się, aby Ojciec bronił nas przed tą kulturą światowości. Ta pokusa chwały bez krzyża jest przeciwko osobie Pana, który uniża się we wcieleniu i który, jako znak sprzeciwu, jest jedynym lekarstwem przeciwko wszelkim bożkom. Bycie ubogim z ubogim Chrystusem i „dlatego że Chrystus wybrał ubóstwo” jest logiką Miłości, a nie inną. W dzisiejszym fragmencie Ewangelii widzimy, jak Pan staje w swojej skromnej kaplicy i w swoim małym miasteczku – miasteczku całego życia – aby wygłosić to samo przesłanie, które wygłosi na końcu historii, kiedy przyjdzie w swojej chwale, otoczony aniołami. I nasze oczy muszą być utkwione w Chrystusa, w tu i teraz historii Jezusa ze mną, tak jak będą utkwione wtedy. Światowość polegająca na szukaniu własnej chwały okrada nas z obecności Jezusa pokornego i uniżonego, Pana, który jest blisko wszystkich, Chrystusa, bolejącego ze wszystkimi cierpiącymi, wielbionego przez nasz lud, który wie, kto jest Jego prawdziwym przyjacielem. Kapłan światowiec to nie kto inny, jak po prostu sklerykalizowany poganin.

Do księży podczas Mszy Krzyżma, Wielki Czwartek, 14 kwietnia

AGRESJA ZDRADĄ BOGA
Jesteśmy w samym środku Wielkiego Tygodnia, który zaczyna się Niedzielą Palmową, a kończy Niedzielą Wielkanocną. W Niedzielę Palmową Jezus był witany przez tłumy, które postrzegały w nim króla przynoszącego pokój. Ludzie czekali na ten pokój, na wyzwolenie spod okupacji rzymskiej, marzyli o pokoju społecznym, widzieli w Jezusie króla, który nakarmi tłumy. Jezus jednak nigdy nie mówił o takim pokoju. Sposób działania Boga jest inny niż świata. „Pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję” – mówi Jezus. Pokój, który daje nam w wydarzeniu paschalnym, nie jest zgodny ze strategiami świata, który wierzy, że można go osiągnąć przez siłę, podbój i dominację. Taki pokój jest tylko przerwą między wojnami. Pokój Pański idzie drogą łagodności i krzyża. Jest to branie odpowiedzialności za innych. Chrystus wziął na siebie nasze zło. Jego pokój nie jest owocem kompromisu, ale darem z siebie. Dlatego też agresja zbrojna, jak każda wojna, jest obrazą Boga, bluźnierczą zdradą Pana Paschy, przedkładaniem nad Jego łagodne oblicze oblicza fałszywego boga tego świata. Pragnąc pokazać różnicę między pokojem świata i pokojem Chrystusa, warto przypomnieć znaną „Legendę o wielkim inkwizytorze” z „Braci Karamazow” Fiodora Dostojewskiego. Mówi ona o Jezusie, który powróciwszy na ziemię, został uwięziony przez inkwizytora, reprezentującego logikę świata. Zarzuca on Jezusowi, że pozostawia człowiekowi wolność, zamiast podporządkować go sobie siłą.

Streszczenie katechezy ogólnej 13 kwietnia

Przeprowadzona przez Niemcy w latach 1939–1945 „Intelligenzaktion" miała na celu likwidację w pierwszej kolejności polskiej inteligencji, wśród której silną grupę stanowili polscy duchowni.

Rampa kolejowa i brama obozu koncentracyjnego w Dachau

fot. xhz

Nie tylko Dachau

Anna Jagodzińska

Od 1 września 1939 r., gdy Niemcy dokonały agresji na Polskę, jednym z ideowych celów agresora stało się zniszczenie polskiej inteligencji, organizacji kościelnych oraz życia religijnego – był to warunek realizacji programu wyniszczenia narodu polskiego. Jeszcze przed wojną w ramach operacji „Tannenberg" – mającej na celu przeprowadzenie eksterminacji polskiej warstwy przywódczej i inteligencji w ramach doktryny narodowego socjalizmu – sporządzono listy Polaków, których uznano za szczególnie niebezpiecznych. Przygotowane tzw. listy proskrypcyjne poświadczają, jak wielu znalazło się na nich polskich duchownych, głównie katolickich, ale też protestanckich. Polityka okupanta w stosunku do Kościoła rzymskokatolickiego była uderzeniem zarówno w organizację kościelną, jak i w duchowieństwo, co godziło jednocześnie w jeden z najmocniejszych filarów polskości. Patronował tej akcji Heinrich Himmler, a miała ona doprowadzić do masowej eliminacji duchownych, tak aby Kościół w Polsce praktycznie przestał istnieć. Realizacja tego programu była jednym z warunków wyniszczenia narodu polskiego, a odbywała się poprzez aresztowania, więzienia i uśmiercanie w niemieckich obozach koncentracyjnych, zakładanych od 1933 r. na terenie Niemiec, od 1938 r. na terenie Austrii, na terenach okupowanej przez Niemcy Polski od 1 września 1939 r.

Zbrodniczy plan

Tych księży, których w pierwszych miesiącach niemieckiej okupacji nie rozstrzelano w miejscu zamieszkania lub nie wywieziono do Generalnego Gubernatorstwa, Niemcy osadzali w więzieniach i katowniach, m.in.: Forcie VII w Poznaniu i Toruniu, więzieniach w Szczeglinie, Radogoszczy, Zamku Lubelskim, Włocławku (tutaj więziony był bp Michał Kozal), więzieniu Montelupich w Krakowie, na Pawiaku i Daniłłowiczowskiej w Warszawie, w Tarnowie i Wiśniczu na Podkarpaciu, we Wronkach w Wielkopolsce, Katowicach na Śląsku i w setkach innych miejsc odosobnienia, gdzie ich torturowano i wykonywano wyroki śmierci. Tworzone były także ad hoc obozy przejściowe, ale o cechach obozów koncentracyjnych, takie jak Konstantynów Łódzki, Działdowo, Żabikowo. Obozy internowania o łagodniejszym rygorze tworzono głównie w Kraju Warty i na Pomorzu Zachodnim. Na terenie Wielkopolski miejsca takie utworzono głównie w klasztorach, np. w Chludowie, Bruczkowie, Lubiniu, Lądzie, Kazimierzu Biskupim, Miejskiej Górce, Puszczykowie, Szczawnie. Na anektowanych ziemiach Pomorza Zachodniego walka z Kościołem katolickim także była prowadzona z bezwzględną stanowczością. Przed wywiezieniem do niemieckich obozów koncentracyjnych księży osadzano – podobnie jak w Kraju Warty – w obozach przejściowych, utworzonych m.in. w Chełmie, Oborach, Skępem, Słupnie, Gdańsku. Chodziło o zniszczenie wszystkiego, co łączyło się z polskim katolicyzmem i wiarą w Boga. To właśnie na Pomorzu, w Stutthofie, już 2 września 1939 r. niemiecki okupant założył pierwszy niemiecki obóz koncentracyjny. Wśród księży osadzonych w tym obozie znajdowali się dyrektor Caritas z Torunia ks. Bernard Czaplicki, młody kapłan toruński ks. Stefan Frelichowski, pomorski działacz katolicki ks. Wojciech Gajdus. W Stutthofie zostało zamordowanych 40 kapłanów. Fala aresztowań księży, podobnie jak w Kraju Warty czy na Pomorzu, związana z operacją „Tannenberg" i akcją „Intelligencja" została przeprowadzona także na Górnym Śląsku. Z miejsc odosobnienia, jakim były wspomniane klasztory, ale i z więzień, księży „szczególnie niebezpiecznych" dla Trzeciej Rzeszy po pewnym czasie wywożono do niemieckich obozów koncentracyjnych utworzonych na terenie Niemiec i Austrii: Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Mauthausen-Gusen i innych, w których ginęli z głodu, wycieńczenia pracą niewolniczą, od tortur, niemieckiego bestialstwa, poddawani śmiertelnym doświadczeniom pseudomedycznym w tzw. „transportach inwalidów".

Męczennicy z Dachau

To właśnie KZ Dachau – najstarszy, utworzony w pobliżu Monachium w 1933 r.

– w połowie grudnia 1940 r. stał się centralnym miejscem eksterminacji duchowieństwa polskiego, realizowanej z niezwykłym okrucieństwem. Przez Dachau przeszło 1780 polskich duchownych, z czego 868 poniosło śmierć męczeńską, a powodem eksterminacji było bycie polskim księdzem. Ks. Józef Kubicki, były więzień KZ Dachau (nr obozowy 22665), pisał: „W ciągu pięciu lat spędzonych w Dachau widziałem nieludzkich katów oraz bohaterów męczenników. (…) Byli wśród nich biskupi, kapłani, seminarzyści. Szli do gazu z zawołaniem: za Boga i Ojczyznę. Kto zrobi im tablicę, by nie poszli w niepamięć”. Księża, którzy przeżyli, w dzień wyzwolenia 29 kwietnia 1945 r. w kaplicy obozowej księży niemieckich odprawili Mszę świętą dziękczynną, w której dziękowali Bogu za cudowne ocalenie, przypisując je wstawiennictwu św. Józefa Kaliskiego.

Z kolei w niemieckim KZ Buchenwald wśród osadzonych polskich księży byli kapelani Wojska Polskiego z kampanii jesiennej 1939 r., a od połowy 1944 r. – duszpasterze-kapelani z powstania warszawskiego. W „Dzienniku buchenwaldzkim” pod datą 18 kwietnia 1940 r. Edmund Polak pisze: „Z obozu jenieckiego w Rottenburgu do KZ Buchenwald przybył transport 40 księży katolickich, głównie polskich kapelanów wojskowych”. Na skutek brutalnego znęcania się niemieckich oprawców wielu z nich zmarło. W lipcu 1942 r. 51 kapelanów zostało „załadowanych” do bydlęcych wagonów i odesłanych do KZ Dachau. Wielu z nich nie doczekało wolności. Buchenwald został wyzwolony 1 kwietnia 1945 r. Był jeszcze KZ Sachsenhausen-Oranienburg, w którym z powodu głodu, bestialstwa, pracy katorżniczej do dnia wyzwolenia 22 kwietnia 1945 r. zmarło 85 polskich duchownych. W kamieniołomach Gusen – największej filii KZ Mauthausen – do dnia wyzwolenia 5 maja 1945 r. zamordowano ich 71; tylko w Lager Soldau w Działdowie – 89, w tym abp. Juliana Nowowiejskiego i bp. Wetmańskiego. Do utworzonego przez Niemców wiosną 1940 r. KZ Auschwitz już w drugim transporcie z 20 czerwca 1940 r. przywieziono polskich księży z więzienia w Tarnowie. W Auschwitz do dnia wyzwolenia 27 stycznia 1945 r. Niemcy zamordowali 167 polskich kapłanów; ocalał m.in. jezuita ks. Adam Kozłowiecki.

Dzień Męczeństwa

W niemieckich więzieniach i obozach koncentracyjnych przebywało 4680 polskich księży, kleryków, braci zakonnych oraz 1112 sióstr zakonnych. Z tej liczby zginęło 2773 księży, 134 zakonników, 334 kleryków, 183 braci zakonnych, 243 siostry zakonne. Spośród uwięzionych wolność odzyskało 2228 księży, kleryków i braci zakonnych oraz 887 sióstr zakonnych. W 2002 r. podczas Konferencji Episkopatu Polski postanowiono, że dzień wyzwolenia Dachau 29 kwietnia 1945 r. będzie Dniem Męczeństwa Duchowieństwa Polskiego, jako kontynuacja idei corocznego dziękczynienia księży – więźniów Dachau. Uroczystości w kaliskim sanktuarium św. Józefa mają po 2002 r. wymiar ogólnopolski. Od 2000 r. – w związku z pierwszym transportem polskich więźniów z więzienia w Tarnowie do niemieckiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz – 14 czerwca każdego roku obchodzimy uroczyście Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady.

Dzień wyzwolenia Dachau 29 kwietnia 1945 r. jest Dniem Męczeństwa Duchowieństwa Polskiego.

Autorka jest doktorem historii

Grażyna Rybak

Infekcja czy alergia?

Wiosną, gdy temperatury poranne są bliskie zera, a południowe sięgają 15 st. C, do pediatrów zgłasza się wiele małych dzieci z objawami infekcji, takimi jak katar, kichanie i łzawienie oraz świszczący kaszel. Nieliczne są uczulone na pyłki wiosenne: olchy i brzozy. W przypadku braku gorączki objawy przeziębienia są nie do odróżnienia od alergii.

Gdy trwa zimowy sezon grzewczy, powstaje duża ilość zanieczyszczeń, które gromadzą się w pobliżu ogrzewanych domów. Jest to pył zawieszony i węglowodory aromatyczne oraz tlenki azotu i siarki, które uwrażliwiają układ oddechowy dzieci na krążące pyłki roślin, ponieważ w połączeniu z zanieczyszczeniami wywołują u dzieci nasilone objawy. Wiele z nich ma łzawienie oczu. Może to być objaw blokady nosa przy infekcji lub alergii spojówek na pyłki – wtedy pomagają okulary, zwłaszcza podczas jazdy na rowerze, lub noszenie maseczki chroniącej nos, gardło i płuca przed pyłkami.

Na przełomie marca i kwietnia pylą drzewa. Gdy zima jest ciepła, rośliny pylą wcześniej. W tym roku podano, że w Europie stężenie pyłku brzozy wzrosło już w połowie marca zamiast w kwietniu. Temu towarzyszy wysokie o tej porze roku stężenie zanieczyszczeń powietrza: dwutlenku azotu i ozonu. Badania prof. Ewy Czarnobilskiej z UJ w Krakowie wykazały, że niektóre osoby reagują alergicznie na zanieczyszczone powietrze. Pył zawieszony jest bodźcem dla układu immunologicznego do rozwoju alergii. Powstają przeciwciała przeciwko pyłowi zawieszonemu, indukując reakcję alergiczną, podobną do alergii na pyłki brzozy. Najlepiej więc byłoby unikać zanieczyszczeń. Jak? Na przykład nosząc maseczką ochronną.

Alergie warto leczyć, a po rozpoznaniu astmy zażywać leki przeciwalergiczne (antyhistaminowe), aby uniknąć nie tylko objawów alergii, ale także drobnych przeziębień. Dobrze chronią miejscowe leki steroidowe (aerozole do nosa albo inhalacje do płuc).

Alergie oddechowe można skutecznie leczyć przez odczulanie swoistą immunoterapią, co usuwa dolegliwości u 90 proc. pacjentów uczulonych na pyłki. Przy alergii na pyłki brzozy odczulanie prowadzone jest zimą, na trawy – aż do wiosny, a na roztocza kurzu domowego – poza sezonem zimowym, gdy ich obecność w domach jest obfita.

Kaszel z gorączką jest cechą wirusowego lub bakteryjnego zapalenia układu oddechowego. Infekcja może zaostrzyć alergię czy astmę, którą często prowokują infekcje wirusowe. Jeżeli dziecko otrzyma lek przeciwhistaminowy, objawy zarówno alergii, jak i infekcji wirusowej zmniejszą się. Jednak jeżeli na alergię otrzyma antybiotyk, to lek nie zadziała, a objawy się nasilą. Czasem, gdy kolejny antybiotyk dziecko przyjmie w okresie, gdy pylenie się skończyło i objawy minęły, rodzice błędnie sądzą, że to antybiotyk zadziałał. Dlatego nawracające objawy zakażeń układu oddechowego trzeba diagnozować, by u dzieci z astmą nie nadużywać antybiotyków. Natomiast podawanie w infekcjach leków przeciwalergicznych i sterydów wziewnych przynosi poprawę i w przeziębieniu, i w alergii.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Otrzyjcie już łzy płaczący!

dr hab. Tomasz Korpysz

Niedziela Miłosierdzia Bożego to wciąż czas przeżywania Świąt Zmartwychwstania Pańskiego. Także dziś proponuję więc Państwu przeczytanie (i zaśpiewanie w rodzinnym gronie!) jednej z dobrze znanych pieśni wielkanocnych – ale w jej dłuższej wersji, zaczerpniętej ze „Śpiewniczka zawierającego pieśni kościelne dla młodzieży szkolnej" wydanego przez ks. Jana Siedleckiego po raz pierwszy w roku 1876. Oczywiście zrozumiałe (ze względów czasowych) jest to, że współcześnie śpiewamy zwykle tylko trzy pierwsze zwrotki, ale przyznam, że żal mi tych pozostałych. Choćby tego pełnego nie tyle nawet nadziei, ile pewności zdania: „Bądźmy przeto zapewnieni, że wiecznie nie zaśniemy / W grobie, lecz kiedyś zbudzeni, także zmartwychwstaniemy, / I że potem żyć bezpiecznie / Od śmierci będziemy wiecznie". A oto pełny tekst tej pieśni:

Otrzyjcie już łzy płaczący, żale z serca wyzujcie.
Wszyscy w Chrystusa wierzący, weselcie się, radujcie.
Bo zmartwychwstał samowładnie,
Jak przepowiedział dokładnie. Alleluja.

Darmo kamień ciąży wielkiej Żydzi na grób wtoczyli,
Darmo dla pewności wszelkiej zbrojnej straży użyli:
Na nic straż, pieczęć i skała
Nad grobem Pana się zdała. Alleluja.

Bóg wszechmocny, Bóg natury, wyższy nad wszystkie twory,
Wstaje z grobu, kruszy mury, nie zna żadnej zapory;
Straż zdjęta trwogą upada
I prawie sobą nie włada. Alleluja.

Salome i dwie Marye w grobie czasu rannego
Słyszały głos: „Pan wasz żyje, tu tylko odzież Jego,
Idźcie i to wszystko, coście
Widziały, uczniom ogłoście". Alleluja.

Niewiasty te się z nadziei widzenia Pana cieszą
I zaraz do Galilei z nowiną słodką śpieszą,
Oznajmują, co widziały,
Co im mówił Anioł biały. Alleluja.

Do Emaus dwaj uczniowie idący smutnie srodze,
Zatopieni z Nim w rozmowie, nie poznali Go w drodze,
Aż gdy chleb im błogosławił
I tak zdumionych zostawił. Alleluja.

Także Pan i Magdalenie żywy widzieć się daje,
Która słodkie to widzenie głośno wszędzie wyznaje:
„Jezus zmartwychwstał prawdziwie,
Który cierpiał był zelżywie". Alleluja.

Bądźmy przeto zapewnieni, że wiecznie nie zaśniemy
W grobie, lecz kiedyś zbudzeni, także zmartwychwstaniemy,
I że potem żyć bezpiecznie
Od śmierci będziemy wiecznie. Alleluja.

Że Chrystus z pod mocy czarta plemię dobył Adama,
Że przez Zbawcę nam otwarta stoi do nieba brama,
Przez którą z otchłań ciemności
Zawiódł rzesze do jasności. Alleluja.

Jezu Chryste, dobry Panie! Pokornie Cię prosimy:
Niech przez Twoje zmartwychwstanie, gdy zmartwychwstaniemy i my,
Z wybranymi Twymi Ciebie,
Wiecznie oglądamy w niebie. Alleluja!

Własne cele mieszkaniowe

Edyta Pisarczyk-Kulon

Wątpliwości podatników i urzędów skarbowych, czy można do wydatków na realizację własnego celu mieszkaniowego zaliczyć spłatę kredytu na zakup zbywanego mieszkania czy domu i zakup nowej nieruchomości, najpierw rozwiała zmiana ustawy podatkowej, a teraz przechyliła szalę na stronę podatników interpretacja ogólna Ministra Finansów.

Dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych, w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2021 r., należy uznać, że wydatek na spłatę kredytu (pożyczki), w tym kredytu konsolidacyjnego i refinansowego, oraz odsetek od tego kredytu (pożyczki), zaciągniętego na sfinansowanie wydatków związanych z nieruchomością będącą przedmiotem odpłatnego zbycia, mieści się w pojęciu wydatków na własne cele mieszkaniowe, o których mowa w art. 21 ust. 25 ustawy PIT.

Nowe przepisy, obowiązujące od 1 stycznia 2022 r., wprost zaliczają te wydatki do wydatków na realizację własnego celu mieszkaniowego. Wolne od podatku dochodowego od osób fizycznych są dochody z odpłatnego zbycia nieruchomości w wysokości, która odpowiada iloczynowi tego dochodu i udziału wydatków poniesionych na własne cele mieszkaniowe w przychodzie z odpłatnego zbycia nieruchomości, jeżeli począwszy od dnia odpłatnego zbycia, nie później niż w okresie trzech lat od końca roku podatkowego, w którym nastąpiło odpłatne zbycie, przychód uzyskany ze zbycia tej nieruchomości został wydatkowany na własne cele mieszkaniowe.

Z kolei wydatki, które można zakwalifikować jako poniesione na własne cele mieszkaniowe, to mogą być wydatki poniesione m.in. na nabycie, budowę, rozbudowę lub remont własnej nieruchomości.

Wątpliwości dotyczyły jednak podatników, którzy zbyli nieruchomość przed 1 stycznia 2022 r., na którą mieli już zaciągnięty kredyt, który spłacili ze środków uzyskanych ze sprzedaży tej nieruchomości, a jednocześnie zakupili nową nieruchomość. Zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 2021 r. wydatki te nie były wprost uznane za wydatki na realizację własnych celów mieszkaniowych. Sprawy te często kończyły się w sądach, a ich wynik był różny. Sądy czasami przyznawały rację podatnikom, a czasami urzędom skarbowym.

Sami podatnicy czasami byli nieświadomi problemu i jego wagi, dowiadywali się o nim z decyzji urzędu skarbowego, po sprawdzeniu deklaracji, a czasami z kontroli, którą urzędy przeprowadzały w sprawach podatników. Jasne i precyzyjne określenie, co stanowi wydatek na realizację własnego celu mieszkaniowego i że wydatkiem tym jest również zakończenie spraw własnościowych wynikających z uregulowania zobowiązań zaciągniętych na zakup sprzedawanej nieruchomości, jest z tego punktu widzenia ważne.

Sprawa rozliczenia z urzędem skarbowym dotyczy podatników, którzy nieruchomość zbyli przed upływem pięciu lat od jej nabycia. Jeżeli od nabycia upłynęło więcej niż pięć lat, to dochód ten jest zwolniony z podatku.

Autorka jest radcą prawnym

fot. Facebook/Polska Siatkówka

Mistrzostwa w Polsce

Wielka siatkarska impreza zagości w Polsce. Nasz kraj wspólnie ze Słowenią zorganizuje tegoroczne mistrzostwa świata mężczyzn – potwierdził premier Mateusz Morawiecki podczas specjalnej konferencji w siedzibie PKOl. – Polacy kochają siatkówkę. Jesteśmy dwukrotnymi mistrzami świata. Chcemy przedstawić bardzo pozytywną informację. Nasz plan wiąże się jednak z dramatycznymi wydarzeniami w Ukrainie. Gospodarzem MŚ miała być Rosja. Od początku zaprotestowaliśmy przeciwko temu – powiedział.

fot. Wikipedia

Piłka w żałobie

Nie żyje Freddy Rincon, były zawodnik Realu Madryt i Napoli, uczestnik trzech mundiali. Kolumbijczyk zmarł w szpitalu po wypadku samochodowym, w którym uczestniczył 11 kwietnia. Samochód prowadzony przez byłego piłkarza został uderzony przez autobus w Cali. Ricon doznał m.in. poważnych obrażeń głowy. Miał 55 lat.

fot. Facebook/Jakub Moder

Udana operacja

Jakub Moder przeszedł rekonstrukcję więzadła krzyżowego przedniego (ACL). Piłkarz poinformował o tym za pośrednictwem mediów społecznościowych. „Operacja udana! Zbieram siły i wracam do pracy" – napisał. Reprezentant Polski już wkrótce rozpocznie rehabilitację. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, być może wróci do zdrowia jeszcze przed mistrzostwami świata w Katarze.

PRZESILENIE

Mariusz Jankowski

Piszę do Państwa, czując zmęczenie. Głównie w nogach. To efekt coraz dłuższych spacerów. Zimą czasami trudno pokonać długą trasę. Im jednak jest cieplej, tym dalej można pójść. To zmęczenie jest jednak pod wieloma względami… miłe. Bo miła jest świadomość, że znów podjąłem wysiłek. A są przecież dni, gdy do najdrobniejszych czynności musimy się zmuszać. Spacer to jednak fajny wynalazek. Zarówno taki poobiedni, jak również taki bardziej sportowy. Ten wynalazek można jeszcze ulepszyć. W bardzo prosty sposób. Wystarczy, że na godzinną przechadzkę zabierzemy kogoś bliskiego – z rodziny lub z kręgu przyjaciół. Wtedy potrafią dziać się cuda. Spacerując w miłych okolicznościach przyrody, na przykład Parku Skaryszewskiego, można łatwo otworzyć się na drugiego człowieka. Porozmawiać. O niczym lub o wszystkim. Tak po prostu lub głębiej, od serca. Tak działa wspólne spędzanie czasu, sprawdziłem i polecam!

Piszę do Państwa, czując coś jeszcze: przesilenie. Chyba wiosenne. Objawia się u mnie tym, że mam sporo mocno zakręconych myśli w głowie. Nie wszystkie niestety są optymistyczne. Nieustanny niepokój budzi we mnie sytuacja za wschodnią granicą. Wielu ludzi oczekuje, że właśnie u naszych sąsiadów nastąpi wkrótce przesilenie. Też bym tego chciał. Jednak obserwując świat wokół, mam wątpliwości. Papierkiem lakmusowym jest dla mnie od początku konfliktu postawa Niemiec. 500 hełmów wsparcia dla Ukrainy chyba już dotarło. Ale są one dla mnie strasznym symbolem. Znakiem butnej, niezrozumiałej postawy kraju mającego ambicje przewodzić Europie. Tymczasem na wielu płaszczyznach jest to zachowanie wołające o pomstę do nieba. Zawsze już będę pamiętał, kto blokował wprowadzenie najtwardszych restrykcji wobec Rosji. Niestety, marnym pocieszeniem jest fakt, że niemieckie gesty się zmieniają. Być może doczekamy naprawdę mocnej i szczerze niezmiennej postawy. Chciałbym, żebyśmy doczekali. To mogłoby być polityczne przesilenie, będące znakiem nowych czasów. Nie wiem jednak, czy na takie jednomyślne zachowanie stać dziś świat.

Przykładem jest to, co dzieje się w sporcie. Na niedawnym kongresie FIFA ocenzurowano przemówienie prezesa Ukraińskiego Związku Piłki Nożnej. Po to, by nie prezentować filmu ukazującego ataki rosyjskich wojsk. W drugim tygodniu kwietnia nie popisała się też Międzynarodowa Federacja Saneczkarska, jej nadzwyczajny kongres przywrócił członkostwo Rosji. Takie historie wciąż się dzieją. A skoro się dzieją, to znaczy, że nie można liczyć na przesilenie, bo mnóstwo osób nie wie lub woli nie wiedzieć, co na ukraińskiej ziemi robią Rosjanie.

Autor jest dziennikarzem TVP

Z bieżni na emeryturę

Utytułowana amerykańska lekkoatletka Allyson Felix, jedenastokrotna medalistka olimpijska, zapowiedziała, że po tegorocznym sezonie zakończy karierę sportową. „Dałam z siebie wszystko, oddałam bieganiu całą siebie i po raz pierwszy nie jestem pewna, czy mam jeszcze coś do zaoferowania" – zadeklarowała we wpisie na Instagramie 36-letnia specjalistka w biegu na 200 i 400 m.

fot. Wikipedia

Kasza jaglana

Barbara Wiśniowska

Zawiera mnóstwo minerałów. Ma odczyn zasadowy, co jest ważne, gdy spożywamy zbyt wiele produktów kwasotwórczych (mięs, cukru, słodzików, ziemniaków, pszenicy i białego ryżu). Pomaga pozbyć się nadmiaru śluzu z organizmu (żegnaj, katarze!).

Przed ugotowaniem warto poświęcić jej odrobinę uwagi.

Kasza, oprócz substancji odżywczych, zawiera też i antyodżywcze, np. sole kwasu fitynowego, czyli fityniany, które w dużych ilościach zapobiegają wchłanianiu żelaza, magnezu, wapnia, cynku i innych minerałów i mogą przyczyniać się do osteoporozy. Występują także w roślinach strączkowych, brązowym ryżu, pszenicy, życie i innych kaszach. Najgorzej zjeść taką kaszę bez żadnych dodatków, bo nie dość, że nas nie odżywi, to jeszcze pobierze minerały z naszych komórek.

Czy zatem zrezygnować z produktów bogatych w fityniany? Nie. W małych ilościach są one antyutleniaczami i chronią przed rakiem. Kaszę najpierw płuczemy, później moczymy do 24 godzin w wodzie z dodatkiem soku z cytryny / octu winnego / wody z kapusty. W kwaśnym środowisku aktywuje się enzym fitaza, który rozkłada szkodliwe związki. Jeśli zapomnę, moczę kilkanaście minut, ale dzięki moczeniu kasz… nauczyłam się planować posiłki na dzień następny. Kaszę gotuję bez woreczka w trzy razy większej ilości płynu. Powinna wchłonąć całą wodę – to w wodzie zostają minerały.

fot. Barbara Wiśniowska

SERNIK BEZ SERA

Spód: 200 g gotowanej cieciorki ■ 60 g oleju kokosowego ■ 3 łyżki miodu ■ 100 g żurawiny suszonej ■ 150 g orzechów włoskich

Nadzienie: 250 g kaszy jaglanej suchej ■ 3 łyżki masła ■ ok. 750 g napoju kokosowego rzadkiego ■ paczuszka skórki pomarańczowej ■ sok z całej cytryny ■ 65 g ksylitolu

Sposób przygotowania: Miksujemy wszystkie składniki spodu ciasta i wkładamy na godzinę do lodówki. Następnie wałkujemy na papierze do pieczenia i dopasowujemy kształt do blachy. Nakłuwamy kilka razy widelcem i suszymy w piekarniku w 170 stopniach przez 20 minut. Pieczenie nie jest konieczne, ale sprawia, że ciasto jest twardsze i mniej się klei.

Kaszę jaglaną – opłukaną i namoczoną – odcedzamy. Gotujemy w mleku kokosowym przez 15 minut na niewielkim ogniu, w tym czasie przygotowujemy pozostałe składniki i dodajemy je od razu po ugotowaniu kaszy. Blendujemy. Natychmiast wylewamy masę na ciasto w formie, a jeśli już stężała, dodajemy niewielką ilość mleka lub wody. Studzimy.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – apostoł Krety
1 G – owoc fasoli
2 E – gatunek wierzby
3 A – tango Grechuty
3 G – krótki przypis
6 A – góry w Europie
6 H – pierwszy lotnik
8 C – miękka tkanina
9 A – symbol cnoty
9 G – hebrajskie imię
10 E – oznaka żałoby
11 A – Kelly, aktorka
11 G – zbocza gór

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – chirurg urazowy
C 1 – zbieg okoliczności
C 8 – grecka litera
D 3 – żeński zakon
E 1 – płaski w gimnastyce
E 8 – japońska wódka
F 4 – domena moralisty
G 1 – poprzednik Dawida
G 8 – czerwona planeta
H 3 – poprzedza święto
I 1 – strome wybrzeże
I 8 – większe od duetu
K 1 – zgromadzenie misyjne

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 6 maja na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3983); **05.05** Klan (3984); **05.30** Klan (3985); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.50** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (253); **09.00** Weterynarze z sercem; **09.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **10.00** Transmisja Mszy świętej z bazyliki Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** Regina Coeli; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Wszyscy jesteśmy braćmi – cykl reportaży; **13.15** BBC w Jedynce: Inteligentne zwierzęta (3) – esej dokumentalny; **14.15** Z pamięci: Ludwik Krzywicki, cz. 2; **14.25** Tacy byliśmy – cykl reportaży; **14.55** Jutro należy do nas (9) – serial, Francja 2017; **16.00** Sekretne życie kotów II (7); **17.00** Teleexpress; **17.15** Koncert; **18.40** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Stulecie Winnych (48)
21.15 Sanatorium miłości IV (6)
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
22.20 Zakochana Jedynka: Pozycja obowiązkowa – komedia, USA 2018, reż.: Bill Holderman, wyk.: Jane Fonda, Diane Keaton, Candice Bergen, Mary Steenburgen
00.05 Epitafia katyńskie: Baruch Steinberg
00.15 Na noże – komedia kryminalna, USA 2019, reż.: Rian Johnson
02.35 Czysty jak łza – dramat, Kanada 2013, reż.: Emanuel Hoss-Desmarais, wyk.: Tomas Haden Church, Vincent Hoss-Desmarais, Marc Labreche
04.15 Jaka to melodia?
05.00 Z pamięci: Ludwik Krzywicki
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2618); **06.25** Barwy szczęścia (2619); **07.00** M jak miłość (1654) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda Flesz; **10.25** Smaki świata – po iberyjsku (30); **10.55** The Voice Kids V – Finał (14); **13.05** The Voice Kids V – Finał (14) Wyniki; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Myslovitz – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Lajk!; **17.25** Rodzinka.pl (256) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka, wyk.: Adam Sikora, Krzysztof Dracz, Agnieszka Wosińska, Magdalena Stużyńska, Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski; **17.55** Epitafia katyńskie: Józef Bilewski; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (371) – serial fabularyzowany TVP; **18.50** Na sygnale (372) – serial fabularyzowany TVP
19.25 Lepsza połowa (14) – serial TVP
20.00 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Władza – USA 2013, reż.: Allen Hughes, wyk.: Mark Wahlberg, Russell Crowe, Catherine Zeta-Jones, Jeffrey Wright
23.00 Kino bez granic: Pośród wrogów – dramat, USA 2013, reż.: Mark Schmidt
01.05 Boisko bezdomnych – film obyczajowy, reż.: Kasia Adamik, wyk.: Marcin Dorociński, Rafał Fudalej, Piotr Jagielski, Marek Kalita, Krzysztof Kiersznowski, Eryk Lubos, Maciej Nowak
03.20 Czy ktoś mnie kocha w tym domu? – film obyczajowy, reż.: Stanisław Jędryka
04.35 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

06.00 Serwis Info Poranek; **06.24** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Serwis Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** INFO V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.52 Pogoda
01.06 Woronicza 17
02.15 Minęła 20
03.10 INFO V4+
03.35 Głębia ostrości
04.05 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Kabwe; **05.50** Święta Barbara; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Spotkania z lasem; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.25** Testament Miłości Jana Pawła II w Ełku cz.1; **09.55** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **10.00** Msza święta; **12.00** Regina Coeli z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.20** Świadectwo w sprawie Miłosierdzia Bożego; **13.10** Papież Polak do Rodaków; **13.35** Szlak Miłosierdzia; **14.30** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **16.45** Prawda a Historia; **17.00** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **17.10** Zostań Żołnierzem RP; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Moja katolicka rodzina
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Stan Bezpieczeństwa Państwa
21.55 Przywróceni do życia
22.15 Pragnienie Boga
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 24 kwietnia; **06.50** Ukraińska Modlitwa – film dok.; **07.55** Przeczytaj mi tę historię (94); **08.00** Msza greckokatolicka; **09.35** Przytbice i kaptury (2); **10.40** Okrasa łamie przepisy; **11.10** Wojownicy czasu; **11.45** Planety – Wewnętrzne światy (1); **12.45** Brazylia. Historia Naturalna. Zagrożony las – serial dok.; **13.50** W kotle historii; **14.25** Mąż swojej żony – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Bronisław Pawlik, Aleksandra Zawieruszanka, Mieczysław Czechowicz, Elżbieta Czyżewska, Jerzy Duszyński, Wiesław Gołas, Wojciech Pokora; **16.05** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.20** Sekrety Morza Śródziemnego: Skarby wyspy Batz; **17.55** Młody Piłsudski (2) – serial TVP; **18.55** Gułag – Budowanie imperium (1); **20.00** Tajemnice ukryte w kościach. Polowanie na Czarną Śmierć – film dok.; **21.05** U Pana Boga za piecem – komedia; **22.50** Śladami Eskulapa; **23.30** Medyceusze Wspaniali (7); **00.35** Na północ od piekła – film dok.; **01.45** Szerokie tory; **02.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.10 Hanna Banaszak – recital; **08.00** Nabożeństwo ewangelickie w Wejsunach; **09.05** Teatr Telewizji. Scena Młodego Widza – Przylądek czterech wiatrów; **10.05** Szpital na peryferiach (5); **11.10** Trzeci punkt widzenia; **11.55** Avanti – film fabularny; **14.30** Wędrowiec Polski; **15.10** Dwudziestolecie WEDO – Daniel Barenboim, Anne-Sophie Mutter i Yo-Yo Ma – koncert; **17.15** Niedziela z... twórczością Pawła Królikowskiego; **18.05** Niedziela z... – Ranczo Wilkowyje – komedia; **20.00** Młody Muzyk Roku 2022 – półfinał (2); **21.20** Dobrze się kłamie w miłym towarzystwie – Włochy 2016, reż.: Paolo Genovese, wyk.: Marco Giallini, Kasia Smutniak, Alba Rohrwacher, Valerio Mastandrea, Edoardo Leo, Anna Foglietta; **23.05** Trzeci punkt widzenia; **23.45** Boski porządek – Szwajcaria 2017, reż.: Petra Biondina Volpe; **01.35** Kilka słów – film animowany; **01.40** Czarny kapturek – film animowany; **01.45** Kosmonauta – Estonia 2019, reż.: Kaspar Jancis; **02.15** Egoiści – dramat; **04.15** Berlin Live – Morcheeba – koncert; **05.30** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.35** Ukryta prawda (890); **06.30** Kuchenne rewolucje 9 (2); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (7); **07.55** Akademia ogrodnika (7); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień (1040); **12.15** Przez Atlantyk (8); **13.20** Mask Singer (8); **14.45** Mała stopa – film przygodowy, USA 2018, reż.: Karey Kirkpatrick, wyk.: Channing Tatum, James Corden, Zendaya, Common, LeBron James, Danny DeVito; **16.55** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (8); **18.00** Totalne remonty Szelągowskiej 4 (3); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef Junior 7 (7); **21.30** Batman: Początek – film przygodowy, USA 2005, reż.: Christopher Nolan, wyk.: Michael Caine, Liam Neeson, Katie Holmes, Christian Bale, Gary Oldman, Cillian Murphy, Tom Wilkinson, Morgan Freeman, Ken Watanabe, Rutger Hauer, Linus Roache; **00.25** Kuchenne rewolucje 24 (8); **01.35** Uwaga!; **01.55** Noc Magii; **03.20** Kto was tak urządził; **03.55** Kto was tak urządził; **04.25** Kto was tak urządził; **04.50** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Zakochany Madagaskar – film animowany; **09.25** Wielka Szóstka – film animowany, USA 2014, reż.: Don Hall, Chris Williams; **11.40** Epoka lodowcowa: Wędrówka kontynentów – film animowany, USA 2012, reż.: Steve Martino, wyk.: Mike Thurmeier; **13.35** Pan Popper i jego pingwiny – komedia, USA 2011, reż.: Mark Waters, wyk.: Madeline Carroll, Carla Gugino, Jim Carrey, Angela Lansbury, Ophelia Lovibond; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (162); **17.40** Nasz Nowy Dom (259); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (440); **20.00** Kabaret na żywo. Nowy skłAD (105); **22.05** Gorący towar – film akcji, USA 2013, reż.: Paul Feig, wyk.: Demián Bichir, Melissa McCarthy, Michael Rapaport, Sandra Bullock, Marlon Wayans; **00.45** Tropiciel – film przygodowy, reż. Marcus Nispel, wyk.: Karl Urban, Moon Bloodgood, Clancy Brown, Russell Means, Jay Tavare; **02.50** Wielki Biały Ninja – komedia; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (624); **06.05** Zranione ptaki (24); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (72) – serial TVP; **09.30** Komisarz Alex (185) – serial TVP; **10.30** Ojciec Mateusz (263) – serial TVP; **11.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **11.45** Podaj rękę Ukrainie – cykl reportaży; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** BBC w Jedynce: Inteligentne zwierzęta (3) – esej dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (25) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (625) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3985); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (519)
21.00 Teatr Telewizji: Król Edyp
22.40 Świat bez fikcji – Rozszczepieni – film dokumentalny
23.40 Epitafia katyńskie: Kazimierz Ściesiński
23.50 Zaginiony w akcji III – film fabularny, USA 1988, reż.: Aaron Norris, wyk.: Chuck Norris, Aki Aleong, Roland Harrah III
01.40 Pozycja obowiązkowa – komedia, USA 2018, reż.: Bill Holderman, wyk.: Jane Fonda, Diane Keaton, Candice Bergen, Mary Steenburgen, Andy Garcia
03.35 Trzeci oficer (1) – serial sensacyjny TVP
04.25 Notacje: Henryk Samsonowicz
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 Echo serca (35) – serial TVP; **06.25** Rwanda 2020 – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz; **06.35** Rwanda 2020 – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.55** Panorama; **11.05** Pytanie na śniadanie; **11.40** Prawosławne nabożeństwo wielkanocne; **12.45** Barwy szczęścia (2619) – serial obyczajowy TVP; **13.25** Serial fabularny; **14.00** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (157) – serial fabularyzowany TVP; **15.00** Koło Fortuny – extra – teleturniej; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (63) – serial obyczajowy, Niemcy 2013, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (98) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny

19.25 Barwy szczęścia (2619)
20.10 Barwy szczęścia (2620)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1655)
21.55 Tajemnice rodu Valentów (22)
23.05 W kręgu podejrzeń (5)
00.05 Córki Abril – dramat, Meksyk 2017, reż.: Michel Franco, wyk.: Emma Suarez, Ana Valeria Becerril, Enrique Arrizon, Hernan Mendoza, Tony Dalton
02.00 O mnie się nie martw (12) – serial komediowy TVP, reż.: Anna Kazejak, Łukasz Ostalski, wyk.: Katarzyna Ankudowicz, Dawid Zawadzki, Wojciech Solarz, Marcin Korcz, Hanna Śleszyńska
03.00 Siedem śmiertelnych życzeń – film fabularny, USA 2017, reż.: John R. Leonetti, wyk.: Joey King, Ryan Phillippe, Ki Hong Lee
04.35 Rodzinka.pl – serial komediowy
04.55 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej i społecznej; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.05 Podróże z historią
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Pierre Teilhard de Chardin; **06.25** Żołnierz Niezłomny Kościoła; **07.35** Wenezuela – San Felix; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** Ziemia Święta – 5 Ewangelia; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Hostia stała się Ciałem, wino stało się Krwią; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.15** Wystarczy mi jeden krok; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Spotkania z lasem; **17.10** Świadkowie; **17.30** Na łowy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Król Chwały
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 Otto Schimek wierny sumieniu
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 25 kwietnia; **07.05** Wojenne dziewczyny (52); **08.00** Ex Libris; **08.25** Historia Polski: Smorawiński – film dok.; **09.30** Epitafia katyńskie: Baruch Steinberg; **09.35** Sensacje XX wieku: Narodziny wojny; **10.00** Sensacje XX wieku: Narodziny wojny; **10.35** Życie lasu. Ptaki – film dok.; **11.20** Epitafia katyńskie: Kazimierz Ściesiński; **11.30** W PRL-u; **12.05** Popielec (5); **13.15** U Pana Boga za piecem – komedia; **15.05** Brazylia. Historia naturalna – serial dok.; **16.05** Doktor z Żeromskiego – film dok.; **16.30** Epitafia katyńskie: Zygmunt Łotocki; **16.40** Flesz historii (586); **17.10** Polonia Restituta (1) – serial TVP; **18.05** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.35** Spór o historię; **19.15** Historia Polski: Czarni baronowie – film dok.; **20.25** Historia w postaciach zapisana: Arcyksiążę Franciszek Ferdynand; **22.25** Dom architekta Horodeckiego – film dok.; **23.30** Info Wilno (656); **23.55** Wojna o trony (1) – serial dok.; **00.55** Było, nie minęło; **01.25** Sensacje XX wieku; **01.55** Sensacje XX wieku; **02.25** Encyklopedia II wojny światowej; **03.00** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.55** Niedziela z... twórczością Pawła Królikowskiego; **08.40** Wydarzenie aktualne; **09.10** Przygoda na Marienstacie – komedia; **11.00** Rycerze i rabusie (2); **11.55** Rycerze i rabusie (3); **13.30** Ptak sześcian – film anim.; **13.35** Dwóch dobrych przyjaciół – film anim.; **13.45** Wąsy – film anim.; **13.45** W samo południe – film anim.; **13.50** Piosenka – film anim.; **14.10** Reżyserzy: Robert Aldrich; **15.15** Siostry – film dok.; **15.50** Opowieść zimowa – film obyczajowy, reż.: Eric Rohmer; **17.55** Trzeci punkt widzenia; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Wszystko dla Pań 2 (3); **20.00** Dogman – film fabularny, reż.: Matteo Garrone; **21.50** Kronos – Teodycea; **22.35** Karbala – dramat wojenny, reż.: Krzysztof Łukaszewicz; **00.45** Dobrze się kłamie w miłym towarzystwie – reż.: Paolo Genovese; **02.30** Informacje kulturalne; **03.05** Autoportret – Olivier Assayas (2) – film dok.; **03.50** Pożegnanie z Marią – dramat, reż.: Filip Zylber; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Nowa Maja w ogrodzie 6 (8); **05.55** Akademia ogrodnika (8); **06.05** Ukryta prawda (1194); **06.55** Wszystkiego słodkiego (25); **07.00** Kuchenne rewolucje 10 (12); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Miłe wieści 3 (1); **11.50** Ukryta prawda (1389); **12.50** Wszystkiego słodkiego (25); **13.00** Tajemnice miłości (27); **14.05** Ukryta prawda (1195); **15.10** Ukryta prawda (990); **16.10** Kuchenne rewolucje 10 (13); **17.15** Wszystkiego słodkiego (26); **17.20** Ukryta prawda (1390); **18.25** Bunt (59); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (32); **20.15** Na Wspólnej 20 (3411) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (543); **21.35** Totalne remonty Szelągowskiej 4 (4); **22.40** Drużyna potępionych – film sensacyjny, USA 2010, reż.: Sylvain White, wyk.: Jeffrey Dean Morgan, Zoe Saldana, Chris Evans, Idris Elba, Columbus Short, Jason Patric; **00.35** Co za tydzień (1040); **01.20** W garniturach (4); **02.25** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.05** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (726); **10.10** Malanowski i Partnerzy (727); **10.40** Dlaczego ja? (996); **11.40** Gliniarze (218); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1111); **14.40** Dlaczego ja? (1157); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (673); **17.00** Gliniarze (682); **18.00** Pierwsza miłość (3414); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Avatar – film s.f., USA/Wielka Brytania 2009, reż.: James Cameron, wyk.: Sam Worthington, Zoe Saldana, Giovanni Ribisi, Michelle Rodriguez, Sigourney Weaver, Stephen Lang; **23.40** Snajper: Dziedzictwo – film akcji, USA 2014, reż.: Paul Michael Don, wyk.: Chad Michael Collins, Dennis Haysbert, Dominic Mafham, Nestor Serrano, Tom Berenger; **01.45** Bitwa o Ziemię – film s.f., USA 2000, reż.: Christian Roger, wyk.: John Travolta, Barry Pepper, Forest Whitaker, Kim Coates, Sabine Karsenti; **04.15** Kabaretowa Ekstraklasa (62); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (625); **06.05** Zranione ptaki (25); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (73) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (186) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (264) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Relacja z uroczystości Wielkiego Piątku w Kościele greckokatolickim; **14.00** Zranione ptaki (26) – serial obyczajowy; **14.50** Epitafia katyńskie: Zygmunt Łotocki; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (626) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3986) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (520) – reż.: Magdalena Piekorz, Mariusz Malec, Radosław Dunaszewski, Marek Bukowski, wyk.: Marek Bukowski, Marta Chyczewska, Sambor Czarnota, Jolanta Fraszyńska, Grzegorz Goch, Ewa Kania-Grochowska, Anna Gzyra, Fabian Kocięcki
21.00 Tacy byliśmy – cykl reportaży
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.25 Monachium – dramat, USA 2005, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Eric Bana, Daniel Craig, Ciarn Hinds, Mathieu Kassovitz
03.15 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.10 Notacje: Bernard Ładysz
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.35** Echo serca (36) – serial TVP; **06.25** Siła modlitwy – reportaż; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (24) – serial TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2620) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (158) – serial TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (64) – serial obyczajowy, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (99) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (426) – teleturniej; **18.45** Serial fabularny
19.25 Barwy szczęścia (2620)
20.10 Barwy szczęścia (2621)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1656)
21.40 Ines, pani mej duszy – serial kostiumowy
22.45 W kręgu podejrzeń (6) – serial kryminalny
24.00 Ludzkie historie: Odmienne stany świadomości – film dok.
01.05 Eter – dramat, reż.: Krzysztof Zanussi, wyk.: Andrzej Chyra, Jacek Poniedziałek, Zsolt László, Ostap Vakuliuk, Maria Riaboshapka, Małgorzata Pritulak, Rafał Mohr
03.15 Boski porządek – reż.: Petra Biondina Volpe, wyk.: Marie Leuenberger, Maximilian Simonischek, Marta Zoffoli, Bettina Stucky
04.50 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.35 Podróże z historią
04.50 wojsko-polskie.pl
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Szlif księżnej; **06.40** Wspólnota Przyjaciele Oblubieńca; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.45** Święty na każdy dzień; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.30** Cudowna Pani w bukowskim obrazie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Wyjście; **15.25** Prawda znalazła swój dom; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Żywa nić tradycji; **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.05** Święty na każdy dzień
17.10 Prosto o gospodarce
17.30 Zostań Żołnierzem RP
17.50 Muzyczne chwile
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Ze szkolnej ławki
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 Na przekór ciemności
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 26 kwietnia; **06.55** Polonia Restituta (1); **07.50** Flesz historii (586); **08.10** Historia Polski: Babuszki z Czarnobyla; **09.15** Sensacje XX wieku: Dieppe; **09.45** Sensacje XX wieku: Zabójstwo Roberta Kennedy'ego; **10.20** Estonia. Czekając na niedźwiedzia – film dok.; **11.10** Polska śródziemnomorska (3); **11.40** Popielec (6); **12.40** Epitafia katyńskie: Jan Ślaski; **12.55** Gułag – Budowanie imperium (1); **14.00** Historia w postaciach zapisana: Grimaldi. Władcy Monako; **15.40** Epitafia katyńskie: Karol Piotrowicz; **15.50** Magia polskiej przyrody. Zima, wiosna, lato, jesień w Delcie Świny; **16.20** Polacy na morze (11); **16.55** Polonia Restituta (2); **17.55** W PRL-u; **18.25** Rodziny Wyklętych mają głos – Justyna Piejek; **18.55** Historia Polski: Czego nie mogliśmy wykrzyczeć – film dok.; **20.05** Czarnobyl. Zapis trwogi – film dok.; **21.00** Oblicza wojny (4); **22.10** Zagubiony czas – dramat; **00.10** Info Wilno (657); **00.35** Było, nie minęło; **01.05** Sensacje XX wieku; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.10** Encyklopedia II wojny światowej; **02.40** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje (100); **07.25** Muzyczne poranki; **08.00** Informacje kulturalne; **08.35** Wędrowiec Polski; **09.15** Cudze szczęście – film obyczajowy, reż.: Mirosław Bork; **11.00** Rycerze i rabusie (4); **11.55** Rycerze i rabusie (5); **12.55** Monolog trębacza – film TVP, reż.: Andrzej Kondratiuk; **13.30** Jack Lemmon – nieprzeciętny Everyman – film dok.; **14.50** Człowiek, który znał 75 języków – film anim.; **16.15** Lotna – dramat, reż.: Andrzej Wajda; **17.50** Owszem Mazowsze (24); **18.30** Co dalej?; **18.55** Wszystko dla Pań 2 (4); **20.00** Castor et Pollux – opera; **22.20** Do dzieła; **22.50** Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Roger Michell; **00.35** Co dalej?; **01.10** Młoda Polska: Heimat – reż.: Emi Buchwald; **01.45** Karbala – dramat wojenny, reż.: Krzysztof Łukaszewicz, wyk.: Bartłomiej Topa, Antoni Królikowski, Hristo Shopov, Leszek Lichota, Tomasz Schuchardt; **03.55** Autoportret – Lars Von Trier (4) – film dok.; **04.40** Teledyski; **05.00** Podróże z historią; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1195); **06.55** Wszystkiego słodkiego (26); **07.00** Kuchenne rewolucje 10 (13) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (32); **11.50** Ukryta prawda (1390); **12.50** Wszystkiego słodkiego (26); **13.00** Tajemnice miłości (28); **14.05** Ukryta prawda (1196); **15.10** Ukryta prawda (991); **16.10** Kuchenne rewolucje 11 (2) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.15** Wszystkiego słodkiego (27); **17.20** Ukryta prawda (1391); **18.25** Bunt (60) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (33); **20.15** Na Wspólnej 20 (3412) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (544); **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (9); **22.40** Kuba Wojewódzki 16 (9); **23.40** Superwizjer; **00.15** Zabójcza broń 2 (3) – serial; **01.20** Uwaga!; **01.40** Noc Magii; **03.05** Kto was tak urządził; **03.35** Kto was tak urządził; **04.05** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (728); **10.10** Malanowski i Partnerzy (729); **10.40** Dlaczego ja? (997); **11.40** Gliniarze (219); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (872); **14.40** Dlaczego ja? (918); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (674); **17.00** Gliniarze (683); **18.00** Pierwsza miłość (3415); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Alita: Battle Angel – film s.f., USA/Japonia/Kanada 2017, reż.: Robert Rodriguez, wyk.: Ali Mahershala, Jennifer Connelly, Jeff Fahey, Jackie Earle Haley, Ed Skrein, Christoph Waltz; **22.45** Lara Croft Tomb Raider: Kolebka życia – film akcji, USA/Niemcy/Japonia/Wielka Brytania 2003, reż.: Jan de Bont, wyk.: Angelina Jolie, Gerard Butler, Chris Barrie, Ciarán Hinds, Djimon Hounsou, Noah Taylor, Til Schweiger; **01.15** Bad Boys for Life – film akcji, wyk. Will Smith, Vanessa Hudgens, Michael Bay; **03.50** Świat według Kiepskich (204); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (626); **06.05** Zranione ptaki (26); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (74) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (187) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (265) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedynce: Jeden na tysiąc; **14.00** Zranione ptaki (27) – serial obyczajowy; **14.50** Epitafia katyńskie: Adam Solski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (627) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3987); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.25 Leśniczówka (521)
20.55 Piłka nożna – Liga Mistrzów – 1F
23.10 Historia bez tajemnic – Król Bibi: życie i role Benjamina Netanjahu – film dokumentalny
00.20 Zaginiona siostra – film akcji, USA 2019, reż.: Craig Goldstein, wyk.: Katrina Begin, Diora Baird, Mark Fimiglietti
01.55 Królowie śródmieścia (7) – serial obyczajowy TVP, reż.: Maciej Migas, wyk.: Jan Wieczorkowski, Magdalena Płaneta, Michał Koterski, Ewa Kasprzyk, Jacek Różański, Antoni Pawlicki, Katarzyna Sowińska
02.50 Zaginiona (6) – serial TVP
03.50 wojsko-polskie.pl (16)
04.20 Notacje: Symcha Ratajzer-Rotem
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **05.30** Echo serca (37) – serial TVP; **06.20** Pożyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (244) – serial komediowy TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2621) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (159) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (65) – serial obyczajowy, Niemcy 2013, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (100) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny

19.25 Barwy szczęścia (2621)
20.05 Barwy szczęścia (2622)
20.35 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale" (196) – felieton
20.50 Na dobre i na złe (845)
21.55 Ines, pani mej duszy (2) – serial kostiumowy
23.00 W trybach zbrodni (1) – serial kryminalny, Szwecja 2019, reż.: Richard Holm, wyk.: Kristoffer Jonert, Julia Schacht, Hanna Alstroem, Emilia Roosmann, Anastasios Soulis
24.00 Sierpniowy weekend – film obyczajowy, Niemcy 2019, reż.: Esther Gronenborn, wyk.: Nadja Uhl, Carlo Ljubek
01.40 Trzy dni Kondora (12) – serial
02.40 Fotograf wojny – film dok.
03.45 Magia polskiej przyrody. Zima, wiosna, lato, jesień w Delcie Świny – cykl dokumentalny
04.15 Artyści (3) – serial TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.35 Podróże z historią
04.50 INFO V4+
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Anioł Dobroci; **06.35** Bądź wierny, idź i pamiętaj; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu; **11.00** Syria; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.05** Słowo życia; **13.10** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Fatima – orędzie na dziś; **15.00** Nieznani bohaterowie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **17.00** Po stronie prawdy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek – film animowany
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna – program historyczny
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Dzieci Andersa – Powrót do Afryki – program historyczny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 27 kwietnia; **07.00** Polonia Restituta (2); **08.00** Magia polskiej przyrody. Zima, wiosna, lato, jesień w Delcie Świny – cykl dok.; **08.30** Polacy na morze (11); **09.05** Historia Polski: Róg Marksa i Obrońców Krzyża; **09.35** Epitafia katyńskie: Julian Gruner; **09.45** Sensacje XX wieku: Bitwa o Anglię; **10.10** Sensacje XX wieku: Ambasador Andropow informuje; **10.50** Złoty pociąg – film dok.; **11.45** Rodziny Wyklętych mają głos – Justyna Piejek; **12.15** Popielec (7); **13.15** Tajemnice Paryża (4); **14.15** Czarnobyl. Zapis trwogi – film dok.; **15.20** Oblicza wojny (4); **16.05** Flesz historii – ekstra; **16.15** Tak blisko... tak daleko... – film dok.; **17.20** Polonia Restituta (3); **18.20** Było, nie minęło; **18.45** Nie taka prosta historia; **19.20** Historia Polski: Piwnica – film dok.; **20.30** Tajemnice III Rzeszy 2 (2) – cykl dok.; **21.30** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy (1) – serial dok.; **22.35** Kundun – życie Dalaj Lamy – film obyczajowy; **00.55** Info Wilno – 658; **01.20** Było, nie minęło; **01.55** Sensacje XX wieku; **02.25** Sensacje XX wieku; **03.00** Encyklopedia II wojny światowej; **03.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.50** Co dalej?; **08.25** Którędy po sztukę; **08.35** Przestrzeń pamięci – Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku; **09.10** Menina – dramat, Francja 2017, reż.: Cristina Pinheiro; **11.00** Rycerze i rabusie (6); **11.55** Rycerze i rabusie (7); **12.55** Niepospolita – film krótkometrażowy; **13.30** Pierre Richard – komik dyskretny; **14.35** Vanille – film anim.; **15.20** Na kredyt – film obyczajowy, reż.: Przemysław Nowakowski; **16.05** Królowie lata – film obyczajowy, USA 2013, reż.: Jordan Vogt-Roberts; **17.50** Wędrowiec Polski; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Wszystko dla Pań 2 (5); **20.00** Próba niewinności (4) – serial; **21.00** Havel – film fabularny, Czechy 2020, reż.: Slavek Horak; **23.00** Oczy Orsona Wellesa – film dok.; **01.05** Jazz – Rawa Blues Silesian Sound – Śląskie Brzmienie; **02.15** Weekend ostatniej szansy – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Roger Michell; **04.00** Informacje kulturalne; **04.35** Teledyski; **05.00** Podróże z historią; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1196); **06.55** Wszystkiego słodkiego (27); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (2); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (33); **11.50** Ukryta prawda (1391); **12.50** Wszystkiego słodkiego (27); **13.00** Tajemnice miłości (29); **14.05** Ukryta prawda (1197); **15.10** Ukryta prawda (992); **16.10** Kuchenne rewolucje 11 (3) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.15** Wszystkiego słodkiego (28); **17.20** Ukryta prawda (1392); **18.25** Bunt (61) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (34); **20.15** Na Wspólnej 20 (3413) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (545); **21.35** Skazana (1) – serial, Polska; **22.40** Okup – film sensacyjny, USA 1996, reż.: Ron Howard, wyk.: Mel Gibson, Rene Russo, Gary Sinise, Delroy Lindo, Lili Taylor, Liev Schreiber, Donnie Wahlberg; **01.00** Superwizjer; **01.40** W garniturach (4); **02.40** Uwaga!; **03.00** Noc Magii; **04.25** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (730); **10.10** Malanowski i Partnerzy (731); **10.40** Dlaczego ja? (998); **11.40** Gliniarze (220); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (873); **14.40** Dlaczego ja? (919); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (675); **17.00** Gliniarze (684); **18.00** Pierwsza miłość (3416); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Mecenas Porada (9); **21.05** Komisarz Mama (27); **22.10** Bad Boys for Life – film akcji, USA/Meksyk 2020, reż.: Adil El Arbi, Bilall Fallah, wyk.: Vanessa Hudgens, Martin Lawrence, Ludwig Alexander, Will Smith; **00.55** Nic nie widziałem, nic nie słyszałem – komedia, USA 1989, reż.: Arthur Hiller, wyk.: Richard Pryor, Gene Wilder, Joan Severance, Kevin Spacey, Alan North; **03.00** Grzanie ławy – komedia, USA 2006, reż.: Dennis Dugan, wyk.: Rob Schneider, David Spade, Jon Heder, Jon Lovitz; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (627); **06.05** Zranione ptaki (27); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.45** Ranczo (75) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (188) – serial TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (266) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** To się opłaca; **13.00** Natura w Jedynce: Wilcza rodzina, niebezpieczni sąsiedzi? – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (28) – serial obyczajowy; **14.50** Epitafia katyńskie: Zygmunt Schantroch; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (628) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3988); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (522)
21.00 Na sygnale (373) – serial fabularyzowany TVP
21.35 Sprawa dla reportera
22.35 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.15 Magazyn kryminalny 997
00.10 Magazyn Ekspresu Reporterów
01.10 Tanie Dranie: Moroz i Kłopotowski komentują świat
01.55 Glina (5) – serial kryminalny TVP, reż.: Władysław Pasikowski, wyk.: Jerzy Radziwiłowicz, Robert Gonera, Maciej Stuhr, Jacek Braciak, Anna Cieślak
02.55 Ocaleni – reality show
03.50 Sprawa dla reportera
04.35 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Echo serca (38); **06.20** Smaki świata – po iberyjsku; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Ostoja – magazyn przyrodniczy; **12.00** Barwy szczęścia (2622) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski, wyk.: Jakub Wieczorek, Katarzyna Glinka, Jakub Szlachetka, Elżbieta Romanowska, Marieta Żukowska, Lesław Żurek, Natalia Sierzputowska, Hubert Wiatrowski, Joanna Opozda; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (16) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (66) – serial obyczajowy; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (101); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny

19.25 Barwy szczęścia (2622)
20.10 Barwy szczęścia (2623)
20.40 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz"
20.55 Ojciec Mateusz (350) – serial kryminalny TVP
21.55 Ines, pani mej duszy (3) – serial kostiumowy
23.00 W trybach zbrodni (2) – serial kryminalny, Szwecja 2019, reż.: Richard Holm, wyk.: Kristoffer Jonert, Julia Schacht, Hanna Alstroem, Emilia Roosmann, Anastasios Soulis, Rene Temte, Gabriel Gunerius Fevang
24.00 Kurier – film akcji, USA 2012, reż.: Hany Abu-Assad, wyk.: Jeffrey Dean Morgan, Mickey Rourke, Til Schweiger
01.50 Boss – film akcji, USA 2016, reż.: Brad Furman, wyk.: Bryan Cranston, John Leguizamo, Diane Kruger, Amy Ryan
04.05 Gomorra I (9) – serial
05.00 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.10 O co chodzi
03.36 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.02 Podróże z historią
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 L'Ile Bouchard. Sanktuarium Matki Bożej Modlitewnej; **05.55** Słowo życia; **06.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **07.00** Jan Paweł II i Prymas Stefan Kardynał Wyszyński; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** Młodzi Światu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela"; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Moje życie dla niego; **15.25** Razem tworzymy jedno. Radio Maryja w terenie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Akademia pro-life

17.10 Śladami historii
17.15 Św. Józef – patron na trzecie tysiąclecie
17.30 Odpowiedzialni za Kościół
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Jezu Ufam Tobie – Portoryko
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 28 kwietnia; **06.55** Polonia Restituta (3); **07.50** W kotle historii; **08.25** Historia Polski: Krwawy ślad – film dok.; **09.25** Epitafia katyńskie: Adam Solski; **09.35** Sensacje XX wieku: Ostatni dzień Hitlera, cz. 1; **10.05** Sensacje XX wieku: Ostatni dzień Hitlera, cz. 2; **10.40** Daremna misja. Opowieść Jana Karskiego-Kozielewskiego; **11.25** Dzieje człowieka ubranego – Spodnie; **11.55** Popielec (8); **13.05** Opowieści o Yellowstone (2) – cykl dok.; **14.10** Najwspanialsze latarnie morskie Irlandii (2) – film dok.; **15.25** Tajemnice III Rzeszy 2 (2) – cykl dok.; **16.20** Epitafia katyńskie: Zygmunt Schantroch; **16.30** Przystanek Historia; **16.50** Polska śródziemnomorska (4); **17.25** Polonia Restituta (4); **18.25** Spór o historię; **19.05** Historia Polski: Akcja „Wisła"; **20.00** Obywatel Zamek – z dziejów odbudowy – film dok.; **21.05** Giganci historii; **22.00** Info Wilno (659); **22.25** Sądy, przesądy; **23.15** Sądy, przesądy; **24.00** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.30** Sensacje XX wieku; **01.00** Sensacje XX wieku; **01.30** Encyklopedia II wojny światowej; **02.00** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Informacje kulturalne; **08.30** Mieszczanie żywieccy; **09.10** Królowie lata – film obyczajowy, USA 2013, reż.: Jordan Vogt-Roberts; **11.00** W słońcu i w deszczu (1); **12.05** W słońcu i w deszczu (2); **13.30** Van Dyck: wielki rywal Rubensa – film dok.; **14.35** Louise nad morzem – dramat, Kanada/Francja 2016, reż.: Jean-Francois Laguionie; **16.05** Młyn i krzyż – film kostiumowy, reż.: Lech Majewski; **17.50** Którędy po sztukę – Józef Chełmoński; **18.00** Przestrzeń pamięci – Zamek Królewski w Warszawie; **18.30** Co dalej?; **18.55** Wszystko dla Pań 2 (6); **20.00** Tobruk – dramat wojenny, USA 1967, reż.: Arthur Hiller, wyk.: Rock Hudson, George Peppard, Nigel Green, Guy Stockwell; **22.00** Wędrowiec Polski; **22.40** Gala Fryderyków 2022; **00.20** Co dalej?; **00.55** Havel – film fabularny, Czechy 2020, reż.: Slavek Horak, wyk.: Viktor Dvorak, Anna Geislerov, Martin Hofmann, Barbora Seidlov; **02.50** Salvador Allende – film dok.; **04.50** Fascinatrix – film krótkometrażowy; **05.25** Afisz kulturalny ekstra; **05.45** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1197); **06.55** Wszystkiego słodkiego (28); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (3); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (34); **11.50** Ukryta prawda (1392); **12.50** Wszystkiego słodkiego (28); **13.00** Tajemnice miłości (30); **14.05** Ukryta prawda (1198); **15.10** Ukryta prawda (993); **16.10** Kuchenne rewolucje 11 (4); **17.15** Wszystkiego słodkiego (29); **17.20** Ukryta prawda (1393); **18.25** Bunt (62) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (35); **20.15** Na Wspólnej 20 (3414) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (546); **21.35** Kuchenne rewolucje 24 (9); **22.40** Na granicy – film sensacyjny, Polska 2016, reż.: Wojciech Kasperski, wyk.: Marcin Dorociński, Andrzej Chyra, Andrzej Grabowski, Bartosz Bielenia, Kuba Henriksen; **00.40** Praktykant – komedia, USA 2015, reż.: Nancy Meyers, wyk.: Robert De Niro, Anne Hathaway, Rene Russo, Anders Holm, Adam DeVine; **03.15** Uwaga!; **03.35** Noc Magii; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (732); **10.10** Malanowski i Partnerzy (733); **10.40** Dlaczego ja? (999); **11.40** Gliniarze (221); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (874); **14.40** Dlaczego ja? (920); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (676); **17.00** Gliniarze (685); **18.00** Pierwsza miłość (3417); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom (261); **21.05** Przyjaciółki (227); **22.10** Książę w Nowym Jorku – komedia, USA 1988, reż.: John Landis, wyk.: Eddie Murphy, Hall Arsenio, James Earl Jones, Shari Headley, John Amos, Eriq La Salle, Madge Sinclair; **00.50** La Bamba – film muzyczny, USA 1987, reż.: Luis Valdez, wyk.: Lou Diamond Phillips, Esai Morales, Rosana DeSoto, Elizabeth Pena, Joe Pantoliano, Danielle von Zerneck; **03.10** Świat według Kiepskich (187); **03.50** Świat według Kiepskich (203); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (628); **06.05** Zranione ptaki (28); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (76) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (189) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (267) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedynce: Outback. Odludne tereny Australii – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (29) – serial obyczajowy; **14.50** Epitafia katyńskie: Jan Ślaski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (629) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3989) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Ojciec Mateusz (351)
21.25 Kulisy serialu „Na sygnale"
21.35 Na sygnale (374) – serial fabularyzowany TVP
22.15 Arkansas – film fabularny, USA 2020, reż.: Clark Duke, wyk.: Liam Hemsworth, Jacob Zachar, Patrick Muldoon, Clark Duke
00.05 Drive Hard – ostra jazda – film fabularny, Kanada 2014, reż.: Brian Trenchard-Smith, wyk.: John Cusack, Thomas Jane
01.50 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (7) – serial
02.45 Ja wam pokażę! (5) – serial obyczajowy TVP
03.40 Magazyn kryminalny 997
04.30 Notacje
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Echo serca (39) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się: Monika Ożóg-Maliszewska i dr Maciej Urlik; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Smaki świata – po iberyjsku (30); **12.00** Barwy szczęścia (2623) – serial obyczajowy TVP; **12.40** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (161) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (67) – serial obyczajowy; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (102) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny

19.25 Barwy szczęścia (2623) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2624)
20.40 Kabaret. Super Show Dwójki (15)
21.40 Big Music Quiz – teleturniej muzyczny
22.40 Kino relaks: Dziewczyna warta grzechu – komedia, USA 2014, reż.: Peter Bogdanovich, wyk.: Imogen Poots, Jennifer Aniston, Owen Wilson
00.25 Osaczona – thriller, Kanada/Francja/USA 2016, reż.: Farren Blackburn, wyk.: Naomi Watts, Oliver Platt, Charlie Heaton, Jacob Tremblay
02.05 Miłość ma dwie twarze – komedia, USA 1996, reż.: Barbra Streisand, wyk.: Barbra Streisand, Jeff Bridges, Lauren Bacall
04.25 Rodzinka.pl – serial TVP
04.55 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Forum
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.25 Podróże z historią
04.35 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.39 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Siedem-cztery; **05.55** Filmowe życiorysy. Drukarz na wodzie – Alojzy Szabelski; **07.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Grunt to droga. Camino to Rodzina; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** Muzyczne chwile; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizacje; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.40** Tak Go pamiętam

17.10 Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju, cz. 1
17.30 Geopolityka
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć… w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"
23.00 Przedstawienie musi trwać

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 29 kwietnia; **07.00** Polonia Restituta (4); **08.05** Kuchnia dwudziestolecia (20); **08.35** Historia Polski: Akcja „Wisła"; **09.25** Epitafia katyńskie: Karol Piotrowicz; **09.35** Sensacje XX wieku: Bunkier, cz. 1; **10.00** Sensacje XX wieku: Bunkier, cz. 2; **10.40** Obywatel Zamek – z dziejów odbudowy – film dok.; **11.40** Przystanek Historia; **12.00** Popielec (9); **13.45** Północne Włochy z lotu ptaka; **14.50** Geniusze i marzyciele; **15.50** Epitafia katyńskie: Adam Solski; **16.00** Ex Libris; **16.25** Historia Polski: Życia nie można zmarnować – film dok.; **17.35** Polonia Restituta (5); **18.40** Najwspanialsze latarnie morskie Irlandii (2) – film dok.; **19.55** Teatr Historii: „Rzecz o banalności miłości"; **20.10** Rzecz o banalności miłości – spektakl teatralny, reż.: Feliks Falk; **22.00** Babuszki z Czarnobyla – film dok.; **23.00** Info Wilno (660); **23.30** Zagadka śmierci Hitlera; **00.40** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.10** Sensacje XX wieku; **01.40** Sensacje XX wieku; **02.10** Encyklopedia II wojny światowej; **02.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.55** Co dalej?; **08.25** Kronos – Teodycea; **09.10** Młyn i krzyż – film kostiumowy, Polska/Szwecja 2010, reż.: Lech Majewski; **11.00** W słońcu i w deszczu (3); **12.00** W słońcu i w deszczu (4); **12.55** Wydarzenie aktualne; **13.30** Rudolf Laban. Wskrzeszone dziedzictwo – film dok.; **14.20** Monstrum – komedia, Kanada, reż.: Nacho Vigalondo; **16.20** Kot w ścianie – komedia; **18.05** Do dzieła; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy: Sydney Pollack; **20.00** Wstęp do filmu – Falstaff; **20.05** Falstaff – film fabularny, reż.: Orson Welles, wyk.: John Gielgud, Jeanne Moreau, Norman Rodway; **22.10** Moje pokolenie; **23.45** To niezwykłe ciasto! – film anim.; **00.45** Tobruk – dramat wojenny, USA 1967, reż.: Arthur Hiller, wyk.: Rock Hudson, George Peppard, Nigel Green, Guy Stockwell; **02.45** Informacje kulturalne; **03.20** Autoportret – Xavier Dolan – film dok.; **04.05** Teledysk; **05.00** Podróże z historią; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1198); **06.55** Wszystkiego słodkiego (29); **07.00** Kuchenne rewolucje 11 (4); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (35); **11.50** Ukryta prawda (1393); **12.50** Wszystkiego słodkiego (29); **13.00** Tajemnice miłości (31); **14.05** Ukryta prawda (1199); **15.10** Ukryta prawda (994); **16.10** Kuchenne rewolucje 11 (5); **17.15** Wszystkiego słodkiego (30); **17.20** Ukryta prawda (1394); **18.25** Bunt (63) – serial; **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Harry Potter i czara ognia – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2005, reż.: Mike Newell, wyk.: Emma Watson, Rupert Grint, Brendan Gleeson, Michael Gambon, Alan Rickman, Robert Pattinson, Gary Oldman, Daniel Radcliffe; **23.15** Blade, Wieczny Łowca – horror, USA 1998, reż.: Stephen Norrington, wyk.: Wesley Snipes, Stephen Dorff, N'Bushe Wright, Donal Logue, Udo Kier, Arly Jover, Traci Lords; **01.45** Kuba Wojewódzki 16 (9); **02.50** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.30** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (734); **10.10** Malanowski i Partnerzy (735); **10.40** Dlaczego ja? (1000); **11.40** Gliniarze (222); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (875); **14.40** Dlaczego ja? (921); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (677); **17.00** Gliniarze (686); **18.00** Pierwsza miłość (3418); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (163); **22.10** Deadpool – film akcji, USA 2015, reż.: Tim Miller, wyk.: Morena Baccarin, Soni Karan, Ryan Reynolds, Ed Skrein, Stefan Kapicic, T.J. Miller; **00.25** Wredne dziewczyny – komedia, USA 2004, reż.: Mark Waters, wyk.: Lindsay Lohan, Rachel McAdams, Tina Fey, Tim Meadows; **02.45** Tarapaty – film familijny, Polska 2017, reż.: Marta Karwowska, wyk.: Roma Gąsiorowska, Piotr Głowacki, Jadwiga Jankowska-Cieślak, Krzysztof Stroiński, Joanna Szczepkowska; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3985); **05.30** Klan (3986); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pełnosprawni (447) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.20** Fascynujący świat: Sztuczna inteligencja w służbie zdrowia – film dokumentalny; **11.30** Sekretne życie kotów 2 (7); **12.30** Stadnina – film fabularny, Australia/Wielka Brytania 1989, reż.: Ian Barry, wyk.: Jeff Fahey, Cornelia Frances, Shane Briant; **14.10** Z pamięci: Leopold Buczkowski – felieton; **14.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.55** Jutro należy do nas (10) – serial, Francja 2017; **15.55** Sanatorium miłości IV (6) – reality show; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Ojciec Mateusz (351) – serial kryminalny TVP; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (209) – serial kryminalny TVP
21.35 Hit na sobotę: Parker – film fabularny, USA 2013, reż.: Taylor Hackford, wyk.: Jason Statham, Jennifer Lopez, Nick Nolte, Michael Chiklis
23.35 Epitafia katyńskie: Karol Piotrowicz
23.45 Coco Chanel – film biograficzny, Belgia/Francja 2009, reż.: Anne Fontaine, wyk.: Audrey Tautou, Alessandro Nivola, Emmanuelle Devos
01.40 Boks – Gala KnockOut Boxing Night #21, Wałcz
02.55 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
03.45 Z pamięci: Leopold Buczkowski
03.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2620) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2621); **06.25** Barwy szczęścia (2622); **07.00** M jak miłość (1655) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda Flesz; **12.05** Epitafia katyńskie: Epitafia katyńskie. Leonard Niemirowicz; **12.15** Rodzinny ekspres – Dlaczego tak ważne jest czytanie Pisma Świętego; **12.50** To był rok!; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Myslovitz – widowisko muzyczne; **16.15** Na dobre i na złe (845) – serial TVP, reż.: Jose Iglesias Vigil, wyk.: Mateusz Janicki, Mateusz Damięcki, Katarzyna Raduszyńska, Pola Gonciarz, Matej Matejka, Aleksandar Milićević, Monika Kaleńska, Marta Żmuda Trzebiatowska, Joanna Jarmołowicz; **17.15** Smaki świata – po iberyjsku (30); **17.45** Słowo na niedzielę – Pytanie na brzegu jeziora bezradności; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej
19.25 Lepsza połowa (15) – serial TVP, reż.: Mariusz Kuczewski, wyk.: Iza Kuna, Tomasz Karolak, Artur Żmijewski, Anna Dereszowska, Grzegorz Warchoł, Bartosz Obuchowicz, Bartłomiej Firlet, Ignacy Liss, Katarzyna Gałązka
20.00 Program rozrywkowy
21.00 Program rozrywkowy
22.00 Hity wszech czasów
23.00 Plan prawie doskonały – film fabularny, USA 2009, reż.: Peter Hewitt, wyk.: Morgan Freeman, Christopher Walken, William H. Macy
00.40 Dziewczyna warta grzechu – komedia, USA 2014, reż.: Peter Bogdanovich, wyk.: Imogen Poots, Jennifer Aniston, Owen Wilson
02.30 Film fabularny
04.35 Rodzinka.pl – serial TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

06.00 Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.06 Salon dziennikarski
02.00 Minęła 20
03.25 Filmy Dokumentalne TVP INFO
04.25 Filmy Dokumentalne TVP INFO
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Pani Maria od Syberii do Puszczykowa; **07.25** Powołanie w powołaniu; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Muzyczne chwile; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Nowe Widnokręgi; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Regina Coeli; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć… w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **14.35** Fatimskie orędzie nadziei; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Ks. Henryk Mosing – doktor ze Lwowa; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Regina Coeli
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Święta Klara – roślinka św. Franciszka
22.55 Święty na każdy dzień
23.00 Głos serca
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 30 kwietnia; **07.05** Lubię patrzeć jak wschodzi słońce – film dok.; **08.20** Wojownicy czasu; **08.55** Przyłbice i kaptury (3); **10.00** Okrasa łamie przepisy; **10.25** Opowieści o Yellowstone (2) – cykl dok.; **11.30** Wszystkie kolory świata: Sycylia. Wulkaniczna piękność – serial dok.; **12.30** Życie lasu. Bogactwo runa i podszytu – film dok.; **13.35** Kuchnia dwudziestolecia; **14.10** Przygoda na Mariensztacie – komedia, reż.: Tadeusz Buczkowski, wyk.: Lidia Korsakówna, Tadeusz Schmidt, Adam Mikołajewski, Wanda Bojarska, Tadeusz Kondrat, Antonina Górecka, Barbara Rachwalska, Edmund Biernacki; **15.55** Marzyciele – Elżbieta Zawacka; **16.30** Północne Włochy z lotu ptaka; **17.35** Spór o historię; **18.15** Młody Piłsudski (3) – serial historyczny TVP; **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium; **20.05** Medyceusze Wspaniali (8) – serial; **21.15** Historia w postaciach zapisana: Rafael – cykl dok.; **23.20** Rio Grande – western, USA 1950, reż.: John Ford; **01.15** Johann Scheffler – mistyczna opowieść – film dok.; **02.00** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.05 Piwnica Wandy Warskiej – program muzyczny; **08.00** Informacje kulturalne; **08.25** Tamte lata, tamte dni: Andrzej Titkow; **09.00** Wydarzenie aktualne; **09.30** William Holden, między światłem a cieniem – film dok.; **10.40** Rodzina Leśniewskich (6); **11.10** Rodzina Leśniewskich (7); **11.50** Do dzieła; **12.55** Zezowate szczęście – komediodramat, reż.: Andrzej Munk; **14.55** Owszem Mazowsze (25); **15.35** Koncert w Theatre des Champs-Elysées – Yoncheva, Bernheim, Orliński; **16.35** Winnetou i Apanaczi – serial przygodowy; **18.20** Co dalej?; **18.45** Gala wręczenia nagród Międzynarodowego Konkursu im. Szymona Szurmieja; **20.00** Krzyk w ciemności – dramat, reż.: Fred Schepisi; **22.10** Pilecki ucieczka do wolności – koncert L.U.C.; **23.05** Twarzą w twarz – western, reż.: Sergio Sollima; **00.50** Co dalej?; **01.25** Falstaff – film fabularny, reż.: Orson Welles; **03.30** Wieża – film obyczajowy, reż.: Agnieszka Trzos; **05.20** Tamte lata, tamte dni: Andrzej Titkow; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.25 Uwaga!; **05.40** Ukryta prawda (891) – program obyczajowy; **06.35** Kuchenne rewolucje 9 (3) – program kulinarno-rozrywkowy; **07.30** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką 3 (5); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (871) – serial; **13.25** MasterChef Junior 7 (7); **15.00** Bunt Omnibus (8) – serial; **17.25** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką 3 (6); **18.00** Kuchenne rewolucje 24 (9); **19.00** Fakty – serwis informacyjny; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki żużel (1); **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Miłe wieści 3 (2); **20.05** Mask Singer (9); **21.30** Praktykant – komedia, USA 2015, reż.: Nancy Meyers, wyk.: Robert De Niro, Anne Hathaway, Rene Russo, Anders Holm, Adam DeVine; **00.00** Adrenalina – film sensacyjny, USA 2006, reż.: Mark Neveldine, Brian Taylor, wyk.: Jason Statham, Amy Smart, Jose Pablo Cantillo, Efren Ramirez, Dwight Yoakam; **01.55** Uwaga!; **02.15** Noc Magii; **03.40** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.40** Karate Kid 3 – film familijny; **10.05** Ewa gotuje (450); **10.35** Tajemnica zielonego królestwa – film animowany; **12.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (34); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (71); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (72); **14.40** Rolnicy. Podlasie (3); **15.45** Więzienie (28); **16.15** Więzienie (29); **16.45** Więzienie (30); **17.15** Więzienie (31); **17.45** Chłopaki do wzięcia (227); **18.15** Chłopaki do wzięcia (228); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kowalscy kontra Kowalscy (37); **20.35** Kowalscy kontra Kowalscy (38); **21.10** Epoka lodowcowa: Mocne uderzenie – film animowany; **23.15** Linia życia – film s.f., USA/Kanada 2017, reż.: Niels Arden Oplev, wyk.: Nina Dobrev, Ellen Page, Diego Luna, James Norton, Kiefer Sutherland; **01.45** Deadpool – film akcji, USA 2015, reż.: Tim Miller, wyk.: Morena Baccarin, Brianna Hildebrand, Karan Soni, Ryan Reynolds, Ed Skrein, Stefan Kapicic, T.J. Miller; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 13 IV 2022 r.

Rozbita figura Matki Bożej

fot. ks. Rusłan Michałkow

Podmuch śmierci

Monika Odrobińska

Kiedy wrócili, uderzyła ich cisza. Oczy widziały, ale rozum nie chciał dać wiary.

Wojna wisiała w powietrzu, więc jeszcze przed jej wybuchem władze Wyższego Seminarium Duchownego Najświętszego Serca Jezusowego w Worzelu koło Kijowa podjęły decyzję o ewakuacji do innego z trzech pozostałych seminariów rzymskokatolickich na Ukrainie. Razem z szukającymi u nich schronienia kilkoma rodzinami ruszyli do Gródka Podolskiego. – Na miejscu został tylko nasz ojciec duchowny i proboszcz parafii św. Jana Pawła II ks. Igor Skomarowski oraz jedna rodzina, ale i oni wyjechali 9 i 10 marca – relacjonuje ks. Rusłan Michałkow, rektor seminarium. – Gdy tylko dostaliśmy informację, że Rosjanie opuścili te tereny na początku kwietnia, postanowiliśmy wrócić.

Kielichy i stare buty

7 kwietnia przybyła pierwsza grupa ewakuowanego seminarium, w tym ks. Rusłan, ks. Igor i dwóch diakonów. Klerycy pozostali w Gródku, bo w Worzelu wciąż brakuje wody, prądu i gazu, tam natomiast mogą kontynuować naukę. – Położone w lesie seminarium wydawało się bezpieczną wyspą, a jednak i ono ucierpiało – mówi ks. Rusłan. – Najpierw uderzyła nas niezwykła cisza tego miejsca. Potem zaczęliśmy oglądać szkody – rakieta spadła na parking i zniszczyła samochody, Rosjanie ukradli z nich akumulatory. W kilku miejscach brakuje drzwi i okien. Gdy wszedłem do domu, widziałem przecież, co się wydarzyło, ale nie mogłem w to uwierzyć.

Po powrocie do seminarium pod Kijowem duchowni zastali splądrowane budynki.

Rozkradzione zostały wszystkie naczynia liturgiczne z seminaryjnej kaplicy, zniknęła nawet okładka z brewiarza, Biblia w okładce z zapięciem, Biblia Jerozolimska. Odkupienie ich nie będzie łatwą sprawą – za to strata kielicha mszalnego, którego używał tu Jan Paweł II podczas uroczystej Mszy świętej w 2001 r., jest nieodwracalna. – Wynieśli wszystko, co przedstawiało dla nich jakąś wartość: ekspres do kawy, router, klimatyzator, komputer, sprzęt kuchenny, nawet stare adidasy, a wino mszalne wypili na miejscu – wymienia ks. Rusłan. – W pokoju jednego z seminarzystów żołnierz przebrał się w jego cywilne ubrania, a zostawił wojskową kurtkę.

Wspomnienia naszych dziadków o niszczących, gwałcących i kradnących Rosjanach z czasów II wojny światowej nie straciły aktualności. Służba Bezpieczeństwa Ukrainy przechwyciła nagranie rozmowy rosyjskiego żołnierza z żoną, która zamawia u niego laptop, trampki i garnitur w odpowiednim rozmiarze. Plądrowane ukraińskie domy, sklepy i apteki Rosjanie traktują jak darmowe supermarkety. – U nas szukali kosztowności, na szczęście nie weszli do świątyni – podsumowuje ks. Rusłan. – Gdy tylko przyjechaliśmy, na grobach pochowanych tam wcześniej abp. Petera Malczuka i s. Marty Rit zapaliliśmy świeczki. W wyniku dwóch ataków nikt bowiem nie ucierpiał. Zdążyliśmy uciec, ale po powrocie doświadczyliśmy tego podmuchu śmierci.

Ślady pocisku

Ks. Rusłana najbardziej uderzył widok figury Matki Bożej Fatimskiej w jadalni. – Przywieźliśmy ją z Fatimy w rocznicę objawień fatimskich, w roku jubileuszowym jeździliśmy z nią po Ukrainie – wspomina rektor seminarium. – Po powrocie z ewakuacji zastałem ją z utrąconą głową. Początkowo sądziłem, że to żołnierze rosyjscy lub miejscowi szabrownicy potrącili ją w trakcie przeszukiwania pomieszczeń. Potem dostrzegłem ślad po pocisku – pomyślałem więc, że figurę przewróciła fala uderzeniowa, która wybiła okno. Ale tor pocisku znajduje się dokładnie na linii, gdzie znajdowała się głowa figury. Nie jestem skłonny do sprowadzania wszystkiego na płaszczyznę religijną, jednak nie mogę oprzeć się wrażeniu, że ktoś celowo przez okno strzelał Matce Bożej w głowę. To był czas, gdy zawierzaliśmy Rosję i Ukrainę Matce Bożej Fatimskiej. A co w takiej sytuacji robi rozsierdzony, przegrywający Zły? Może tylko niszczyć.

Na szczęście zachowało się oblicze Matki Bożej, ks. Rusłan zbiera potłuczone fragmenty i ma zamiar odrestaurować figurę, by świadczyła o bestialstwie Rosji na Ukrainie. – Na razie jednak skupiamy się na porządkowaniu terenu i pomieszczeń, szacowaniu szkód i ustalaniu listy priorytetów. Pomagają nam parafianie. Mamy generator prądu, a dzięki niemu światło i ciepłą wodę. Dzień przed naszym powrotem wolontariusze Caritas-Spes i pracownicy diecezji kijowsko-żytomierskiej zostawili nam żywność, wodę i inne artykuły pierwszej potrzeby. Nazajutrz po naszym powrocie przyjechała kolejna ciężarówka z darami od diecezji łuckiej. Codziennie o 12.00 po jedzenie, wodę i odzież przychodzą ci, którzy albo stąd nie wyjeżdżali, albo właśnie wrócili. Jeździmy też z pomocą do Worzela, do Buczy. Odradza się u nas życie i choć wciąż słychać strzały, my patrzymy w przyszłość z nadzieją, która płynie z pustego grobu Chrystusowego – mówi kapłan.

Tygodnik „Idziemy” Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarze redakcji: Barbara Stefańska, b.stefanska@idziemy.com.pl; redakcja@idziemy.com.pl, Dorota Glica, redakcja@idziemy.com.pl; Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Dorota Glica, Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, Wojciech Świątkiewicz, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

SACROSONG

Diecezji Warszawsko - Praskiej

4 CZERWCA 2022

Parafia MB Królowej Polski

O t w o c k - K r e s y

10.00 - Przesłuchania

19.00 - Koncert Laureatów

Formularz zgłoszeniowy
do pobrania ze strony:
www.sacrosongdwp.pl.
Termin zgłoszeń - **15 maja 2022 roku.**

„PRZYWRÓCIĆ DZIECIŃSTWO"
TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DZIECI ULICY
im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka"

NAWET CIĘŻKIE LATA WOJNY I OKUPACJI NIE PRZERWAŁY NASZEJ PRACY, NADAL FUNKCJONOWAŁY OGNISKA PRZY UL. DŁUGIEJ 13 I ŚRODKOWEJ W WARSZAWIE, GDZIE WIELU WYCHOWAWCÓW I WYCHOWANKÓW POLEGŁO W CODZIENNEJ WALCE Z OKUPANTEM ORAZ W POWSTANIU WARSZAWSKIM.

NASZE TOWARZYSTWO OD PONAD 90 LAT PROWADZI PLACÓWKI WSPIERAJĄCE DZIECI I MŁODZIEŻ.

ZACHĘCAMY DO PRZEKAZANIA NA RZECZ NASZEJ ORGANIZACJI 1% PODATKU.

WSZYSTKIE POZYSKANE FUNDUSZE POZWOLĄ WESPRZEĆ DZIAŁALNOŚĆ KAŻDEJ PLACÓWKI, M.IN. ZAKUPIĆ MATERIAŁY DO ZAJĘĆ, WYŻYWIENIE I DOFINANSOWAĆ WYJAZDY WAKACYJNE.

TOW. PRZYJACIÓŁ DZIECI-ULICY

1%

Nr KRS 73376

REKLAMA UKAZUJE SIĘ DZIĘKI fundacja uskrzydlamy